

మొదటి ముద్రణ
 తేది ప్రస్తుత
 జూన్ 1959

ప్రకటన.

ఈ నాటముయొక్క సర్వహక్కులు నాకు చెందియున్నవి, గాన నా అనుమతి లేనిచే ఈ నాటమును పూర్తిగాగాని, కొంతగాని ప్రచురించువారు, రేడియో, సినిమా, గ్రామఫోను రికార్డింగు, ప్రొటెటింగు వగైరా చేయువారు నాచే జరుపబడు సివిల్, క్రిమినల్ చర్యలకు బాధ్యులుగుదురు.

ఇట్లు

“ నటశ్రీ ”

తాడేపల్లి కృష్ణమూర్తి

శ్రీ కృష్ణరాయ నాట్యమండలి
 మచిలీపట్నం (కృష్ణాజిల్లా.)

ముద్రణ :

1 పేజీనుండి 64 పేజీ వరకు
 విక్టరీ ప్రెస్, విజయవాడలోను
 65 పేజీనుండి 108 పేజీవరకు

మొదటి 8 పేజీలున్ను:

కల్యాణి ప్రెస్, విజయవాడ.

అంకితం

నాకు పద్యాలు పులు చెప్పించి, లోకజ్ఞానమొసగిన
నా పితృదేవుడు స్వర్గీయ
తాదేవల్లి లక్ష్మీనారాయణామాత్యులకి

తాదేవల్లి కృష్ణమూర్తి

అభివందనములు, నమస్కృతులు, కృతజ్ఞతలు,

అ శీ స్సు లు :

★

గురుదేవు స్వర్గీయ ముఖూరి కృష్ణరాయనిపేర నాచే
స్థాపింపబడి మరుగున వున్న కృష్ణరాయనాట్యమండలి అధ్యక్ష
లుగా వుండుట కంగీకరించి నాకు అపరిమితోత్సాహము నొసగి,
బందరులో యీ నాటక ప్రదర్శనమునకు విచ్చేసి, అన్నివిధములా
నన్ను, నా యీ నాటకమును, నా నాట్యమండలిని వెలుగునకు
తెచ్చిన నాటకకళోచ్చారకులు, నాటకప్రదర్శనములకు వినోదపు
పన్ను తీసివేసిన మహోదారులు, మద్రాసు మాజీ ఆర్థికమంత్రులు,
అంద్ర విశ్వవిద్యాలయ ప్రోచాన్సులరు, శ్రీ కృష్ణరాయ నాట్య
మండలి అధ్యక్షులు శ్రీశ్రీశ్రీ బెజవాడ గోపాలరెడ్డిగారికి
నా అభివందనములు.

శ్రీ కృష్ణరాయనాట్యమండలి ఉపాధ్యక్షులు, నాటకకళా
పోషకులు శ్రీశ్రీశ్రీ కాకర్లమూడి సుబ్బారావునాయుడుగార్కి
నా నమస్కృతులు.

యీ నాటకమును ప్రదర్శించుటలో అన్నివిధములా నాకు
సహకరించిన శ్రీ కృష్ణరాయనాట్యమండలి నటీనటులకు
నా కృతజ్ఞత.

యీ నాటకమును అచ్చొత్తించుటలో నాకు ప్రోత్సాహ
మొసంగిన యువకులు, ఉత్సాహవంతులు అయిన సరస్వతీ
బుక్ డిపో ప్రొవ్రయిటరు శ్రీ కురుకూరి స్వరాజ్య వెంకట సత్య
నారాయణరావుగార్కి నా నమోవాకములు.

యీ నాటకమునకు వ్రాతప్రతినుండి అచ్చొత్తించుటకు నాకు పురిగొల్పి, నన్ను అపరిమిత గౌరవాదరాభిమానములతో చూచిన మిత్రులు, సోదరసమానులు, సరస్వతీబుక్ డిపో ఏజెంటు శ్రీ సత్తి అప్పారావుగార్ని నా నమోవాకళములు.

యీ పుస్తకమును అచ్చొత్తించుటలోను, ఫెయిర్ కాపీలు వ్రాయుటలోను నాకు చేదోడువాదోడుగానున్న సరస్వతీ బుక్ డిపో మెయిన్ వర్కర్ చిరంజీవి పుప్పాల నాగేశ్వరరావుకు నా ఆశీస్సులు.

యీ నాటకములో కథానాయికపాత్ర ధరించి, అనేక బహుమతులు బడసి, పండిత పామరులచే మన్నన లందుకొన్నట్లు వంటి, నాట్యమండలి అభివృద్ధికి వెన్నెముకగా నిలిచి, అన్ని ప్రదర్శనములకు ఉచితముగా నటించిన శ్రీమతి సరోజినీదేవికి నా కృతజ్ఞత. ఆమెకు భగవానుడు ఆయురారోగ్యముల నొసంగుగాక!

యీ నాటకములో అరుణ, చందు పాత్రల ధరించిన చిరంజీవి అరుణకు నా ఆశీస్సులు.

ఇట్లు
“నట శ్రీ”

అభిప్రాయము

ఈ నాటకం సాంఘికపాఠమే అయినా, రాజకీయ సంకల్పంతో దీని సాకాశపడింది. కాంగ్రెసు - కమ్యూనిజముల పేర్ల ద్వారా చూడవచ్చు చెలరేగిన, చెలరేగుచున్న సందేహములకూ, అనివాడులకూ, అనుమానాలకూ సమాధానంగా నిలబడటమే యీ నాటక లక్ష్యములక్ష్యం. శ్రీ నటశ్రీగారి కృషికి అభినందనములు.

పీతయవార, 7

21-5-1953.

చి నూ రా ఖ

ముందుగ నా చూపు

ఈ నాటకంలో 'భం' పాత్రవారి ప్రేయకు సామాజిక విషయంలో తగు శ్రద్ధవహించనిచో నాటక ప్రదర్శనలు అంతు చెడి రసాగానవుతుంది. వాకిర సీనులో మేళాలు విడిగా వాడాలి. అతి అవకూడదు. సీన్సు ఆస్నీ వ్రాసినప్రకారము నిర్మించిననాడే సరిఅయిన ఫలితం కనిపిస్తుంది. యదార్థమై, రసోత్పత్తి కలుగుతుంది. గమక ప్రదర్శకులు, దర్శకులు యీ పనియాన్ని పట్టుకొనిపనిచేసి కౌశిక.

ఇట్లు

“ నటు శ్రీ ”

సా త్రి ల ప రి చ యం

పలుతావులలో ప్రదర్శించిన నచీ నలులు.

రాధాకృష్ణ - కాంక్షానువాది } శ్రీ పి. ఆర్. హోతాగారు
యదార్థ చేసేవారు

గున్నయ్య - రాధాకృష్ణ పిత } 1. శ్రీరామరెడ్డి సూర్యనారాయణరెడ్డిగారు
అండ్రి, అవకాశవాది. నచీ } 2. శ్రీభట్లవెనుమిత్తి పేర్రాజుగారు
కాంగ్రెస్. స్వాతంత్ర్యవాదు. } 3. శ్రీచంద్రాంబికారామరావుగారు

కామ్రేడ్ డం - నచీ కమ్యూనిస్టు, బందిపోటు చౌంగ. } శ్రీ నచీ

కామ్రేడ్ యం - యదార్థ కమ్యూనిస్టు. సింపల్ షర్. } 1. శ్రీ నల్లూరి మోజన్ మోహాక
2. శ్రీ శ్రీమాన్ శ్రీనివాసరావుగారు

రామశేషుపంతు - రెనికావల } 1. శ్రీకందికొండ సత్యనారాయణరావు
హావముగల యదార్థకమ్యూనిస్టు } 2. పండిట్ రామరావుగారు
వృద్ధుడు.

కురిపతి - కార్మిక నాయకుడు } 1. సి. ఎస్. ఆర్. శర్మ
పుద్దుడు, కాంతమూర్తి. } 2. శ్రీ నచీశ్రీగారు

కలిక్రమ : } 1. శ్రీ చాక్లర్. సి. ఎస్. ఆర్. అంజనేయులు.
1. శ్రీ తాడేపల్లియంగంధరరావు. 3. శ్రీ కె. సత్యనారాయణ
శర్మ. 4. శ్రీ సి. ఎస్. ఆర్. శర్మగారు

D. S. P. : శ్రీ రామారావు పంతులుగారు

ప్రంతులు - గున్నయ్య మిత్రుడు } 1. శ్రీ తాడేపల్లి అంజనేయశర్మ
రాకీకుడు. } 2. శ్రీ దళిత నాగేశ్వరరావుగారు

కొండడు : శ్రీ డి. వి. వి. ప్రసాద్ గారు (శివరావు),

చోడనా : శ్రీ చిత్ర నాగేశ్వరరావుగారు

సుధీర్ : కాంగ్రెస్ వారింటి - శ్రీ చోలవెన్ను వెంకటేశ్వరరావుగారు

చంప : చిరంజీవి ఆరుణ

బరాచరి : (రాచాకృష్ణఆదర్శవల్లి) శ్రీమతి సరోజినీదేవి.

బలాశ్రీ : కామ్రేడ్ చం ఆసి శ్రీమతి సీత - లక్ష్మీ కోమలి

చదురాలు, మోసకారి { కుమారి - వాణీబాల

ఆరుణ : (రాచాకృష్ణదేవల్లి, చిన్నపిల్ల) చిరంజీవి ఆరుణ

జాతర సీన్లు - శ్రీ పి. పి. ఎస్. రామారావు-వాణీబాల సోదరుడు

ప్రదర్శకులు :- శ్రీకృష్ణరాయనాట్యమండలి

మచిలీపట్నం (కృష్ణాజిల్లా)

హోమ్స్ నియం :- శ్రీ చివుకుల లక్ష్మణరావు,

శ్రీ పాలావర్ముల నరసింహమూర్తిగార్లు.

బ్యాండు :- మాస్టర్ రామూ.

వైలిన్ :- శ్రీ పి. రామకృష్ణయ్య.

దోలక్ :- శ్రీ హనుమంతరావు.

తబలా :- శ్రీ హనుమంతరావు, శ్రీనరసింహారావు,

శ్రీ రామారావుగార్లు.

నేపథ్యసంగీతం :- శ్రీ చోలవెన్ను వెంకటేశ్వరరావు, శ్రీమతి

సరోజినీదేవి, చిరంజీవి ఆరుణ.

మేకప్ :- రామదాసు & పార్టీ, సుబ్రహ్మణ్యం, విశ్వనాథరావు,

పర్వతరాజు.

దో పి డి ము రా

★

1 వ రంగము

స్వేచ్ఛాపురపు. హరిజనవాడ.

(నే ప ధ్య ము న)

(హరిజనవాడ తగలకుతున్న వెల్తురుకలబడుతూ, ధ్వనులువిసలుతున్నాయి స్త్రీలు పిల్లలవీడుపులతో గోలగావుంది. లారీఛార్జీ జరుగుతోంది కర్రల చప్పుళ్ళు బాగావిసలుతున్నాయి. ఒకటి రెండుసార్లు కాల్పులు జరిగినచప్పుడు విసబడింది కోలాహలం మరీయెక్కువైంది)

(రంగస్థలముపైన)

(తాటియాకుల యింటివసారా, ఒకప్రక్క కోళ్ళగూడు. వుట్టి, దానిపైన పగిలిన కుండలూ వున్నాయి దణ్ణమువైవున్న బట్టి తగలకుతోంది విరిగిన నులకమంచు ప్రక్కగా, భీకరమైన రక్తస్రావంతో వంటిసిండా, గాయాలు తగిలి, పగిలిపతలతో ముఖముసిండా రక్తధారలు కారుతూ హరిజనవాడ నాయకుడు కులపతిపడివున్నాడు. దూరాననుండి కొందరు వంటియర్పుతో సహా కర్రలులైట్లుతీసికొని, రాధాకృష్ణ కేకలు వేసుకుంటూప్రవేశిస్తూన్నాడు)

రాధా:- వస్తున్నాం. భయంలేదు వస్తున్నాం! మంచిరోజున వస్తాయి ఎల్లకాలం కష్టాలుండవు భయంలేదు వస్తున్నాం (వచ్చి తగలకుతున్న బట్టను పారవేసి కులపతిని జూచి ఆ కృత్యంతో) కులపతి! కులపతి! (లేవదీసి) ఈ కిరాతకుబుయ్యెంత ఘోరమైనపవిత్రేకారులరెరె! వినరండి సుధీర్ గాలిబాగా రానివ్వండి. (వంటియర్పుతో పీటతీసి విసురుతున్నారు)

కుల:- (రాధాకృష్ణుడిరోపున్న తనతలకు కొంచెంకదిసి కన్ను తెరిచి ఏడుస్తూ) రాధాకృష్ణవాబూ! రాధాకృష్ణవాబూ! (కొంచెం చుకున్నాడు)

రాధా:- అదై ర్యపడకు కులవతీ! నీజే అదై ర్యపడితే యెలా చెప్పా? మా అందరికీ దైర్యం చెప్పవలసినవాడవు. అదై ర్యపడకు. సుధీర్ మీరువెళ్ళి ప్రతియిల్లాచూచి అందరికినై ర్యం చెప్పండి. (వలంటియర్సు వెళ్ళారు) కులవతీ! ఏమిటీ స్థితి

కుల:- (వణుకుతున్న కంఠంతో) నిద్దరపొద్దేల, పిల్లాజెల్లా, తీసి తినకా పడివుండాడు పగలెల్లా నెమటోడిగిన పాణాల గటం వల్లా, గాలికట్టేపడివుండాడు బాబు అంతలో యీకిరాతకులు ఈజాలిపాకీలేని రాచ్చనమూక గూడెంమీదొచ్చి యిరుసుక పడ్డారు గూడెమంతా గోరెత్తిపోయారు కేకయినబడి కర్ర తీసికొని మంచం మీదనుండిలెగిశాను. సీకట్లో యెనగ్గా వచ్చి పట్టుకుకొట్టేశారు బాబూ సుహలేకుండాపోయింది (ఏడుస్తూ) లేకమోతేనా గూడెంలో యీకూరులు కాకెడిలే రకతం తాగేవోణ్ని (గూడెం ప్రక్కకు తలత్రిప్పుతూ) (ఏడుస్తూ) ఎంతగోరం జరిగిందో మాశారా రాధాకృష్ణ వాబూ

రాధా:- చూడటంయేమిటి కులవతీ! స్నానంచేసి భోజనం ముండుకూర్చొనగానే కేకలు వినబడినై వెంటనే యేమి టాతని గున్నయ్య బాబాయిగారివీధిసావడిదాబాయెక్కి చూస్తినెగదా! మంటలూ! గల్లంతు! వెంటనే....

కుల:- తినే తినే వజ్రంకూడా వదిలిపెట్టివచ్చేశారాదోరా! మాకూలోళ్ళంబే, ఆకిరాతకముండా కొడుకులికి యెంత మంటో తమకంత జాలీ దయా గదా బాబు.

సుచి:- (ఆశ్చర్యతగా పరుగున వచ్చి) రాధాకృష్ణజీ! రాధాకృష్ణజీ!
రావాలి, రావాలి.

రాధా:- ఏం? ఏం? ఏం జరిగిందేమిటి?

సుచి:- అమూలగావున్న సగంకాలి కుమిలిన యింట్లోకి వెళ్ళాం
గడ్డిక్రింద ... (తలవంచాడు)

రాధా:- ఆ గడ్డిక్రింద!

వాలం:- ఒక గర్భిణీస్త్రీ శవంపడివుంది మేం వెళ్ళేసరికి మూలగు
తోంది.

సుచి:- ఆమెవద్ద మూలిగేది సగంకాలిన కుక్క ఆక్కుడ పడి
వుంది. ఆమెచాలాభీభత్సంగావుంది ఆనెత్తుకుగుడ్డలు అకా
లిన జుట్టు అదీగాక గర్భం చీల్చివేసి పిండాన్ని

కుల:- (బిగ్గరగా)అ! అ! గర్భిణీ అదినామరదలు గొంతెమ్మే!
(ఏడుస్తూ)బాబూ ఏం చెప్పను నామీద దెబ్బపడంగానే మా కేసరి
యింటికాడకూడా గల్లంతినవడింది. తన ఆన్నగారి యింటి
కాడ గల్లంతిని, నాముంగలగానే లగెత్తింది. నిండుకడు
పేసుకొని కేసరికి యేమాత్రమో అడ్డంమెల్లింది గామోసు
ఆకిరాతకులు యింతవని నేకారు అమ్మా గొంతెమ్మా!
(ఏడుస్తూ)

రాధా:- ఆశవానికి గుడ్డలు చుట్టివేయండి పనండివస్తున్నా! నీవు
అదై ర్యపడకు కులపతీ!

కుల:- అదై ర్యంకాదుబాబు, కడుపువగిలిపోతోంది ఆయినా.
ఏంశెయ్యం, శేతగాని యెదవలమై కూసుందాం కామప్తే

అశ్వని ఏంపెయ్యలేకమోతుఁడాంబాబు, (ఆగి) వజ్రంబోంకే
యరండ్రి ఎల్లియొగ్గ బుద్ధోళ్ళంతా యికమెఱకవ మీదేవుం
టారు. కేకయెశానా బెలబెలలాడుతూవత్తాడులె.గుండి మీద
యవల్ల ఎల్లిరండి.

రాధా:- అనేందుకుతిండి, కట్టుకునేందుకుగుడ్డ, వుండేందుకుఇల్లు
లేనిమీలోనన్నా ఆపదకాలంలో పిలిస్తేపలికే హృదయాలు
యికామిగిలి వున్నయి. డాబాదీగి వెళ్ళి గున్నయ్యగార్ని
ప్రమాదం జరుగుతోంది రండవి పిలచినా తలుపుకొట్టినా
చివరకు కొండకేకలు పెట్టినా సమాధానంలేదు.

కుల:- వూళ్ళోలేరో! వుండా నిద్దరేపట్టిందో దొరావారికి!

రాధా:- నిద్దరేపట్టింది హు నిద్దరపట్టింది నిద్దర పట్టక గ్రామఫోను
పెట్టుకొని ద్యాన్సురికార్డులు వేళికుంటూ, సైట్ క్వీన్
కొమ్మనుపడకకుర్చీమీదకువంచండిరా అనినొకర్లనుఅప్పటి
వరకూ కేకలుపెట్టే గున్నయ్యగారికి గూడానికి నిప్పంటిం
చారు అన్నంలేని కూలీసోదరులు ఆహుతిఅవుతున్నారు.
అన్నీవున్నమీరు ఆధరువుగా నిలబడండి"అని యీబీదవాడు
వేసినకేకలు జోలపాటలై ఆయనకు నిద్దరే పట్టివుంటుంది
కులవతీ! పట్టేవుంటుంది.

కుల:- పిల్లకి కెలగాటం ఎలిక్కి పేణసంకటమూగాబాబు ఆదొరలు
యిసుమంటివి సూడాలేరు శెపితే యినాలేదులెండి!

కులరా:- (లోపలనుండి) పెద్దయ్యా! పెద్దయ్యా! (ఏడుస్తూ) కేసరి
బాబాయి ఎక్కడెతికిరా కనమడటంలేదురా! ఎట్లా?

కుల:- కనమడడురాబాబూ కనబడ్డు, నాతఁ పగలకొట్టబోయే ముందు అజ్ఞి యాడునుకొనిపోతున్నట్లు కేకలు యినపక్షయి యంతలోనన్ను కొట్టేరారు సుహృతస్థివ .. (ప్రక్కకు చూచి) ఈరామ! యేడవమోకమ్మ! నీజర్త కేసరినితెచ్చి నీకుఅప్పగించేబారంనాది యేడవమోక! (పడుస్తూ) పదండి గూడెమంతాపదండిరా! ఎల్లి గారించి పాణాలువడ్డెయినా కేసరినితెచ్చుకుండాం (ఆవేశంతో కదలి వెచ్చలనొప్పికి కూలబడిపోయాడు)

రాధ:- ఆవేశపడకు కులపతీ! కేసరిని తీసుకువచ్చి వప్పగించే బాధ్యత నాకువదలివెయ్యి(ప్రక్కకుతిరిగి) అమ్మా! కేసరిని నీకు వప్పగించేబాధ్యతనాది, ఏడవకండి ఈ వల్లెలోకల్లా చదువుకున్నాడని, అన్నివిధాలా హరిజనవాదలను పరికించి మంచిమార్గాన పెడుతున్నాడనీ, అతనికిమించిన లేబరు లీడరు యీప్రాంతంలోలేడనీ! ప్రజాసేవకు సంతోషిస్తుంటే!

కుల:- వాళ్ళకు ఆ కేసరే ప్రాజనంకటం అయ్యాడుబాబూ కేసరి నా కేసరా! గూడెంలో పేరుకు పెద్దలంమేముగాని పెద్ద లందరికీపెద్ద మా కేసరేగాదారా! ఆ తెల్లోళ్ళ పెరుత్తంలో తంబంయెక్కి ఆనాడు జెండాకట్టాలివత్తే సుట్టూ తుపా కులతో పోలీసోరొచ్చి నిలబడ్డా జెండాపుచ్చుకుజొరబడి మెల్లెక్కకుంటే పోలీసులు సితకమొడిశినా, ఆ బక్క పేణంతో జండాను విలబెట్టికట్టిన మొగాడే నా కేసరి. తెనుగుదేశం అంతటితో ఆనాడు శబాసనిపించుకున్నోడే మా కేసరి.

సుధ:- (ప్రవేశించి) ఆయ్యా! అక్కడికి మీరేరావాలి మేం వెళ్ళు
లేకుండావున్నాము. చాలా భయంగావుంది

కుల:- ఏం బాబు ఏం? అంత బయపడుతున్నారు. నేనువత్తాను
అతిరావకురెవరన్నావున్నారా? నెప్పండి. రకతంతాగేత్తాను.

సుధ:- వాళ్ళులేరు. ఆరామమందిరం ప్రక్కన పేడకుప్పదగ్గర
ఒకయువకుణ్ణి చంపివేశారు. అతని మెడనరం పీకకోసి,
పాదాలనరకి, తలవరకూ పేడకుప్పలో తలక్రిందుగా
పూడ్చారు. అతనిఅవతలగా చిన్నపాకవుంది....

కుల:- ఆ. ఆ పాకవుంది. అదిమాబావమరదిదే. ఏంబాబు?

సుధ:- అక్కడ ఒకముసలతను. తెల్లనిపొడుగాటిగెడ్డంవుంది.
అతనిరెండుగుడ్లుతీసి, ముక్కుచెక్కి తలక్రిందుగా
వ్రేలాడతీశారు. గిల గిల కొట్టుకుంటూవున్నాడు. అతనిని
క్రిందకుదింపాం. పాపం ఏవరోతెలియటంలేదు.

కుల:- (పెద్దపెట్టునయ్యేచ్చుచూ) ఆడుమా మారడేబాబు!
మారయ్యా(వడిపోతాడు)

రాధ:- నీళ్ళు. నీళ్ళు. విసరండి. (లేవతీసికూర్చోపెట్టారు)

కుల:- (కళ్ళుతెరుస్తూ) మారయ్య కేసరి కేసరి మారయ్య.

రాధ:- కులపతీ! హైరానపడకు. తమాయించుకో జరిగినదానికి
విచారించి ప్రయోజనంలేదు. హైరానపడకు....

కుల:- అంతేదొరా! అనాడు నాకేసరివంటోంచికారిన పెతిరకత
బొట్టు. యీనాటికి ప్రతిదేశనేనుకుడికి మేలుకొలుపు కేక
రై నయిదొరా! అనాడు అడుతంబంపైకట్టినజెందే యీనాడు
డిల్లీఎర్రకోటపై ఎగురుతూవుంది.

రాధా:- కాని కేసరి స్థితిమాత్రం అనాడుయానాడు ఒకటిగానే వుండిగా! అతన్ని గుర్తించినవారులేదు. అలాటిపనిత్రమైన దేశసేవకుణ్ణి యీకిరాతకలు పట్టుకపోతారా! మనంబ్రతికే వున్నాం కేసరినిర్దోష అనిరుజువుచేసి కేసరినిరెస్తాం అదిగాక....

కుర్రా:- దాష్ట్యం, దాష్ట్యం, పెద్దదాష్ట్య మంచీలు (వచ్చికులపతి ముందుపడ్డాడు)

రాధా:- మంచినీళ్ళు మంచినీళ్ళు

కుల:- తెండిరానీయ ఎవర్రాఅక్కడ అరెరె బుద్ధోడుపేక ఎండి పోయిందిరా! రండిరా! రండిరా!

బిరా:- (మజ్జిగకుండ చేతులతో పట్టుకొనిగ్లాసులతోసహావస్తూ) వస్తున్నాం. వస్తున్నాం. దాహంతెస్తున్నాం (ప్రవేశించి చూచి ఆశ్చర్యంగా) కులపతీ! (దుఃఖంతో) కులపతీ! (దాహంకులపతికి, పడిపోయిన కుర్రాడికియిచ్చింది. కుల పతిచాలాఆతురతగాత్రాగాను) ఎంతఘోరంజరిగిందీ! ఇంకా చూస్తారేం? వీరివిహస్పిటల్కు జేర్చుదాం పట్టండి ముందు. (నర్దుతొంది)

కుల:- అమ్మా! రాధాకృష్ణబాబుకు తగిన యిల్లాలివి దొరికావు తల్లీ! మీయిద్దరూ మాగూడాలకు. తల్లీ తండ్రీని అమ్మా! మీమేలుపిల్లపిల్ల తరానా మరిచిపోమమ్మా!

బిరా:- దీనికేం కులపతీ! ప్రతిమానపుసియొక్క విద్యుత్తధరశమే యిదికదా! తెండి, ముందు హాస్పిటల్కు వెళ్ళుదాం

రాధా:- కులపతి! నేను గున్నయ్యగారివద్దకు యింకొకసారివెళ్ళి సహాయంకోరివస్తాను. నీవు వీరితో హాస్పిటల్ కు పదమంచిరోజులువస్తాయి. నీవు అదైర్యపడకు. నీదైర్యమే తక్కినవారికి నిబ్బరమవుతుంది.

కుల:- దానికేంలేబాబుగారు! గాని నేనుకూడా మెల్లిగా గున్నయ్య బాబుగారివద్దగిరికివత్తా! నాయీ దిక్కుమాలిన రూపంనూ చన్నా వారికి జాలికలుగుద్దేమో! వచ్చి మొరెట్టుకుంటాను

బిదా:- నీవువద్దు కులపతి! మనం హాస్పిటల్ కు వెళ్ళాలి. మీరు గున్నయ్యగారివద్దకు వెళ్ళిరం? లేకులపతి బిట్లవస్తున్నాయి

రాధా:- నేను వెళ్లివస్తాను గున్నయ్యగారిని కలుస్తాను (నిష్క్ర)

కుల:- ఎంతచౌచబాగ్యం...ట్టిందికల్లీ! మీశేత్తో నన్నులేవనెత్తాలినిగతిపట్టింపారు (ఏడుస్తూ బాసపడుతూ బలవంతాన వలంబీయచ్చు, ఐరావతి లేవతీయగా కులపతి లేచాడు కాళ్లుసాఫీగాలేక కుంటుతున్నాడు, ఐరావతి కాళ్లుసరిచేయబోగా) వద్దుతల్లీ వద్దు మీరు నాకాళ్లుపట్టుకోకండమ్మా!

బిదా:- పరవాలేదు కులపతి! నీవు తండ్రివంటివాడివి (కాళ్ళూచి నిలబెట్టింది)

కుల:- (ఏడుస్తూ) పదతల్లీ! అరిగో అందరినీ బళ్ళపైన ఎక్కిత్తుండాడుగా పదండి అన్నంలేక గిరిగిరికొట్టుకునే మా ఆకలి నొప్పి తమకి తెలిసినట్టుతిన్నదరగవి అజీర్తిరోగులకేం తెలుస్తుంది. పదతల్లీ

(నేపథ్యమున కిర్తన)

చూచావా! దౌర్భాగ్యం

చావేనా యీబీదలకూ

||చూ||

అపదకాలము అదరింపవా

అన్యులతోడను అనుసరింపవా

కూలీరైతూ కుమిలిపోవగా

కూర్చునిచూచే క్రూరహృదయుడా

||చూ||

(కీర్తన ఆఖరుచరణం పాడుతుండగా కులపతి వగైరాబు లోనికి వెళ్ళారు. ఈపైకీర్తన చివరిచరణం అంటూవుండగానే, రెండవ సీనుప్రారంభంకావాలి. రెండవసీనుతెరలేవగానే నేపథ్యమున ఆఖరి చరణం అంటూవుండాలి)

దో పి డి ము తా

2 వ రంగము

గు న్న య్య గృ హం

(భారతమాత పతానికి పువ్వులతో అలంకారంచేసి, హారతివెలిగించి పఠంచుట్టూ తిప్పుతున్నాడుగున్నయ్య. నేపథ్యమనపాటక్రితంసీనులో వలె పాడబడుతోంది. గున్నయ్య మోకరించికూర్చుని చూస్తూ భారతమాతపఠంతో మాట్లాడుతున్నాడు.)

(నే ప య్య ము న పా టి.)

కూలీరైతూ-కుమిలిపోవగా

కూర్చునిచూచే క్రూరహృదయుడా ||చూ||

గున్న :- (కూర్చునిచూస్తూ) అమ్మా! ఇంతవరకూ నీదయవలన ధన్యుడనేగాని. ఇకముందుకూడా యీ పుత్రునిపై నీఅనుగ్రహభాగ్యం అధికంగాప్రసరింపజేయవేతల్లీ! ఒకనాటికొక నాడు మాఁరిస్తీతులు తారుమారు అవుతున్నయి అమ్మా యీవివత్కర పరిస్థితుండి మమ్ముకాపాడి. (వెనుతిరిగి చూచి) అందుప్రత్యేకముగా నన్నూ. నాపిల్లల్నిమాత్రమే కాపాడుతల్లీ! మేమంటే ప్రజాసీకానికి దేశసేవకులమనే నమ్మకంకలిగించి మేముజేయు ప్రతిచెడుపని సత్ప్రవర్తనగా కనబడులాగు చేయవేతల్లీ! నాకు నాగ్రూపువారికిమాత్రమే ఎన్నికల్లో జయంలభించుచుగాను అనుగ్రహించుతల్లీ! అలా జరిగిననాడు నీకుబ్రహ్మాండమైన పుత్రువాలు చేయించగల నమ్మా! (నమస్కరించి) టోలో స్వతంత్రభారత్కీజై.

పంతు :- (ప్రవేశిస్తూనే) జై - (గున్నయ్యతోపాటుగాజై అన్నోడు)
నమస్కారం (గున్నయ్యనుచూచి ఆశ్చర్యపడి) అహహ
జై హింద్ గున్నయ్యగారూ! జై హింద్ మాటలలో
మాత్రమే కాంగ్రెస్ అనుకున్నాను. ఇకనే? ఈనాటితో
వస్త్రాలంకారపుకొరతకూడా పూర్తిచేశాను. ధేష్! చాలా
బాగుందినుమా కోరాడ్రన్ను కొద్దిరోజులలోనే ముప్పయి
సంవత్సరాలనుండి కాంగ్రెస్ లోపనిచేస్తున్న యదార్థదే
సేవకుల్నిమించిపోయారు! బాగుం?గావి యికబిక్కుచే
తక్కువ

గున్న:- ఏమిటియ్యాఅది కూర్చో

పంతు :- ఆఏముందివేరే! వేష్టుకోటు.

గున్న:- అదా? అదిలేకుండానే వుష్టులేనిపప్పుఅవి అదిలేకుండానా
ఒరేయిచందూ! ఆవేష్టుకోటు యిలాపట్టుకురా!

చందు:- చిత్తం (తెచ్చియచ్చాడు)

పంతు:- అయితే ఎనుబదిపాళ్లుపూర్తి చేశారన్నమాట రాజకీయ
హీరోవేషం! మరితతిమ్మావన్నీ కూడాకొన్నారా?

గున్న:- తతిమ్మావంచే! లెవరుబ్యాగు హ్యాండుస్క్రీళ్ళు కళ్ళ
జోడు, శిల్పపుత్తరీయం; లాప్రీ, పార్కర్ పెన్ను
వాటర్ పూవ్ వచ్చి, ఆఫ్ బూటానా?

పంతు:- ఆ. ఆ. అవే ఆపూజాద్రవ్యాలే

గున్న:- అన్నీకొనేశాను, అధికం ఆంధ్రపత్రికకు కూడా ఆరునెల్ల
చందా అమాంతంగా కట్టేశాను. మొత్తం 4 వందల
రూపాయలు అయినై అయినా నీ వందరూపాయలపను

లవుతున్నాయి. ఎక్కడకు వెళ్ళినా లేచి కుర్చీయిస్తున్నారు ఈ డ్రస్సు మా కవుండటం. ఆఫీసుకు వెంటడవాలన్న బంట్లో తున్నట్లేగా! సిపాయికి మరఫరాంగి ఎలాటిదో మనలాటి దేశ సేవకులకు ...

పంతు:- అహహ అలాశలవివ్వకండి. మనలాటికాదు తమలాటి. తమలాటివారికి మాత్రమే!

గున్న:- అదేనయ్యా మలాటిదేశ సేవకులకు వజ్రాయుధం పంతులూ! (పులిక్కిపడి) వాకిట్లో చప్పుడయింది యెవరో చూచిరా!

పంతు:- (వెళ్ళిచూచి ప్రక్కకు వచ్చి) పూజ్యబాపూజీనూలు వడకం డనీ, సూత్రయజ్ఞాలు చేయండని. ఖద్దరుకట్టండనీ అనాడు పూరించిన శంఖారావం. ఆ సూత్రయజ్ఞాల ఫలితం యెలా ప్రతిధ్వనించి ప్రత్యక్షమయినయ్యో చూచారూ. ఖర్మ. ఆ. (గున్నయ్యవై పులికి) గున్నయ్యబాబూ. వాకిట్లో యెవ్వరూ లేరు. గాని మొన్న మావాడూనేనూ తమరు చెప్పిన ప్రకారమే వచ్చాం. గాని తమరు పుటాన్న ప్రకారం యింటివద్ద మాత్రం లేరు.

గున్న:- ఎక్కడకు వెళ్ళానబ్బా! ఏమో గుర్తురావడంలేదు క్షణం తీరికలేదు. ఎప్పుడూ ఏదో వకటి యితరుల పనులపైనే తిరగటం సరిపోతుంది. మళ్ళీ ఎలక్షన్లు దగ్గరకు వచ్చేసినై! నిలబడమంటున్నారు మిత్రులు

పంతు:- తప్పకుండా నిలబడవలసిందే, తమరు! తప్పదు. తప్పదు తప్పదు.

గున్న:- (సంతోషంకోసపువ్వుతూ) ఏం అంతఘట్టిగా అంటున్నావు పంతులు?

పంతు:- అహ వేరేయేమీలేదు వద్దన్నా అగరుగనుక! అన్నివిధాలా పనికివచ్చే మనుష్యులుగనుక తమయీషణ్ణతికి తగినట్లు పనివికూడావుంటే ఇకచెప్పాడూ! ఆరచేతిలో వై కుంఠమే!

గున్న:- సరేగాని అనాడుమిమ్మల్ని రమ్మన్న విషయంయేమిటి?

పంతు:- తమరు మావాడికిదయచేయిస్తానని ఆశపెట్టిన వుద్యోగం విషయంలోనండయ్యా! పెళ్ళిచూడవేయిస్తారన్నారట.

గున్న:- అవునయ్యా! అన్నానుపాపం చాలాసార్లుతిరిగివెళ్ళడల్లే వుంది. రేపు 16వ తేదీగురువారం తప్పకరమ్మన్నమను చూస్తాను. మొన్నవ్రాశిడెంటుగారితో మీవాడివిషయం చెప్పా నులే. ఆతురతపడకండి.

పంతు:- చిత్తం అలాగే! తమరు రికమండేషన్ అంబూవేస్తేతిరు గెక్కడిది. అదిమీరుచేయాలి. ఆ అదృష్టంమాకువట్టాలి గాని, బాబు ఏదిఎలావున్నా తమకోసం తిరగటానికే మావాడికి యిప్పటికి 170 రూపాయలు అయినైయ్యండి. వుద్యోగంరానేలేదు. అడబ్బుఅప్పుయిచ్చినవాళ్ళు యీనెల జీతంతో నోటుపై వసూలువేయలేదేమయ్యా అనివాణ్ణిరత్తి డిచేస్తున్నారట చాలాక్షీదవాడు గనుక....

గున్న:- మాకుయిదొక్కటేపనికయ్యా (విసుగుతో, కోపంగా) ఎందుకయ్యా అలాటిడబ్బు తెచ్చుకు తినితిరగటం మామీద నిష్టారాలువేయడమూను. పోనీఅలామాచుట్టూతిరగకపోతే ఆలాతిరిగేడబ్బుపెట్టి క్లుప్తంగాపెళ్ళిచేసికొని చిన్నచిల్లర

దుకాణం చక్కని నెంటుకులోపెట్టుకోరాదూ? పిచ్చివాడు.
నాకక్షణంతీరికలేదు. నిద్రాహారాలులేవయ్యామాకు ఈమ
ధ్యమరీని. మీకేమోయ్యా: షయాలతెలియవు. యేమిదో
మీవిషయాలు చూడటంలేదనుకుంటారు

పంతు:- చిత్తం తమరుశలపెచ్చింది యదార్థమండయ్యా: అసికాక
తమకునిద్రాపట్టమన్నాపట్టదు తమలాటిదేశసేవకులకు విద్ర
పట్టడమేకల్ల. సరేగాని గున్నయ్యబాబు మావిషయాలకేం
వచ్చే (నవ్వుతూ) శమదుమళ్ళికొత్తగా యితరులకు
వాటాలుకూడా లేకుండానే సినిమాహాలు ఒకటి, రైసు
మిల్లు ఒకటి స్వయంగాకట్టిస్తున్నారటగా?

గున్న:- (నవ్వుతూ) ఔను, సీతోచెప్పినట్లున్నాను.

పంతు:- లేదు లేదు, యికెవరితోగో చెప్పివుంటారు. బాబు
పట్టాలు పారలేకులు దొరక్కరైతొంగం బాధపడి
చస్తున్న యీరోజుల్లో తమయీపనులకు, యనుమూ,
శిమెంటూ సప్లయిఅవుతయ్యాఅని?

గున్న:- పిచ్చివాడ! మాకుసప్లయకేమయ్యా! ఏంపోతులేదు. అధి
కంయంకామిగులుతుంది అమ్మకానికి. ప్రయత్నంచేస్తాగా
మళ్ళీ 16 వతేదీ గురువారమే పబ్లింప్రయాణంవుంది,
గూడెంవాళ్ళపనిమీద వెడుతున్నాను.

పంతు:- వాళ్ళపనిమీద వెడుతుంటే....

గున్న:- వెళ్ళేది ఎవరిపనై తేమేమయ్యా! ముందుగాపూర్తిచేసుకు
నేది మాపనేగా. బయటకువచ్చి మీవిషయమేమట్లాడాను
కాయితాలు క్రిందకుపంపే యేర్పాటుజరిగింది. అనిచెప్పి

వాళ్ళని కృష్టి పడుస్తాం. వఃతులూ అమాయకుడవని నీకో
యివన్నీ అన్నానని ఎక్కడన్నా చెప్పావో! నీవూ నీకుటుంబం
యిక యీ పూళ్ళో కనపించరు జాగ్రత్త.

పంతు:- అమ్మో చెప్పటమే! చెపితేగిపితే గున్నయ్య బాబుగారంత
పరోపకారి పారాయణులులేరని చెప్పటమేగాని, యింకొకటి
వుండదు. అయ్యా ఇసుము శిమెంటు మిగిలింది చాటుగా
యెక్కువభరలకు అమ్ముతానంటున్నారు. అమ్మితే ప్రమాదం
గదా? బ్లాకులో అమ్మితే ...

గున్న:- ప్రమాదమేమిటయ్యా! నీమొఖంకొన్నవాళ్ళనువచ్చి ఆపి
సర్దు అడిగితే "గున్నయ్యగారు వుచితంగా సహాయంచేశా
రయ్యా" అనిచెప్పే ఏర్పాట్లుదేశాను. బ్లాకు బ్లాకు అంటారు.
బ్లాకేమిటయ్యా బ్లాకేమిటి? వై బేమిటి, మొన్నటిసారి
గి వేలు గిట్టింది. (అలకించి) వాకిట్లోవప్పుడయినట్టుంది.
తలుపుతోకారు యెవరోచూడు.

కోటి :- (మగ్గంలోవుండేనాది, నూలురేషన్ కార్డుతో ప్రవేశించి)
దణ్ణాలండయ్యా గున్నయ్యగారూ!

గున్న:- ఆ ఏమోయిసాలిశెట్టి! ఏమిటి విశేషాలు! సాగఎన్ని
రోజులు నేస్తున్నావు? నెలకినాలుగు సాగలన్నా నేస్తున్నావా?

పంతు:- న్యాయంగా అంతటిపనివాడే మనకోటివీరయ్య. గాని...

కోటి:- పెద్దలవయవల్ల నూలుమాత్రంలేదండి. ఈ నెలలో యంత
వరకు పిడినూలు, కనీసం చెక్కనూలున్నా యివ్వలేదండి.

గున్న:- ఏమయ్యాపంతులు? ఎందుకసీ?

పంతు:- ఎందుకనా? బుద్ధిగాని, జ్ఞానంగాని, జాలీ, దయలుగాని
లేకండి యిప్పటికైనా ఆనేతగానికి-

కోటి:- ఒక్కసాగకన్నా సరిపడ్డనూలు యిప్పించండి. పుణ్యం వుంటుంది. నూలుకోటాతమకుమారిందంటే సంతోషించాం గాని క్రితమేనయంగావుంది. యిప్పుడుపిల్లాజల్లామరీతిండి తిప్పలాలేక అల్లాడిపోతున్నారు. యిక ఆలోలక్షణాఅంటూ మీయింటికివచ్చి కూర్చోవలసివచ్చేట్టుంది గున్నయ్య గారూ!

గున్న:- (అతురతతో కోపంగా) ఏయి సాలినెట్టి సీశాణాపతి మాటలుకట్టిపెట్టు. జాగ్రతసుమా?

కోటి:- ఏంపప్పుచేశామండీ-కేకలేనుకుంటారుఅట్టా?

గున్న:- కేకలేమిటోయి. లేకపోతేసిపిల్లలతోవచ్చి నాయంటి ముందు యెందుకు కూర్చుంటావు? కూర్చుంటేబైటికి యిద్దిస్తాను తెలిసిందా?

వంతు:- ఆ. ఆ. అంతపనీ చేయిస్తారు శ్రీ గున్నయ్యబాబుగారు కోటిపీరయ్యా! ఎందుకని అలాపొరపాటుగా మాట్లాడావు? పొట్టలోత్రాణలేకా? విను. నీకు అలాటిపరిస్థితివస్తే (ప్రక్క కతీనుకొవివెళ్ళి) కంటుబసహితంగా మాయింటికివచ్చేయండి.

కోటి:- వస్తే?

వంతు:- వస్తే. మీరూమేమూకలసి యింకోచోటికిపోదాం. లేకపోతే ఏదోచేదాం! అంతేగాని యిక్కడకు మాత్రంరాకు - తెలిసిందా

కోటి:- (కోపంగా) అయితే ఏమందోయి గున్నయ్యగారూ! ఈ వెలలో నాచీటీమీద రావలగిననూలుయివ్వలా? నూలువొచ్చి

పదిహేనురోజులైంది. ఎందుకవియవ్వలా? అరలేకురచా!
అందులో పొట్టిఅని సవాళేడులో....

గున్న:- (కోపంగా) ఓరేయిసాలెట్టి. నోరుమూయి. మితిమీరి
మాట్లాడుతున్నావురా!

కోటి:- ఒరేయిగిరేయి అనదోకా! గున్నయ్యా! నోటితెన్నగా
రానియ్యి ఏం కూటికి ఏవోళ్ళమయితే కులానికిపీదచుకు
న్నావా? జాగ్రతగామాట్లాడు

గున్న:- (కోపంతోలేచిచెయ్యెత్తి) ఏమిటిరానువ్వు

కోటి:- (నాడినిజువునపుచ్చుకొని) రారా! ముందుకురాచెప్పుతా! నాడి
మాడుపట్టునదీంపుతా! బుద్ధిన్నాబాగుపడుతుంది. రా, రా

పంతు:- ఆ. ఆ. ఆగండి గయోపాఖ్యానమల్లే, అభినవ రామాంజ
నేయయద్ధమల్లే యదేమిటి? యదేమిటి? ఆగండి. వుభ
యలూ ఆగండిబాబు, శాంతించి కూర్చోండి. (ఆపాడు)

గున్న:- (కూర్చొని రాష్ట్రతూ) అసలునీకు యీనెలలో, నూరే
లేదుపో. పోరా! నీచీటీతేది అయిపోయింది, నీకునూలు
లేదు, మరిగిపోయిందిపో.

కోటి:- అంతే నాకురావాలిసూలును అతారీకేమురగపెట్టిమింగిదా
పెద్దపులల్లే గున్నయ్యగానూ! ఒక్కరోజుడబ్బువొరక్క
అలక్కమైతే నూలుకోటా మురిగిపోయిందంటావు. పోయి
యేమయింది బ్లాకులో....

గున్న:- నోరుమూయిరా, నేతివెధవ (చాలాకోపంగా కన్నెర్రచేసి)
అసలు ఈనెలలో నీచీటీమీదనూలురాలేదు. నీకిచ్చేనూలు
లేదు. ముందు నాయింట్లోనుంచినదూ! నదూ! నడవరా:

కోటి:- ఒరేగున్నా! (కడుపురగిలి ఆవేశంతో) నిమ్మగనక
యారోజునుంచి కోటానూలు అడిగితే నేను సాలివరాం
కుశం కొడుకునేకాను. నాకోటానూలుకూడా ప్లాకులో
యెప్పుడూ అమ్మకుంటూ నువ్వేబాగువడిచావు (బీబీచించి
ఫేపి నాడినేలకేసికొట్టి). ఒరేయి నీమూలాననేను నీలాంటి
వాళ్ళమూలాన మాచేసేతపోదరుటా మలమలాపూడిస్తూ
న్నాంగందా మాపిల్లలవునురుమావునురూ మీకు మీపిల్ల
పిల్లతరానాతగులుద్దిరాగున్నా. బాగుపడు అంతా వెత్తినేను
కొవితగులడుట్లాకులోనే నీప్రాణంవదులు (విష్కరం)

సన్న:- (కొత్తంసేపు నిశ్శబ్దంగా ఆగి పక్కనవ్వి.) వాతూ
మనంచూలును ప్లాకులో అమ్మకున్నట్టు యీవెధవలకి
ఎలాతెలిసింది.

మంతు:- ఏమోగానూడి. ఈవేసేత పాత్రామికులు. నూలుకోసం
చాలా యిబ్బంది చదివోతున్నాడు. ప్రాచీన భావకదేశప్రతి
భను ప్రపంచానికిచావిన అగ్రగణ్యులలో. అనాడువాడిదే
ప్రథమస్తానం. అచాంబిదాకి యీవ్వుతంత వారతదేశంలో
యలాటి ధుర్గతి పట్టింది ఆగ్రహించకండి ఒక్కమనవి.
వాళ్ళవిషయంలోనన్నా ఒకసారిచెప్ప వట్టువిడవాలని
యీదేనునిప్రార్థన.

సన్న:- వట్టువిడిపక. ఏంచేశామయ్యా! పైనుండిమూలు భావికారణ
మేగాని అదిభార వాడితంతదొడ్డనృమా! మర్యాదమన్ననా
అక్కర్లే.

పంతు:- చిత్తం. ఆకలిపోట్లతో, ఆతురతకొద్దీ అలా ఆశేషమూ వుంటారులేండి.

గున్న:- దేనికైనా స్తిమితంకావాలయ్యా. పంతువా!

పంతు:- అన్నీ విధాలాగావున్న తమలాంటి హరికున్నంత స్తిమితం ఏమిలేని మావంటివాళ్ళల్లో. ఎలాకనుపిస్తుంది చెప్పండి వున్నంత వరకు సూచనను ప్రభుత్వం మీహోదానాలు దీర్ఘకు పంపుతూనేవుందె. తమకు హోదానాలుతోపాటు రిటైలు కూడావుంది - గాని తమరు మాత్రం కొంచెంపుదారం చూపించాలి....

గున్న:- పుదారంకాక యేమయ్యా! యాఒక్కదాంట్లో లాభం తోనే కూర్చున్నానేమిటి? మిగిలిన ఇనుమూ, మెంతు అమ్మితేఒక్కసారే గోఅరుదేయగిస్తే ఏమిటి అలామాట్లాడు తాపువీపుకూడా?

పంతు:- మరిఅలాటి పెద్ద పెద్ద లాట్లు పడుతూకూడా నాలాటి ఒక్క వాళ్ళమీదకూడా రథాలు తోలుతుంటే ఎలాచెప్పండి

గున్న:- అదేమిటయ్యోయ పంతులు అలామాట్లాడవు!

పంతు:- మరినాదోగొడవ వుంది. మొన్న అర్ధరాత్రినేక పిల్లసాల తోకి పంచదారకావలసివచ్చింది. పూకివెంటబడ్డాను, గాని పంచదారఏమిటి

గున్న:- ఏమయిందీ?

పంతు:- ఈతపా! కోట్లాలోవచ్చిన పంచదారంతా తమస్నేహితుని యింట పెళ్ళని శ్రమరు స్వీకరించారట - ఎవరండీ అన్నే

హితులు? విడిగాకూడా దొరుకుతుందిలేండి పంచదార
కోటాసంగతిమనవిచేశా?

గున్న:- ఆస్తే హితునిది కుంభకోణం పట్నంలో మనకి ఎవరితో
ఏపనికావాలన్నా వారుచేసివేస్తారు. అన్నిభాషలువారే
మాట్లాడుతారు. మొన్ననాకు కావాలంటే 50 వేలు రీతినాల
వడ్డీమీదయిచ్చారు మరి యిక్కడవడ్డీ 1-8-0 పుందిగా
అందుకనిమన వాళ్ళకి నేను రూపాయచొప్పునే డబ్బు
యిచ్చాను.

పంతు:- ఓహోహో! అంటేమనవారికి అర్థరూపాయి రాయితీచేశా
రన్నమాట! బాబుమరినోటులో రూపాయివడ్డీ వ్రాయవచ్చా

గున్న:- ఏమిటయ్యా ఆపిచ్చిప్రశ్నలూనువ్వాను, నోటులో
రూపాయివడ్డీ ఎందుకూపిస్తాం? ముందేమిసహాయస్తాం
ఇన్నివాళ్ళనుండి మాతోతిరుగుతూ యీమాత్రంగ్రహించ
లేదేమయ్యా? పిచ్చిబ్రాహ్మణ!

పంతు:- చిత్తం. ఏదిఒక్కసారన్నా నన్నుకూడా తమవెంట తీసి
కొని వెళ్ళిచూపించరాయె. తిరిగిచూద్దాను. తమదయలేదు

గున్న:- ఈతిరగటంనీకుదేనికి పంతులూ? ఈతిరగటంలో ఒకకిటు
కుంది, ఏమిటంటే! గ్రామాల్లో పనులు కావలసినవాళ్ళు,
మాఖర్చులన్నీ వాళ్ళేతరించి మరీతీసుకొనివెళతారు
మమ్మల్ని. పెద్దవాళ్ళదగ్గరకు. పోతేవిన్నునేతీసుకొని
వెళ్ళాననుకో, నీఖర్చులన్నీ నేనుపెట్టి యింటికి వచ్చిన
తరువాతనీతో యేప్రాంతానోదో వ్రాయించవలసినస్తుంది
అప్పుడు నీవేమియివ్వగలుగుతావు? చెప్పు.

పంతు:- (నిశ్చేష్టుడై) రామ! రామ! భవిష్యత్తుమందేకలవిచ్చారు ఈతిరగటం నాకుదేనికిగాని పంచదార దయచేయింపండి పోతాను. రెండవది మావాడిని 10 వతేదీనే రమ్మన్నారు. ఆనాడే పట్నంప్రయాణమూ పెట్టుకున్నారు. మరిమావాడు ఆనాటికి కాళ్ళకొట్టుకుంటూవస్తే యేంచెప్పమాంటారో శలవిప్పించండి.

గున్న:- (చికాకుగా) విసిగించకు పంతులూ చాదస్తంగా!

పంతు:- చిత్తం అవునులెండిఉన్నది, వారానికి ఏడురోజులు, నెలకు ముప్పయి తారీఖులూనాయె. వచ్చిపోయేవాప్పు వేలావ్వుదలాయె మీరుమాత్రం యేంచేస్తారురెండి. నే నే మాడవ్వాతో చెప్పేస్తాను ఎక్కడన్నా రెండెకరాలపొలం చూచుకొని....

గున్న:- పొలంఅంటే గుర్తొచ్చింది. పంతులూ! కొంగ్రెసుధర్మమా అంటు, రాజకీయ బాధితుడుగామొన్న మనకిచ్చిన ...

పంతు:- అహహా! మనకిచ్చినకాదు. తమకుమాత్రమే యిచ్చిన

గున్న:- అదేనయ్యా నాకిచ్చిన ఆపది యెకరాలభూమి మంచిదానో కాదో, నీళ్ళవనరుదానోకాదో చూచావా?

పంతు:- ఆ. ఆ. చూచాను. పొలానికికేం. గనిగడ్డ, గానిపంట బోదుకుపైన యెగస్పార్టీ వాళ్ళభూములన్నయి, మరిసకాలానికి నీరురానిస్తారాఅని....

గున్న:- నాయీచేలోకిగనుక నీరేరానివ్వకపోతే వెంటనే పోలీసు వారివద్దకుపోయి, కావు, కావు, అంటాను.

పంతు:- కా. కా. అంటారా? అంటే

గున్న:- కా. అంటే కమ్యూనిష్టు అన్న మాటయ్యా!

పంతు:- రామరామ! మీచేలోకి నిష్క్రమిస్తానోయినా! మీరుచేకే
ప్రతి.... పనితప్పఅన్నా! మీమాటకు అర్థంవచ్చినా! వాని
నల్లా కమ్యూనిష్టులనడమేనన్నమాట! పోలీసులతోబాధి
పచేయడానికా.

గున్న:- అ. అంటే!

పంతు:- మరికొంతకాలావకే, వాళ్ళప్రాబల్యం పెరిగితేనో! తమయి
చర్యలవల్ల!

గున్న:- వెంటనే మేమూఅందులో మైంబర్లమే!

రాధా:- (అతురతతో ప్రవేశించి) నమస్కారంబాబోయ్!

గున్న:- రా. రా. కృష్ణారా! కూర్చో! ఏమిటి ఇంతతొందరగా
వచ్చావు.

పంతు:- నమస్కారం రాధాకృష్ణబాబు.

రాధా:- నమస్కారమండీ. బాబాయి. రాత్రిగూడెంలో జరిగిన
ప్రమాదం విన్నారాగా? రాత్రిమిమ్ముల్ని పిలిచాను. చాలా
సార్లు మీరు పంతులకు.

గున్న:- ఓహో! అలాగా! నేను యిప్పుడేవిన్నాను. ఏదోకొంచెం
గంధరగోళమే జరిగిందంటగా. (తాపిగా).

రాధా:- (అతురతగా) కొంచెమేమిటిబాబాయి! మానవులెవ్వరూ?
చూచిగాని, ఖనిగాని, సహించలేనంత సంఘటనజరిగింది.

గున్న:- (నవ్వుతూ) ఏమిటరా? అంతప్రమాదం? ఉప్పేనగాలి
రావేదు. భూకంపంవచ్చిసట్లుకూడాలేదే?

పంతు:- ఎవరికన్నా అర్థరాత్రివేళిపిల్ల పాలలోకి పంచదారలేక
పోయిందేమో!

గున్న:- (చిరాకుగా) పంతులూ నీమతికొంతంవెడిందిగాని నీవు
లోపలకువెళ్ళి చందుయేచేస్తున్నాడోచూచి చూచి
సరిగా పనిచేస్తున్నారో తేనోచూడు పదివస్తున్నా.

పంతు:- చిత్తం అలాగే (లోనికివెళ్ళాడు)

రాధా:- బాబాయి, అరెండు వచ్చినదానికంటే యెక్కువభీతిత్వం
జరిగింది మీరు ఒక్కసారిరండి ప్రత్యక్షంగా చూచుకు
గాని, గూడాన్నంతా భస్మంచేశారు. కులపతినిగూడా బాగా
కొట్టారు. ప్రమాదమైన దెబ్బలు తగిలివై. గాయాలు
తగిలినవాళ్ళందరినీ హాస్పిటల్కు చేర్చింపాళ్ళకుపళ్ళు
పాలకు, యిళ్ళల్లో మూలుగుతున్నవారికి అహారం
మొదలై నవి మీరు సహాయంచేయాలిరాబాబాయి.

గున్న:- తనుదూరంఉండేదు మెకకోడోలని వాళ్ళు సహాయం
లక్షగాని నీవుయింటివద్దనుండి యెప్పుడూయింటిదేరావు?
శోభనాద్రీఅన్నయ్య ఇంటివద్దేవున్నాడా?

రాధా:- అవునున్నారు నేనురాత్రిబయలుదేరాను. ఏంతలా ప్రశ్నిం
చారేరా? బాబాయి.

గున్న:- ఏముంది. రాత్రిశోభనాద్రీఅన్నయ్యవచ్చాడు. ఇంటికష్ట
సుఖాలు మాట్లాడుకున్నాం. పెద్దవాళ్ళు యింకా బ్రతికి

వుంటిమి మీకు అడ్డంమరి మీ అంతదేశ శేవాభావాలు మాకు లేవాయె.

రాధా:- అని ఎవరన్నారండి మిమ్ముల్ని మీరు ముందు బయలుదేరి రండి. మీరు వచ్చి వారికి తలోకాస్తయిస్తేనే వారు బ్రతికే

గున్న:- ఆవిషయాలు అట్లా ఆపి, కొంచెం మా మొరకూడా విసుమరి నీవు మా అన్నగారికి ఏకైక పుత్రుడవు. ఆయన చూస్తే పెద్దవాడయ్యాడు పున్న ఆస్తిసంతా యిలా గూడాలనేవత్తె అర్పించావు గండా: అన్నీ బాగానేవున్నాయి. కాని ఒక్క విషయం ఏమిటంటే నీయింట్లో సంగతి నీవన్నా చూచుకోవాలి లేదా. యితరులయిండ్లలో సంగతులు మాత్రమే మేం జూడబం తెలిసిన నీయింట్లో సంగతులు జూచేందుకు మరొకరు రానన్నారావాలి, ఔనా? మరి అలాంటిదేం కనబడదేం? అనబయ్యా విషయం తెల్పి ముందు, తక్కినవి, నన్నడుగు చెవుతా, కూర్చో స్తిమితంగా ఆలోచించు, యిప్పుడు ముంచుకుపోయేదేమీలేదు

రాధా:- బాబాయి, అవన్నీ కరువాత జూచా చూడగాని ముందు గూడెంచూచి హాస్పిటల్ కు వెళదారండి. వాళ్ళు చాలా ప్రమాదస్థితిలో ఉన్నారు.

గున్న:- అంజేమేం చెప్పేదిపోయింది? మీరు చెప్పేది మాత్రం మేం వినిలేం! విడితడైనా తోపెట్టాలి. పెట్టిరాలి కూడాను! ఏదా: (కోపంతో)

రాధా :- అంత అగ్రహవడతలేం బాబాయి?

గున్న:- శాంతమూర్తివోయి ఆగు-కట్టిపెట్టు. (అటు ఇమూతిరుగుతూ)
ఇంట్లో కుండలు డింకీలు కొడుతున్న కొద్ది ఐయల దేశ
నేన యెక్కువైంది దేశనేన. మింగమెతుకులేదుగాని
మీసాలికి సంపెంగనూనె అని చేనికొచ్చిన దేశనేనరా
యివి. కుర్రపెత్తనలు మొదలుపెట్టావు. కుర్రపెత్తనలని
కుల:- (సుధీర్పై చేయి వేసికొని వణుకుతూ కట్లతో ప్రవేశిస్తూ)
దండాలుదొర! ఆరిదేంపెత్తనముందిలేగుంది.

రాధ:- (వెనుతిరిగిచూచి తొందరగా కులవతివద్దకువెళ్ళి) నీవు
కూజావచ్చావాకులవతి! ఎందుకువచ్చావు. వచ్చుకదలిబరువు
చేయదూ:

కుల:- శిన్నదొర సాచ్చాత్తుడై బమేవాలు, ఆరికేంకొరతవుండాది
దొర!

గున్న:- నోరుమూయవోయి. ఉన్నపొలం, యిల్లు, దేశంకోసం,
ధారవోసి ఇంట్లోపెండ్లాంచీరఅడిగినా! చెల్లెలుచొక్కాఅడి
గినా! చూద్దాం అవకాశంవస్తుంది అనిపత్రికలధావవాడటం.
వేళకుకంచంలోకి లేకపోయినా మంచిసీసృత్రాగి బోపి
ధరించివీధిలోకిరావటమూరా మీచిన్నదొరగారికి తక్కువ
లేనితనం. తనకుమించినదానంచేయమని యేశాశ్రుంచెప్పిం
దిరాకృష్ణ! భగవద్గీతకూడా తనకుమించినదానంగాని
మరొకటిగాని చేయవద్దని ఖండించిందే. నీకుబుద్ధియిట్లా
మారిందేమిరా:

రాధ:- అర్ధికబలీయంవున్నవాళ్లు లేనివాళ్ళకు అవుసరానికి సహాయ
పడకపోతే ప్రపంచనడక ఎల్లాగో చెప్పండిబాబాయి. అట్లా

వినియోగపడని ఆర్థికానికి విలువేముంటుంది. అదీగాక మీరుచెప్పినట్లుచూచినా: భగవద్గీతలోకూడా “పరోపకార పుణ్యాదు, పాపాయ పరిపీడనం” అని భగవానుడుతెలి విచ్చాడుకదండీ. పరార్థజీవనంగడపడమే పవిత్రహైందవ మతలక్ష్యంగావి నీచమైన స్వార్థజీవనంగడపడం హైందవ మతధర్మంకాదనికూడాతమకుతెలుసునే! గనుక ఆఆపత్తులో వున్న యాబీదసోదరులకు తోచినసాయంచేయండిబాబాయి

కుల:- రచ్చించికాపాదాలి గున్నయ్యదొరో! మీపిల్లలతోసమాజం బాబు పాదేయవడి మొక్కుకుంటుందానుదొరో! ఆపదకాలం బాబు (ఏడుస్తూ)

గున్న:-ప్రాదేయతావద్దు అవిదేయతావద్దు నేనుయిప్పుడు కూలీలకు చేశేసహాయంయేమీలేదు

చందు:- (ప్రవేశించి) అయ్యా, గింటీరేసెన్ బుక్కివచ్చాడండీ

గున్న:- ఇంకా మొత్తంపంపరేదుట్రా! లోపలికిరమ్మను

బుక్కి:- (హ్యాట్, బూటుతో శిగరెట్టుకాలుస్తావచ్చి) హల్లో గున్నయ్యజీ! సుక్మామ్మింగ్

గున్న:- రండి, కూర్చోండి మాగుమస్తావట్టిసోమరి. ఆరిస్యానికి యేం అనుకోకండి

కుల:- దొరో! మంచోలేకుండావుండాను, నామనయికూడాకాస్త యినండిబాబు గూడెమంతా నాశనమైపోయింది. పిల్లా జిల్లా అంతా. అజ్ఞం నీస్సలేక గోరెట్టిమోతుందారు. మీపాదాలముంగల ఐతికేవోళ్ళం కనికరంచూపండి తండీ

బుక్కి:- వాటికీడిన్ న్యూనెస్సు, హు యాజెపిన్ మర్టిఫెరో
(కులవలసినచూది) గోయవే వోల్టజిగ్ గోయవే!

రాధా:- (కోపంతోచెంపపైకొట్టి) షటప్ రాస్సెల్ ఫష్టఫాల్
యూ గెటెవే! వస్టా యిక్లూ కాటిమాడివచ్చే బీదలవచ్చి
అన్నంలేదని మొరెట్టుకుంటుంటే తిన్నదరక్క ఆదేగుర్రపు
పందేలకు డబ్బుప్రోగుచేకొనే దళాటిగాడిదవు నీవు తిడ
తావురా! లేముందు, యిక్కడనుంచి (చేయెత్తాడు)

కుల:- (పట్టుకొని) ఆగుదొరా!

బుక్కి:- (వణికిపోతూ) ఎక్సాజుమినర్, (ఏడుస్తూ) ఎక్సాజుమి.
(గున్నయ్యచాటుకుపోతాడు)

గున్న:- (కోపంగాబుక్కికి అడ్డంపచ్చి) ఒరేయిక్కుష్టా పీకుబుద్ధివుందా
లేదా? ఏంపనిరాఅది నేనుయీకూలీపురుగులికి యిచ్చేది
దమ్మిడిలేదు, ముందునీతోసహా అందరూ నాయింట్లోనుంచి
వెళ్ళిపోండి. నాయింటికివచ్చిన పెద్దమనిషిని చేయిచేసు
కుంటావురా! బుక్కిగారూ? బుక్ చేసుకోండి (ఓమాగా)
నెకండురెండులో, శంకర్ జాకీగావున్న ధండర్ బోల్టుపై న
రెండువేలు వికలోవేయండి శకుంతలమీద, సీతాదేవిమీద
స్లేసులో రెండేళి వందలపైచై వేయండి.

బుక్కి:- (వ్రాసుకొని) మనీసార్.

గున్న:- ఒరేయిచందూ! వీరికిరెండువేల అయిదువందలు యివ్వ
మన్నానని గుమాస్తాగారితోచెప్పు, వీరివిత్తముకొనిపెళ్ళు
వెళ్ళండినర్!

చందు:-చిత్తం, రండి

బుక్కీ:-వెళ్ళివస్తానుసర్ నమస్తే (రాధాకృష్ణనుచూస్తూ బెదిరి పారిపోతాడు)

సుధీ:- గున్నయ్యగారూ! గుర్రపుపందాల్లో డబ్బువేయటానికి, పట్నాలచుట్టూతిడగూతూ! తాగితందనాలాడటానికిమాత్రం డబ్బువుందిగాని వళ్ళూయిల్లూకాలి పిల్లాజల్లాతిండిలేక మాడిచస్తున్నారంటే ధర్మంచేయటానికి డబ్బులేదా? డబ్బు లేకా? బుద్ధిపుట్టకా? చేతులురాకా?

గున్న:- నోరుముయ్యరా! ఎవడవురానువ్వు? బయల్దేరావ్ బుద్ధకేతి గాడల్లే యిక్కడ డబ్బుకేరగాలేదు. ఇదిడబ్బుగాని, చెట్ల నుంచి కోకిలెచ్చేచింతపడుగాదు. నడునడు నడవండి!

కుల:- బాబూ గున్నయ్యబాబూ! యెయ్యిమందిజనం ఎదురుసూత్తు వుంటారుదొర! ఎట్టిపొమ్మంటారా?

గున్న:- అవశ్యం. మీరువచ్చినవని యిందాకేఅయిందిగా వెళ్ళిరండి వెంటనేవెళ్ళండి (కోపంతో)

కుల:- (అవేశంతో)యెళ్ళకవుండలెగుండిదొరా!వుండమారాజులు పోఅంటే పోతాం, రాఅంటే వస్తాంగా! మా కూలోల్ల యినయంలో తమకేం యిబ్బందివుండదుగాదొరా! (ఏడుస్తూ) ఎడతాచోపి!

గున్న:- వెళ్ళటంగాదు. వెంటనేవెళ్ళండి.

కుల:- యెళ్ళినట్లాం యింతకంటే అదేసుకం అంతేగా! (ఏడుస్తూ) ఒరేయికులిముండాకొడకా (ముఖానకొట్టుకొని) నీకెంత

గతిపట్టిందిరా! (ఏడ్చి) పదా పెలుత్తంతో మొరెట్టుకుంది గాని

రాధ:- (కులపతినిపట్టుకొని కళ్ళవెంటసీళ్ళతో) పదకులపతి! ఏది ఎలాజరగాలో అలాగేజరుగుతుంది. ఆదైర్యపడకు పదా వెడవాం

గున్న:- మీచిన్నదొర దైర్యంచెవుతూనేవుండే, వెళ్ళరా! కులపతి!

రాధ:- (కళ్ళయెర్రతేలి వెనుతిరిగి) బాబాయి మీరుమాట్లాడేది చాలా ఆనభ్యంగావుందండి. మానవుడుతనతోటిమానవుడికి తనస్వాధీనంలోవున్న కొంతపదార్థాన్ని జీవితావసరాలకు వినియోగించమనిఅడిగితే వాటిపై ఆధికారం తనచేతిలో తాత్కాలికంగావున్నదిగదాఅని, అవసరపసరాలను గుర్తించుకుండా నీల్లేదనడంతప్పండి భావికాలంలో యిదిచాలాచెరుపు తెస్తుంది. మీరు మీపంధాను మార్చుకోవాలిబాబాయి

గున్న:- గుడ్డొచ్చిపిల్లనెక్కిరించివట్లు నీశ్రీరంగవీతులు నాకుచెప్పక నడవరా! ముందు. నోటికివచ్చిందల్లావాగటమేనా? చిన్నా పెద్దాఅక్కరలా?

రాధ:- బాబాయి, ఈనాటి మీయావుద్దేశ్యాన్ని యేనాటికైనా దిద్దుకుతీరుతారు, తీరాలి కూడాను. మీయాపంధా చాలా క్యూరమైందనికూడా గుర్తించండి

గున్న:- ఒరేకృష్ణా! (కోపంతో) అతిగావాగావా? పళ్ళురాలికొట్టే స్తానుపో!

రాధా:- అహహా! తిండిబట్టలేక దహనమైనకొంపలతో కాలినశరీరాలతో మీముందుకువచ్చి దేహీఅంటున్న మీబిడ్డలలాటి యీకూలీసోదరులకు సహాయంచేయండనటంఅపరాధమా? మీహృదయంలో జాలి, దయఅనేవి మరుగునపడిపోయినయ్యాబాబాయి?

గున్న:- (లేచి) నోరుమూయరావెధవా (చె:పపైకొట్టాడు, మళ్ళి చేయిఎత్తాడు)

రాధా:- (కోపంతో పెద్దకేకగా) ఆగండి (గున్నయ్యఅదిరిపడ్డాడు)

చ॥ కంటిరటయ్య ఓ గణితకెక్కిన తెస్సవుదారులార జే
గంటగక్కొట్టె చెంపపయి ఖర్మముకాలె కఠోరదౌష్ట్యమా:
గంజియులేదె! కట్టుటకు బట్టయులేదె? గృహంబులేదె? చీ
గంగయులేదె? బీదకిల రక్తవుధారలె పానియంబులా?

(రాధాకృష్ణ, కులపతి, సుధీర్ నిష్క్రమించారు)

గున్న:- (కుర్చీలో కూలబడి) పంతులూ! పంతులూ!

పంతు:- (ప్రవేశిస్తూ) అన్నీవిన్నాను చాటునవుండి యేమిటీపిచ్చి గోలా వీళ్లును, డబ్బుతేరగాపడివుంటుందిటండీ తమవద్ద మాత్రం. ఎంతవియస్తారుచందాలు!

గున్న:- చూడవయ్యా వాళ్లవ్యవహారం వాళ్ళును. వడ్డీకూడా డబ్బుదొరక్క చస్తుంటేఒకప్రక్క. చందాలు కావాలివి వీళ్ళకి ఒక్కవాస్తే పెళ్ళిపదాలని నన్నే అడుగురాలేసయ్యా ఎవ్వరుచూచినా చందాలు.

పంతు: అట్టే ఆలోచింపగా ఒక్కచేతోస్తుంది. తమ యాద్రష్టు తెస్తోంది యీలాటి యిబ్బందిలన్నీ!

గున్న:- అంటే యాద్రష్టు వేళకుంది. దేశ సేవ చేస్తామని, అందరికీ చందాలు యిస్తామని గుర్తుకా?

పంతు:- మరి?

గున్న:- దేశ సేవకులవద్ద, ఆఫీసుల్లోనూ, మనస్వంతపనులు చేయించుకోవటానికి యాద్రష్టుగాని! అందుకుకాదు పంతులూ! అదిగాక యాద్రష్టు ఒక్కచే చేస్తామని యెక్కడన్నాం యిదివేస్తాం ఆవుసరమైతే క్రితం ద్రష్టు వేస్తాం.

పంతు:- చిత్తం! తమక త్రికి అన్ని విషయాల్లోనూ రెండువైపులా పదునువుండిగా వూళ్ళల్లో కావలసిన అన్ని యేర్పాట్లూ చక్కగాచేసి తమరేమోపల్పం చుట్టూ హాయిగా తిరుగుతూ వుంటారు. తమ యేర్పాట్ల ప్రకారం వూళ్ళల్లో జనం, కొట్టు కుచావటం మధ్యమాలాటి బక్కవాళ్ళపైన విరుచుకు పడటం మేం నలిగిపోవటం జరుగుతోందిగా! మాజన్మలు వృధా అండి.

గున్న:- అంత విరక్తి వచ్చిందేమయ్యా?

పంతు: విరక్తిగాక యేమిచేయమంటారు చెప్పండి? ఒకప్రక్క వి. యే. ఫస్టు క్లాసు లో ప్యానెనమావాడికి వుద్యోగం లేదా యె యింట్లో దూకి కూర్చోవలసివచ్చే ఎలా? ఏదిచూచినా అధ్వాన్నం శత్రుమధ్యం బాబుమాపని

గున్న:- విచారపడకపంతులు మీవాడికి వుద్యోగం నేనుయిస్తాను
మీవాడికి వుద్యోగంయిద్దామనే డ్రయివర్లనూ, క్లీనర్లను
మాత్రం మాట్లాడాను

పంతు:- చిత్త చిత్తం తమరు బస్సురూట్లకుకూడా ప్రయత్నం
చేస్తున్నారట విన్నాను.

గున్న:- ప్రయత్నమేమిటి? ఆర్డరేపడింది. మీవాణ్ణికండక్టరుగా
పెట్టు ప్రారంభంనుంచే 15 రూపాయల చొప్పునయిచ్చే
భారంనాది

పంతు:- (నివ్వేరపోయి) ఆ! ఆ! బి. యే. ప్యాసయినమావాడికి
15 రూపాయలు జీతంయిస్తారా? వెన్నువెంట చలికూడా
వచ్చింది. ఇంతకూచక్రంఅంతాతమచేతిలోవుందికావివ్వండి
బాబు

గున్న:- అని మీరనుకుంటున్నారుగాని చస్తున్నాం పంతులూ; పైకి
మేకపోతుగా భీర్యంగా ఏడుస్తున్నాంగాని, అఫీసర్లమామూల
యిదివరక్కుమల్లే వింటులేదయ్యా! అందుకే యే అఫీసరు
వచ్చినా, వెళ్ళదలచలేదుయిక. ఐనా అఫీసర్లలెక్కనాకే
మిటి ఎవ్వరువచ్చారన్నా కదిలేదిలేదు. అఫీసరంజేలేటా?
జమా?

కుట్రా:- అయ్యా. కరెక్టరుదొరగారు బంగళాలోకి మకాంవచ్చారట
తమరివి పిలుచుకురమ్మనమంటున్నారవి మనిషివచ్చడంది

గున్న:- (అతురకతోలేచి) ఆ. ఆ. వస్తున్నావుండమను వస్తున్నా;
పంతులూ! జిల్లాకరెక్టరుగారు వచ్చారట! మళ్ళికలుసుకుం
దాంగాని నీవు వెళ్ళి. నేమబంగళాకు వెళ్ళి చందూ

బట్టలు ఎవ్వరు వేసుకురా, తెదరుబ్యాగు, కర్ర అన్నీరకీ చేయి.

సంతు:- (నవ్వి) మళ్ళీ వెంటనే యిదేమిటి బాబు? బాను. పాపకు తగ్గతాళం లయతప్పకుండా వేస్తారు గున్నయ్యగారూ. కేవలం మీరు లయ బ్రహ్మలు బాబు. సాంఘిక లయ బ్రహ్మలు. సాంఘిక లయ బ్రహ్మలయ్యుగం వచ్చింది. సాంఘిక లయ బ్రహ్మగారూ! గున్నయ్యగారు....

గున్న:- వంచదార సాయుకాలం పట్టుకుపోదుగాని వెళ్ళవయ్యా! చాదస్తుడా!

సంతు:- అలాగే! వస్తా జై హింద్. (నిష్క్రమ)

గున్న:- (ఆతురతతో తిరుగుతూ) చందూ. పరిహారాల వచ్చేం ఇంకొక్కసారి తీసుకొనిరా! కొంతవరకు తీసుకొనే వెడతాను. మళ్ళీ మెప్పటికి రావడమో యేమో! తొందరగాతే!

చందూ:- చిర్తిం. (పరిహారాలు తెచ్చాడు)

గున్న:- (పరిహారాలు వుచ్చుకుంటున్నాడు నేవవ్యమున పాట)

(పాట)

అన్నాడు లమోర యాలింపవా!
విశ్వర్యంబుల హాయి నొందెదవా!
మానవరక్తి మెమధ్యముగా వీడలమానమే భక్త్యముగానూ!

ఆరగించు ఓకంకా సడయదే "అన్నా"

దో పి డి ము తా

చ వ రం గ ము

స్వేచ్ఛాపురప్రాంతపుడొంక

[కామ్రేడ్ ధం. ఝం. బులాకీలు, నల్లనిముసుగులు, రివాల్వర్లతో చెమటలుకమ్మతూ పరుగెత్తుకొనివస్తున్నారు. వెనక పోలీసు నూపర్నెంటు తరుముకొనివస్తున్నాడు. ముందుకేకలువేస్తూ ఆతురతతో బులాకీ వెనుదిరిగి చూస్తూ ఝంను కేకలువేస్తూ ప్రవేశించింది.

బులా:- (వెనుతిరిగిచూస్తూ) రా వచ్చేయి. వెంటనేవచ్చేయి ఝం. రావాలి. (ముందుకుచూచి) పోలీసులు యిటుకూడా వున్నారల్లేవుంది. (వెనక్కువచ్చేసియుంనుఅనుకుంది.)

ఝం:- (రివాల్వరుతో ఆతురతగా ప్రవేశిస్తూ) భయంలేదు వస్తున్నా (బులాకీపై చేయివేళి) యిటులేరు. అటేవున్నారు సీవుజాగ్రత్త (వెనుతిరిగిచూచి) ధంరాడేం? పట్టుపడ్డాడా? (వెనుకకువెళ్ళిచూచి ఆతురతతో) రడీ! బులాకీ! కార్నర్ను చూడు! హుషార్.

బులా:- (ఆతురతతో) ఏం. ధం పట్టుపడ్డాడా?

ఝం:- ఉహూ! కనుపించలేదు. సీవురడీగావుండు. (అరికించి) అడిగో ధంకూడావస్తున్నాడు. కేకలు వినబడుతున్నాయి. రడీ. రడీ.

బులా:- యస్. రడీగాని మనం ఇకయెక్కడికి వెళ్ళేది? మన మకాంలోకేగా?

మం:- ఆ. అంతే, యిప్పుటికి నానాసిక్కులో వచ్చాం. మన వం. పంధాచాలా ప్రమాదాలకి గురిచేస్తోంది అనంతపుత్రిని కూడాకలిగిస్తూంది.

ధం:- (చెమటలుకొనితూ, తలవొగచెరిగి, రివాల్వర్ చేతపట్టుకొని, నల్లటిముసుగుతో పరుగున ఆరురకతో ప్రవేశిస్తూ) రనన్! రనన్, యుం, బులాకీ, రనన్ వచ్చేస్తున్నారనిపోలీసులు పదండి. అవురరదైతే, (ముందుకుచాచి) ఆ కనపడే గాడునూతిలో దూరేయ్యండి. గో- రనన్.

బులా:- మనం యిప్పుడు, యొక్కడికి వెళ్ళేది, మనమకాంతేగా.

రుం:- యస్. అంతే పద హరియన్.

వం:- (బిగ్గరగా) నో! ముందుసరాసరి, స్వేచ్ఛాపురం వెళ్ళాలి.

బులా:- దేనికి?

రుం:- యేమీతోచక; అనవసరం!

ధం:- పటన్! అవసరమే! అక్కడకువెళ్ళడం! రాధాకృష్ణగారి తలతీసివేయడం. అప్పుడు మకాంకు తిరిగిరావటం. రనన్ బులాకీ! వచ్చేస్తున్నారని పోలీసులు....

రుం:- ధం. నీపద్ధతిచాలా మోరంగాకనుపిస్తోంది. నీ పోగ్రాముకి ఒకపద్ధతి అంటూవుండదేం?

బులా:- మనంప్రవేశించిందిలగాయు, పార్టీ కార్యక్రమాన్ని గూర్చే మాట్లాడకుండా యెంతనేపూ, లూటీలు, దోపిడీలు చేయాలని నానాసిక్కులకీ పాలుజేస్తున్నాడు అదిగాక....

ధం:- పటవ్ బులాకీ! చెప్పినట్లుచేయడమే మీపని. ఎదురు ప్రశ్నలు వేయడం మీప్రాణాంతముప్పు రనవ్ చష్టపాల్

యం:- నీవుచెప్పిందల్లా చేయటానికిమాత్రమే మేంవుందా? న్న మాట! అంతేగాని, చూపుద్దేశ్యాలు కనీసం బహుళ కన్నా చెప్పకూడదన్నమాటేగా థం.

ధం:- ఒరేయిరం! యిష్సుడుదీనికి సమయగకాదు. ఒకప్రక్క పోలీసులువస్తున్నాడు. మరోప్రక్కమనం వెళ్ళవలసిన చోట్లు చేయవలసినపనులూ చాలావున్నాయి. మధ్యలో మీరేగొడవ పెట్టుకుంటున్నాడు.

బులా:- గొడవేమిటిథం మేంఆనలువచ్చింది పవిత్రమైన ఆశ యాలతో రహస్యంగానైనా పార్టీలోపనిచేద్దామనికదా? మరినీవుయిదేమిటి? యెక్కడకో తీసుకొనివెడతావు. లూటీలుచేయిస్తావు యెక్కడకు తీసుకొనివచ్చావు దోపి డీచేయించావు! మళ్ళీరాధాకృష్ణను మర్దించేయడానికి పడమంటున్నావు! పార్టీఆశయాలు యివేనా?

ధం:- బులాకీ! నీకీవిషయాలన్నీ తరువాత వివరంగా చెప్పుతాను. ముందుమీయిద్దరూపడండి (అరికించి) ఆదిగోపోలీసుల చప్పుడు వచ్చేస్తున్నారు గోకా రనవ్.

డి.యస్.పి.:- (లోపలనుంచే) పకడో, పకడో, పకడో, గూండా లీడర్లడంగాణ్ణిపకడో, మీరంతానాలుగువైపులకు. పకడో రాస్కెల్సు పకడో తిరిగిచుట్టుముట్టండి!

ధం:- (ఆశురతతో) అరిగోపోలీసులు. రనవ్ బులాకీ రనవ్యుం మనంవిషయాలు నెమ్మదిగాతేల్చుకుందాం రాధాకృష్ణగాణ్ణి మర్దించేసీతీరాలి రనవ్.

డి.యన్ పి.:- పకదో పకదో ధంగాజ్జె,

(ధం. ఝం. జులాలి నిస్కమించారు)

డి.యన్ పి :- (రివాల్వారుతో ప్రవేశించి) ఒరేయి ధంగా దొరికావురా:
యివ్వాలకునీ ప్రాణం నా రివాల్వారుకు డక్కిందిరా:
(ధం వెళ్ళినవైపుకు తొలిగి వెనక్కు వస్తూ)
అరే! ఏడి! యిక్కడ చాలా త్రోవలున్నాయి కంచలున్నాయి
ఎటుపోయారు (దూరాన చూచి) ఆరుగో భూమి మీద పాకు
తూపోతున్నారు. ఒరేయి ధంగా ఎక్కడకు పోతావురా:
మమ్ముతప్పకుని (పడుగున ధం వెళ్ళినవైపుకు వెళ్ళాడు)

దో పి డీ ము లా

4 వ రంగము

రా ధా కృష్ణ గృహం

రాధాకృష్ణభార్య విరావతిదేవి, చెల్లెలుఅరుణ, భారతమాలి దేవి
నాయకుల పరాలకు హారతియిస్తూపాడుతున్నారు. ఘట్టలో రాధాకృష్ణ
కూడావచ్చి పాల్గొన్నాడు.

విరావతి, అరుణ; — పాట

జయజయజయ హారతిగొను గాంధీమహాత్మా

జయముగూర్చి దరిచేర్చుము జాతొద్ధారా!

శాంతి, సత్య, హింసల సంస్థాపనజేశీ.

శాశ్వత రాజ్యస్థాపనజేసిన తండ్రి

॥జయ॥

శ్రద్ధదీక్ష విక్యత నమకూర్చుదేవా!

సోదరులలో భేదంబులు బాపుమునేతా!

॥జయ॥

విరా: (పాట అవగానే హారతివల్లెం అరుణచేతికియిచ్చి రాధా
కృష్ణ పాదాలకు నమస్కరించింది)

రాధా: (పాదాలకు నమస్కరిస్తున్న విరావతిని లేవనెత్తుతూ)
కాళ్లకునమస్కరిస్తూనే ముందుకులాగటకూడాకద్దు అడ
వాళ్లు (చలోక్తిగా) ఔనా?

విరా: ఔనవును పాదాలకు నమస్కరించే అడవాళ్లను వీవులపై
కొట్టడకూడాకద్దు మొగవాళ్లు ఔనా?

రాధా:- (నవ్వుచూ) తప్పువుంటేకొట్టవద్దా? నకిగాని హాస్పిటల్ కు పట్టా, పాటావంపాచా? ఐరా!

సరా:- సంపాను (చగ్గరకుదచ్చి) మరిరాత్రికన్నా యింట్లోకివియ్యం పంపాలి యీపూజకు ప్రక్రియింటివారివద్ద వియ్యంతెచ్చి అరుణకు, మీనాన్నగారికిమాత్రం వంటచేశాను హాస్పిటల్ లోవాళ్ళకు వుపచారంచేయటానికై నా చోపికవుండాని గదా! చాలాయబ్బందిగా ...

రాధా:- అలాగే! పించేస్తాం. నునలాగే యెంతమందిసోదరులు ఇబ్బందిపడుతున్నారంటావు? ఉన్నవాళ్ళుఅరక్క లేనివాళ్ళ దొరక్క శిండివిషయంలో బాధపడుచూనేవున్నారు. అది సత్వరం పరిష్కరింపబడుతుంది మనడాతీయప్రభుత్వం ఆవిషయంలో అనేకరకాలకృషిచేస్తోంది

ఐరా:- చేస్తోంది. ప్రభుత్వంతోపాటు గున్నయ్యమామగారివంటి బాగావున్న పెద్దలుకూడా అండ్లువాగాచేయూతయివ్వేగదా? గున్నయ్యగారి మనస్థత్వంగలపెద్దలకు యీ అన్నంరేక బాధపడేవాళ్ళసమస్యఒకటి వుందనితెలుసాటండి? పాపం అన్నట్టు మీబాబాయిగారు గూడెంలో భీభత్సంజరిగిందంటే వారికి యేమిసహాయంచేశారండి?

రాధా:- (నవ్వి) సహాయమా! గూడానికా! నీమతేంచెడిందా? గూడాలకు సహాయాలుచేస్తారా యీవట్టిరోజుల్లో యేమెం క్షన్సన్నారావారి. లేదా వూళ్ళోపార్టీయవడి కొట్టుకోవడం గొడవన్నావచ్చేగా! గూడాలపై ఆపారకరుణ వారికికల గిడం. యిప్పుడుమాత్రం వారిచృష్టిలో కూలీలు బీదవాళ్ళు అలాచూషివావవలసిందే! అందులోకొళ్ళనేముంది?

చిరా:- బాను. మీబాబాయిగారికేంలేండి! అలాగేఅంటారు అయిన
యేంఫరవాలేదు. పదిమందివద్దవందా అడిగివారినిపోషించ
గలం మీబాబాయిగారినిచూచా రోజురమ్మనండి వాళ్ళతో
పాటు పాటు, వశ్యుయిప్పించి తిండిపెట్టిస్తాం ఏమీలేనివాడా
యేపాపం. (క్రోధంగా) పోతూ, పోతూ, కట్టుకుపోతాడేం,
ఆ పదిలక్షలఅస్తినీ? పరమలోభ!

రాధా:- లేనిత్యాగికంటే ఉన్నలోభినయం అని నీవేదేయగలవు
విరావతీ! తిండిలేని కాశీపొట్టలలోంచివచ్చే ఆవేశపుకేకలు
ఆచరణకు అంతగాపనికిరావు. మరివున్నంతకాలం మనమే
యిచ్చాం! యిష్టమేదు (రలవంది) యేంచేస్తాం....

అరు:- (కాంగ్రెస్ జండాతోపరుగునవచ్చి) అన్నయ్యా! ఇదిగో
జండా! పదండి ప్రచారానికి ఎనిమిదికూడా దాటిపోతుంది
చీకటికూడాను. పదండి 40 కోట్లమందికి స్వతంత్ర్యాన్ని
సంపాదించిపెట్టిన యీజండా నాలుగు పందలమందికి
అన్నంగుడ్డతేలేదూ? నేనుముందునడుస్తారండి (నడవబో
తోంది)

చిరా:- (ఎత్తుకొని) అబ్బబా! అలాగేనమ్మా! భారతమాతేతన
యీప్రబోధాన్ని పీనోటీవేంటి పలికించిందమ్మా! పదండి!
యీపవిత్రమైనజండానీడల్లో యెవ్వరేదితలపెట్టినా కాని
పనివుండదు పదండి (పిల్లనుదింపి) చాలాప్రొద్దుపోతోంది
పదండి ప్రజానీకంలోంచే ప్రజలకు సహాయపడేశా
వుద్యమించుకుంది. ఉద్యమించి తీరాలిక్కూడాను. వ్యక్తుల
హృద్యల్లోంచి ఆదిమార్కెగడం అరుదు.

అరు:- (తోననుంచి అడ్డందువ్వెనతెచ్చి) అన్నయ్యకు తలదువ్వు వదినా!

విరా:- (తలదువ్వుబోగా రాధాకృష్ణే దువ్వెన అడ్డంతీకొనిదువ్వు కుంటున్నాడు) వమురూసంస్కారంచేసి యీతలలో యింత వికారభావాలు యలాపుత్పన్నమవుతున్నావోనడీ?

రాధా:- (నవ్వుతూ) అస్తమానం అందుకేమంకోసం ఆహూతి అయ్యే నీహృదయంలో ప్రతిభ్యనించే సేవాభావతరంగాల సంభానాదాలు నాతలకతాకి నీముఖంజూడగానే ప్రతిభ్యనిస్తున్నాయి (అయిముచూచుకొని) సరేనేనువెంటనే బయలుదేరి కలెత్తకరుణంగనాకువెళ్లి మాట్లాడి అతే మంగవరంజేరు కుంటాను. నీవుకార్యాలయంనుంచి వారింటియర్పుతోసహా రైట్లుతీసుకొనిమరిబయలుదేరు వస్తాను.

అరు:- వస్తున్నా ఆసుఅన్నయ్య! వదినా యీపలహారంఅన్నయ్యకు యివ్వవమ్మా! (మొరమరాలు పట్టెంతోతెచ్చింది) అన్నయ్యా! వదినకు (నవ్వుతూ) బొత్తిగాభయంలేకుండావుంది వదినను ఒక్కసారికొట్టు

విరా:- (నవ్వుతూ) అలాగే అడవిదగరంజే అర్ధభర్త అన్నారుగా! అలాగేనడీ (స్లేటురాధాకృష్ణకుయిచ్చి) తీసికోండి

రాధా:- (స్లేటుతీశకొని) అమ్మాఅగతా యిలారా (కూర్చుని) ఒక్క సారియిలారావాలి

అరు:- వద్దు. మీరుతీసికోండి యింకొయింట్లోవున్నయి, మేము తీసికుంటాం అనిపిస్తే నెడలినడి

రాధా:- (చిగుప్పతో) మీరిద్దరూ యిలారండి. యిన్నానానుంచి తీరికోండి, చెయ్యిచెట్టండి ఐరావతీ: (ఒకరినొకరు చూపు కొని) మంచిరోజులు మనదీ, మనచేశామీ, ప్రళయకూడా వస్తయి అవకాశం వస్తుంది అరజా తీరికోలమ్మా! (అరుణచేతిలో పోతాడు)

అరు:- అన్నయ్యా దక్కమా అరగన! ఆడగనుకెండి చెల్లెరండి

రాధా:- యేమీటమ్మా అదీ ఆడుగుతల్లీ!

అరు:- (చిరిగినరసచొక్కాచూపి) గొయ్యి రేపుచూడు వీలుండే దక్కటి కట్టించండి లేకపోయినా పరపాలేదు

రాధా:- (తక్కువెంటికి తిరిగి) అలాగేవల్లీ (గగ్గరకు తీసికొని) అవకాశం రాంగానే కుట్టిద్దాం. ఐరావతీ నేను వెడరాను, నీవు చెయ్యనేవస్తావుగా! మీటింగుకు అధ్యక్షులుగా మా గున్నయ్య బావా యిడితీనుకొనివస్తా! అప్పుడై నా గొప్పకోసం పిరారం వస్తాడేమో!

ఐరా:- కాదిప్పుండి. అందువల్ల చెరువేరేదు. మీరు వండి మాకు గాను చింపనాకిరాదేదు. రాగానే దారికివచ్చి చి బయలు దేరుతా! మీరు పడండి

రాధా:- అలాగేవస్తా వస్తా అరుణ (విస్క)

అరు:- అలాగే అన్నయ్యా! పదినా! నాన్నవచ్చే వేళ కూడా అయింది అన్నీ శిథిలం చేశామా!

ఐరా:- అలాగే.

బిరా:- అలాగేనండీ! అరుణా మాషగారికి జాగ్రత్తగా వడ్డించు

అరు:- సరే! వెళ్ళిపెళ్ళవెంటనేరావాలివదినా! జై హింద్.

బిరా:- జైహింద్. (నిష్క్ర-)

శోభ:- అరుణా!

అరు:- ఏంకావాలినాన్నా!

శోభ:- నాకేంపడ్డగానికూర్చో! అన్నయ్యా! వదినాభోంచేశారా!
అమ్మా!

అరు:- మీరుభోంచేయండి తరువాత అన్నీచెప్పాలను.

శోభ:- ముందుచెప్పమ్మా! నాతల్లివికావు! చెప్పు.

అరు:- అన్నయ్యా! వదినా! భోజనం....

ధం:- (బైటనుండి) రాధాకృష్ణగారూ! రాధాకృష్ణగారూ! తలుపు
తలుపు.

శోభ:- యెవరువారు చూడమ్మా!

అరు:- (తలుపుదిగ్గరకు వెళ్ళి) యవరండీ!

ధం:- మేంరాధాకృష్ణగారి స్నేహితులం సేవామందిరంనుంచి
వచ్చాల తలుపుతీయ్యండి.

శోభ:- రండిబాబులోపలికి తలుపుతీయ్యమ్మా అరుణ.

అరు:- తలుపుతీశానురండి.

(ధం యుం బులాకీలు ప్రవేశించారు.)

(శోభనాది) అన్నంకలిపి ముద్దనోటివద్దకు తీసుకొనుచుండగా

ధంవచ్చి అన్నంపెండ్లిపిండుతన్నాడు. అన్నంపిండ్లు చిందరవందరై పోయినై అరుణపిండ్లుపొందిబిగ్గరగా)

ధం:- ఏరా! నీకొడుకు రాధాకృష్ణగాడుపిడిరా! ముసలిపిండ్లుగాచెప్పు

శోభ:- ఆ. నీవట్రాధంగా! కిరాతకముండాకొడకా! గూండాలు గూండాలు (కేకలుపెడుతున్నాడు)

ధం:- ఒరేయిశోభనాద్రిగా, కేకవేళావచంపేస్తా. నోరుమూయి (పడత్రోళాడు)

యుం:- ఒరేయిధం నీదిచాలా రాతనకృత్యంగావుండేమిరా! ఆముసలాయన్ని పడత్రోళావెందుకు?

ధం:- పటవ్ ఏరా! నీకొడుకుజాడచెప్పరా! (కొట్టాడు)

అరు:- (పిడుస్తూ) ఒరేయి, మాఅన్నయ్య స్నేహితులమని మోసం చేసివచ్చి మానాన్నను తిట్టికొడతావేరా ముండాకొడకా మాఅన్నయ్యవుంటే నిన్నుచంపేకేవాళ్ళం

ధం:- ఓసిపిల్లా! నీవువులిపిల్లవేమే! (తన్నాడు)

బులా:- ధం నీవునుసిపివా! పశువ్యా? పిల్లనితన్నావెందుకు?

ధం:- పటవ్బులాకీ! (చెంపపైకొట్టాడు)

శోభ:- ఒరేయి నాబంగారుతల్లివి కాలితోతంతావట్రా (కర్రపిత్తుతాడు)

ధం:- (శోభనాద్రిపీకపట్టుకొని) నీకొడుకుజాడచెప్పరా! శోభ నాద్రిగా! వదిలేస్తా!

యుం:- ధం! నీపద్ధతిపంఖా సుందరేదు. ముందు ఆ ముసలాయన్ని వదిలేయి-

శోభ:- వ్యవసాయంచేశికునే బీదరైతును నన్ను. నాయిల్లునూ లూతీచేరి యేంబావుకుంటావురా?

ధం:- నీయిల్లు ఆ స్తికోసంకాదురావచ్చింది. నీకొడుకుకోసం వాడు నన్ను చంపించాలని పోలీసులవెంటిరుగుతున్నాడట. వాడితలకోసంవచ్చారా! చెప్పు. వాడేదీ?

శోభ:- ఏమో నాకు తెలియదురా!

ధం:- చెప్పరా! (ముఖంపైకొట్టాడు)

శోభ:- (ఏడుస్తూ) నన్ను చంపినా చెప్పనురా!

ధం:- చెప్పరా! చెప్పకపోతే చస్తావు

శోభ:- చచ్చినా చెప్పను

ధం:- చెప్పవురా! అయితే నీకొడుకుబడులు విన్నేతీసేస్తా (కాల్చి వేశాడు)

అరు:- (బోరునఏడుస్తూ) నాన్నా! నాన్నా! (శోభనాద్రిపైబడింది)

బులా:- ధం. నీదిమానవహృదయంకాదు ముమ్మాటికీకాదు.

యుం:- ధం నీప్రవర్తనను నేమిపూర్తిగా వ్యతిరేకిస్తున్నాను నీవు చెప్పేది ఒకపద్ధతి. ఆచరణ చూపేది మరోపద్ధతిగావుంది.

డి.యస్.పి :- తలుపు తలుపు తలుపు

ధం:- పుషన్యాసంకిట్టిపెట్టు యిప్పుడుమనం దేంజరేన్జోకా రోవున్నాం ఉణంలోయిక్కడ నుంచి వెళ్ళిపోవాలి లేదా. పోలీసులు చేజిక్కుటంభాయం గనుక రనవ

డి.యన్.పి:- తలుపు తలుపు బాపు

ధం:- తనదే ముఖగా (నిశ్చయ)

అరు:- నాన్నా, నాన్నా (పిల్లలతో)

డి.యన్.పి:- తలుపు తలుపు తలుపు

అరు:- నీవెవరిపైరా: తలుపుతలుపునుచే.

డి.యన్.పి:- నేను, నీవునమ్మా! తలుపుతలుపునమ్మా!

అరు:- డి. యన్. పి. గారేనా!

డి.యన్.పి:- అవునునమ్మా! తలుపుతలుపు: తలుపుతలుపు

అరు:- (తలుపుతలుపు) డి. యన్. పి. గారూ: మానాన్నను చంపే
శారు (కాదు: కట్టుకుడిచిస్తూ)

డి.యన్.పి:- పదవకమ్మా! అరుణపదవకు.

అరు - నాకు తయరేమిస్తోంది. అన్నను చదివ్వు చూపించండి.

డి.యన్.పి:- మీ గుర్తు ముద్రానాదామగారిం? పదవకమ్మా: అప్పుడకు
వస్తారు తలుపుతలుపు పద (శవంనష్టకువచ్చి) చోతనాద్రి
గారిఅమ్మను తగవనాదు శాంతినికలుగజేయగా: (శవం
ముఖపై గుర్తుపిచ్చి) రాజమూర్తి! (పిల్లలెప్పుడోవి) పిల్ల
499 సురుసలు: నూ యిక్కడ తె-త్రీవెయ్యండి జాగ్రత్త
యీ ధం రాక్షసుడై తుద-తానాశనంచెయ్యండి విద్రోహ

(నిశ్చయ) నేపథ్యమున - పాట

ఓహో! ఓహో! ఓహో! ఓహో! ఓహో!

దివిరేగితే సీడుకీర్తి దిక్కులన్నియుమారుమోగా!

నీఅక్కకును శాంతికలుగా

అప్పుతప్పులు రాసగలము: || ఓహో || (తెర)

దో వి డి ము తా

5 వ రంగము

మీ టింగు

జూదాలతో, లోపలనుండే నినాదాలుచేస్తూ ఐరావతి వలం
టీయర్స్ ప్రవేశించారు.

(లోపల అందరూ) బోలో స్వతంత్రభారత్ కి జై
పూజ్యబాపూజీకి జోహార్
వీర నేతాజీకి జోహార్
పండిట్ నెహ్రూ జిందాబాద్
బోలో స్వతంత్రభారత్ కి జై
కీర్తన

స్వతంత్రభారత్ స్వతంత్రభారత్, స్వతంత్రభారత్ జై
స్వతంత్రభారత్ స్వతంత్రభారత్ జై జై జై
ఐరా:- (జూదాలతో ప్రవేశిస్తూ)
భారతపిత శ్రీబాపూజీబోధననేటికి విజయయ్య
ప్రజ్వలించెనదిగో ప్రజ్వలించెనదిగో ప్రజ్వలించెనదిగో॥స్వ
సుధి:- (ప్రవేశించి)
నేతాజీసేవిత్రవరితము ప్రపంచమంతయు ప్రకటించె
ప్రజ్వలించెనదిగో ప్రజ్వలించెనదిగో ప్రజ్వలించెనదిగో॥స్వ
1వ వలంటీయర్:-

పండిత బహ్మపూజ్య నెహ్రూ పవిత్రభారతనేత

సుప్రభాతమోయీ! సుప్రభాతమోయీ! సుప్రభాతమోయీ

॥ స్వ ॥

(క్రీర్తన అవుతూవుండగానే, గున్నయ్యగారికి త్రోవచూపుతూ రాధాకృష్ణ తీసుకొనివచ్చాడు. వస్తూనే)

రాధా:- సుధీర్ డ్రాయరు, కుర్చీ అన్నీ ఇచ్చటకు జేర్చింసు డ్వరగా
సుధీ:- అలాగేనండి (వెంటనే డ్రాయరు, కుర్చీ వేళి చేబుల్ క్లాత్ వేళి, పువ్వులదండ రాధాకృష్ణ చేతికి యిచ్చాడు. వంటి యర్పు సుధీర్ చెప్పినట్లు జేస్తున్నారు)

రాధా:- (సుధీర్ బుచ్చిన పువ్వులదండ చేత పట్టుకొని) మహాజనులారా మొన్న మా పూరు గూడెంలో జరిగిన రాక్షసకృత్యాలు తమ కందరకూ తెలిసియేవుంటవి. ఆ దాడుల హింసాకాండకు గురిఅయిన ఆ కూలీసోదరులకు అన్ని విధాలా సహాయాలు రెక్కకుమిక్కిలిగా జరుగవలసివున్నయి, అందుకుగాను నిధివసూలుచేయుటకే యిప్పుడీ బహిరంగసభయేర్పాటు చేశాం గనుక మీరంతా సావధానచిత్తులై చెప్పెడి విషయ ములనన్నిటివినివీ వీడ కూలీప్రజానీక సహాయంకొరకు సర్వదా తోడ్పడండని కోరుతూ యీ మహాసభకు మన చుట్టుప్రక్కలకల్లా పలుకుబడికలిగి శిరినంపదలగలిగినటు వంటి పెద్దలైన శ్రీ గున్నయ్యగారిని అధ్యక్షస్థానం అలంకరించవలసినదిగా కోరుతున్నాను

సుధీ:- నేను బలపరుస్తున్నాను

గున్న:- (వచ్చి కుర్చీలో కూర్చుంటూవుండగానే రాధాకృష్ణ దండ వేశాడు. గున్నయ్యనవ్వుతూ దండతోలేచి జేబులో నుండి

అవంగం పటికబెల్లంతీసి వేళికొని కొంచెం గొంతురావ
కొని ఉపన్యాసం ప్రారంభించాడు) అబ్బాయిలూ, అమ్మ
యిలూ! ప్రస్తుతప్రపంచపరి స్థితుల్ని గూర్చిన విషయాలన్నీ
మా రాధాకృష్ణ, ఐరావతులయిప్పుడే మీకువివరికరించి
చెప్పతారు. పోతే యిక్కడపరి స్థితుల్ని గూర్చినను రెండు
ముక్కల మాత్రంచెప్పతాను అందరూ సావధానంగా వినండి.
(ప్రక్కకు చూచి) పత్రికా విలేఖరులు యెవ్వరూ వచ్చినట్లు
లేదేం? అబ్బా? (ఈర్ష్యతో) పోసినా కేంకో పంలేదు లేండి
నరే ఇప్పుడు అన్ని పరి స్థితులూ తారుమారవుతున్నాయి
బీద ధనిక బేదం యెక్కువైంది మరియిదేం ఖర్మమో?
యిలాంటి పరి స్థితుల్లో యీ గూండాల దురంతాలు
యెక్కువై ప్రజానీకాన్ని యబ్బించి పడుస్తున్న మాట
నిజమే. గనుక, యీ విషయంలో మీరందరూ కలసి,
యెలా చేదామంటారో ఆలాగే చేయడానికి నేనూ సిద్ధమే!
మీ అందరి ఆభిప్రాయమే నా ఆభిప్రాయమూను. డబ్బుగల
వాళ్ళవల్ల, సహాయం కావాలీ అంటే వాళ్ళతో మంచిగానే
వుండి వాళ్ళకు సహాయపడుతూ వారి నుండి సహాయాలు పొం
దాలి అలాటి పద్ధతిలో, సహాయాలు తేనే మాలాటి వారికీ, సహా
యాలు పొందేమీలాటి వారికీ, కూడా మనస్సుకు తృప్తిగా
వుంటుంది. గనుక యీ పద్ధతికి మీరంతా ఒకే ఆభిప్రాయ
నికి వచ్చిననాడు నావల్ల సహాయం యేదేనావుంటే చేయ
డానికి నేనూ సిద్ధమే! గనుక నా ఆభ్యంతరమూలేదు.
(అలోచించి) ఇంకా నాట్లముక్కలు యేవై నా చెప్పేవాణ్ణి
గాని శ్రీ జిల్లాకలెక్టరువారు మా పూర్వం గళాలో మకాంచే

నాకు కబురుపంపారు వారినిదర్శించటానికివెళ్ళాలి గనుక మారాధాకృష్ణ చెప్పేదంతావిని ఒకవిర్ణయనికీరండి ఇంతటితోనేను విరమిస్తున్నాను. దాప్పటికైనా విలేజులు రాలేదుగదా సరే! (కుర్చున్నాడు)

రాధా:- (రేచినిలబడి) అధ్యక్ష, సోదరసోదరీమణులారా! ప్రపంచ ప్రసిద్ధమైన మనదేశానికి, మనప్రభుత్వానికి, మనప్రజలకు కూడ మహత్తర విషమవరిచినమయం దాపురించింది. భారత నవరాజ్యాంగనిర్మాణం యింకా పునాదులలోనేవుండనిచెప్పాలి. అది యెట్టివడుదుడుకులేకుండా నిర్వహించబోయిననాడే మనభారతీయ సంస్కృతికి, విజ్ఞానానికి, ప్రపంచమందు పున్నరస్తాయిలభిస్తుంది. ఆనాడు ప్రజా రాజ్యంస్థాపితమయి తీరుతుంది గావి కొంతమంది దేశ ద్రోహులు యిందుకు విఘాతములుకల్పించవలయుననే పుద్గేశ్యంతో అనేక దుష్టకార్యములు, కోపకీచులు, లాతీసు చేశి కాంగ్రెస్, కమ్యూనిజములపేర్ల మహాకృత్రిమములు న్యూర్లములకొరకుచేయుచూ అమాయక ప్రజానీకానికి యిబ్బందికలిగించి మనజాతీయప్రభుత్వానికి అలంకారాలుగ జేస్తున్నాడు. వీళ్ళ యీరాక్షసత్వము ప్రభుత్వం, ప్రజలకి ప్రతిఘటించి వాళ్ళనునామరూపాలులేకుండా పంచ భూతాల్లో కలిపివేయాలి. ఈ విషయాలినే మనమహా నాయకులు, భారతవిశేషాజ్ఞాపూజీకూడా అనేకవిధాలఅనేక రూపాలుగా మనకుచెప్పియున్నారు. మహాత్ముని దివ్యసం దేశాలను ప్రతిభారతీయకూడా క్షణక్షణమూ పునశ్చరణ చేయుచూ ఆదరణరూపంలోకితీశికొనిరావాలి. అప్పుడు

మనవిద్యుక్తాన్ని గుర్తించినట్లువుతుంది. విద్యుక్తం గుర్తించడం అనబోయేముందు యింకరెండు విషయాలు మనచేస్తాను. ముఖ్యంగా మనభారతజాతిలో యీనాడు అందు ముఖ్యముఖ్యంగా మనతెనుగువారిలో మృగ్యమైంది డిస్ క్లెయిమ్ అనగా క్రమశిక్షణ దానినిముందు అమలులోకి తెచ్చుకోవాలి పాశ్చాత్యదేశాలు ప్రపంచవిఖ్యాతమై, ప్రపంచాధినేతత్వం స్వీకరించటానికి ముఖ్యకారణం వారిక్రమ శిక్షణావిధానపు బౌద్ధత్యమే తరువాత యింకరెండు మహా మారులు, మనభారతీయుల్ని ముఖ్యంగా మనఆంధ్రజాతిని పీల్చి, పిప్పిచేస్తున్నాయి. అవియేమిటో ఆలోచిద్దాం ఒకటి ఆత్మస్తుతి. పరస్పరదళింపే ఇతరుల విషయమై మాత్రమే విమర్శనాత్మకముగా పోషించే ఆనలోపటం నాత్మక దృష్టిలో చూడటం రెండవది కరుడుకట్టిన సోమరి తనం ఇవన్నీ మనలో నుంచినంపూర్ణంగా నశింపుచేసికొని వాగ్ర్యయాలతోనూ, కాలక్షేపాలతోనూ, అమూల్యమైన కాలాన్ని పాడుచేయకుండా వుండాలి. అలా ఆవిధంగా వున్ననాడు మహాత్ముని విరాణకార్యక్రమాన్ని అచరణలోనికి తీసికొని రాగలం. మనతెనుగువారు ప్రపంచానికి మార్గదర్శకులు కాగలరు. ప్రతితెనుగు యోధుడు ప్రతి ఆంధ్రవీరుడూ యీ విషయాల్ని వివివదిలేయక క్రమక్రమంగానైనా అచరణకు తేవాలని గూడెం పీడిత ప్రజాసేకానిధారాళంగా విరాళాలిచ్చి మీతోటిసోదరులకు ప్రాణధిక్ష పెట్టండి కోరుతూ ఇంతటితో విరమిస్తున్నాను.

(విరమించబోవుచుండగా సుధీర్ దురితంగాలేచి)

స.భీ:- అధ్యక్ష! మహాజనులారా! ఒకనాడు ప్రపంచజారులన్నింటి కన్న పౌరుషవంశమైన మనతెనుగుజాతి యీనామ యిలాటి నిర్వీర్యపు జాతిగా తయారవటానికి ముఖ్యకారణాల్లో మొదటిది “అనైక్యత” అంటే కలుపుగోరుతనం లేకపోవటం, రెండవది అసహనం, అంటే ఒకరినిచూచి ఒకరు వోర్వలేని స్థితి. ఇవే కారణం గనుక ముక్కోటి అంధ్రులూ, ఐకమత్యంతో పనిచేసేతీరుతాం అనేదిక్షయిప్పుడే బూనంది, (అందరూపై విధంగా ప్రమాణాలు చేశారు) మననాయకులందరూకూడా ఒకేకంఠంతో పందే కాలివ్వాలి అనేనినాదాలుచేయండి. అసన్య ప్రతిభావంతమైన నాయకత్వం మనకుంది, దీక్షతో ప్రతిదీసాదించే అలవాటూ మనజాతికుంది. గనుకమీరింతా, ఐకమత్యం కొరకు అసహనం నశింపుకొరకు తీవ్రకృషిచేయాలని గూడెంపీడిత సోదరులకు విరాళాలివ్వాలని కోరుతూ ప్రార్థిస్తూకలవు తీసికుంటున్నాను (కూర్చున్నాడు ఐరావతిలేచి నిలబడి)

ఐరా:- అధ్యక్ష! సోదరీ సోదరులారా! ఇప్పటివరకు తమరువిన్నవిషయాలను వినడంతోనే విస్మరించక, కార్యచరణకై ముందుకురండి. సంఘంలో ఒకనాటికొకనాడు అనేకచిత్ర విచిత్రాలుగా తయారవుతున్న యీరాజకీయ గూండాలను, యీసంఘవిద్రోహులను, యీముసుగుదొంగలను, నశింపు చేయటానికి, నడుములులిగించండి. (గున్నయ్యవలిక్కి వడ్డాడు) ఆనాడేరాష్ట్రం శిథిలలిగి, వికలాంధ్రలో ప్రజాస్వామ్యరాజ్యం, స్థాపింపబడితీరుతుంది లెండిప్రాచీన ఆ

ద్రప్రతిభనుచాటండి. యీమాతృప్రోహాల్ని నశింపుచేయటానికి పూనుకొండి. ప్రాచీనకాలంలో రాక్షసులుకు యుక్తులతో, మాయావులై. ప్రజలను, ప్రభుత్వాన్ని యెలాహింసించారో, అలాగే యీనాడు యీ, రాజకీయ గూండాలు యీచీకటి వ్యాపారపు ముసుగుదొంగలు, అనేక విధాలుగా ప్రజానీకాన్ని మోసపుచ్చి, ప్రజాప్రభుత్వానికి హానినికలుగజేస్తున్నారు. వీరిమాయారథాలను తోలే సారథులుగా, చీకటిజిజ్ఞాసుగురాలనుతోలే జాకీలుగా యీ కవచధారులు తయారవుతున్నారు. (గున్నయ్య తత్తర పడ్డాడు) మహాజనులారా, యివన్నీ మీరువివ్వరింపక యీమాయావుల్ని పట్టినశింపుచేయాలి ముఖ్యంగా వీర మాతలు ముందుకువచ్చి (శ్రీలను వుద్దేసించి) దైర్య సాహసాలతో వీళ్లను నశింపుచేయటానికి పూనుకొని భారత ఆదర్శ మహిళామణులైన రూప్సీరాణి, దుద్రమ్మ రెడ్డినాగమ్మ, మల్లమాంబలను మరపించునటుల మనం పనిచేయాలి. లెండి యీవిషయంలో పురుషులతో బాటు మనమూపోరాడి యీసంఘ విప్రోహాల నందరినీ నశింపు చేద్దారండి అదుగుదాటకండి సందేహించకండి ఓఅంధ్ర నారీశిరోమణులారా! (సద్యం)

మాంగల్యంబుగలట్టి భామల్ని మహోద్ధతితో కనువిప్పచేశారా!
మంగళగోరిపూజల మహాత్మ్యముశ్రేమన దేశక్షేమమైరంజితైపుత్ర
మంగనలు కత్తుల చేతధరించి చేసిరే రంగముపైమహారణము
ముగులజేత మహామనీషులకా ముందుకురుండు నేడునుప్రతిజ్ఞలు
నేయగ పోదరీ మణుల్

రండి సందేహించకండి, నారీమణులందరూ ముందుకు వచ్చి పవిత్రమైన రాజకీయాలశ్మయాలను, అవర్కంగా తీసికొని వర్ణవిభేదాలను విస్మరించి. సంఘపు పురోభివృద్ధికి పాటుబడుతూ యీగూడెంలో ఆహూతులైన పీడిత ప్రజానీకానికి సహాయంకొరకు విరాళాలిచ్చి సర్వదా పనిచేయటానికి పూనుకొని వికాలాంధ్రలో ప్రజారాజ్యస్థాపన జేయఁదగ్గనభ్యులను కోరుతూ యీసభను యంతటితో ముగింపు చేస్తున్నాం.

సుభీ:-

బోలో స్వతంత్రభారత్ కీ జై
పూజ్యబాపూజీ జోహార్
వీరనేతాజీకి జోహార్
బోలో స్వతంత్రభారత్ కీ జై

(అందరూకలిగి పాటపాడుతూ వెడుతున్నారు)

పాట:- ఓవీర ఓవీర ఓహూర

సీవుద్రోహుల ద్రుంపుమురా! దేశద్రోహులద్రుంపుము
వేవేగమే వేవేగమే

ద్రోహులద్రుంపుమురా! దేశద్రోహులద్రుంపుమురా «ఓవీ»

భారతపిత శ్రీగాంధీదేవుని వాక్యంబుగనరా

ధీరా! వాక్యంబులుగనరా!

మార్గమే బాపూజీత్రోవయే

మార్గమే బాపూజీత్రోవయే

«ఓవీ»

దో పి డీ ము తా

6 వ రంగము

ట్రా వి ల ర్పు బంగళా

(కరెక్టరు పదారుచేస్తూ గున్నయ్యతో మాట్లాడుతున్నాడు)

గున్న:- మార్కా? మార్కే? ఒకక్షణంకంటె ఒకక్షణంపెచ్చుపెరిగి పోతున్న యీ డ్యూర్గర్లు మహాప్రభో! వీళ్ళకిదేపోయే కాలమోగావి ఒకఆపీసరులేదు. ఒకషాహుకారనీలేదు, రై తనీలేదు కూలనీలేదు వీళ్ళునాశనంగాను అందుకు యెంతైనా ఖర్చుచేస్తాను వాళ్ళనునాశనంచేయించండవిప్రార్థిస్తున్నాను

కలె:- ప్రార్థనలతో ప్రయోజనంలేదు గున్నయ్యగారూ తగు ప్రయత్నంచేసి కష్టాలనెదుర్కొని వాళ్ళనుహతమార్చాలి ప్రజాసహకారం దీవికిసంపూర్ణంగావుండాలి

గున్న:- ప్రజాసహకారం దేనికండయ్య యన్. ఎ. పి. వారివే యింకా వృద్ధిచేయించండి, వేరేడబ్బుఖర్చువుండదు.

డి. యన్. పి. (తీవ్రంగాప్రవేశించి) వాట్ గున్నయ్యా డబ్బు ఖర్చులేని పుపాయం చెపుతున్నావు?

కలె:- ఎక్కడనుంచిరావటం?

డి యన్. పి ఇక్కడనుంచే సార్ (తలవంచి) చాలవిచారమైన వార్త సార్.

కలె:- (అతురకతో) వాట్

డి. యన్ పి. రాధాకృష్ణగారి తండ్రిని, ధం రాక్షసుడు కాల్చివంపే
కాదు రాధాకృష్ణగారెక్కడో తెలియలేదు.

గున్న:- హా. అన్నయ్యా! వెళ్ళిపోయావా. ఈతమ్ముణ్ణియేంచే?
పోయావు? అయ్యా ఆమర్నార్గణ్ణి ఆధంరాక్షసుణ్ణి నాశనం
చేయించండి ఎంతైనా బర్పచేస్తాను. మా రాధాకృష్ణ మంగ
వరంలో మీటింగుకు రాత్రే నన్ను హడాతీసుకొని వెళ్ళాడు
నేను తెల్లవారుఝామునే బయలుదేరివచ్చాను. వాడింతా
రాలేదు

కలె:- వీళ్ళను హతమార్చడానికి ఇంకా తీవ్రమైన కృషి ప్రారంభించాలి

డి.ఎన్.పి:- దేనికి సార్ ఇదంతా మనకు వట్టి నప్పిగాని నష్టపడే
వీళ్ళకి చలనమేలేదు

గున్న:- చిత్తం. తప్పు క్షమించాలి ఏంచేయమంటే అదే చేస్తాము

కలె:- రాధాకృష్ణ, ఐరావతి గార్లకు మనసానుభూతిని తెలియ
జేయాలి

కుల:- (ప్రవేశిస్తూ) అయ్యా! బాబుగార్లందరికీ ద బాబుదొర
(ఏడుస్తూ) రాత్రి....

కలె:- విన్నాంకులవతీ! విన్నాం యిప్పుడే విన్నాం రాధాకృష్ణగారి
తండ్రిగారిని హత్యచేశారని విన్నాం

కుల:- (దిగ్గరగా ఏడుస్తూ) అ. మా సోదనాద్రిబాబునే సంపేకారా
కొదనాద్రిబాబూ యెల్లిపోయావా (కూలపడ్డాడు)

డి.ఎన్.పి:- విచారపడకుకులవతీ - ఏమిటి విశేషాలు

కుల:- అన్ని ఇ సేసాలు పెద్దదొరతోమనియి నేనుకుందామని వచ్చా నుండి

గున్న:- మాతోమనవిచేశేదేముదిరా! మీకళ్లుతలక్కునై మీరంతా యిప్పుడు లాడ్డులయ్యారోయి. మీవంటికి నీరట్టండి మీమదలుతీస్తేగాని....

కుల:- (తెల్లబోయి) అసలుయినయంశెలవియ్యకుండా పుసికీపుసికీ మాటలనేత్తుండాదుదొరో! అదంతనెబ్బానైనముక్కకాదుండి కూటికిబీదోళ్ళమేగాని నీతికిమాత్రంకాదుదొరా నాతప్పుంటే నాలికకొయ్యండి. అసలుయినయం శలవివ్వండిదొరా!

గున్న:- ఆ డంగాడివి వాడిగ్యాంగువి మీయిళ్ళల్లోపెట్టి బాగామేపు తున్నారటగా?

కుల:- ఆ! ఆ! యెంతమాట యెంతమాట! అట్టాగండిదొరో! పెద్దొర్లంతావుండాను. శలవిత్తుండాను. నాతప్పుంటేశిరస్సి త్తాను. యినండిమహప్పెబో! తినేందుకే కూడులేనియద వలంబగాడిదంకి యెక్కడనుంచితెచ్చిమేపుతాంఉండేందుకే కొంపలులేవిమేం ఆళ్ళనెక్కడుంచుతాం సూరుడూ చందు డూ మాకొంపల్లోనేవుంటారని నెయ్యావణ్ణంతినే దొరలు మూదోనేత్రంవుండాదొరలు అన్నీవుండాదొరలు తమకు తెలియనియినయంకాదుగదా! పుస్తికివిఅంతలావుముక్క యెట్టాగనేశారండి గున్నయ్యదొరో!

కలె:- మరి ఈకర్కారులు యెక్కడవుంటారనివిన్నపిద్దేశ్యం కులపతి?

కుల:- నాకెందుకొచ్చిందిదొరో! మాదిగోళ్ళమేదన్నా తలపొగరం టాటు పెద్దదొరలు

డి.ఎన్.పి:- సీకేంభయంలేదు తెలిశినంతవరకు చెప్పేయి కులపతి
(డి. ఎన్. పి. కలెక్టరుచేతికి ఒకకాగితంయిచ్చాడు)

కుల:- యేమో మాగున్నయ్యదొరకి కోపంరావచ్చుగదండీ?

గున్న:- (కోపంతో) యేడిశావుపోరావెదవా! నీకోతలునాదగ్గర
కోయకు. వాళ్ళకుఅన్నిసప్లయలుమీరే, మీకూలీలేచేస్తున్నా
రనినాకుతెలుసురా! మిమ్మల్నిఒకతడిపట్టిస్తేగాని యీఆరావ
కాలుఅగవురా! కిలాడిగాడిదా!

కుల:- ఆ. దొరో (కోపంగా) తీత్తేకలేతీత్తారుపోసీ! మాటలం
టుంటేయిని నయించలేకపోతున్నా అనలునిజమేచెప్పాల్సి
సొత్తే యిదంతా మీసాపుకాదుదొరల్లోనేకొంతమందినేయి
త్తుందారు. సాటుగాఅల్లనుంచి చాటానంపాదిత్తు లేక
మోతేమాగూడెంపక్కగా ఆ థంగాడిమకాంపుందవి పోలీ
సోరాచ్చి నెక్కునేత్తే యేమిదొరికినావో సూపరెంటు
దొరారికియెరికేగా అనంగానేసరా వీదోళ్ళంగదా మీపాదాల
దగ్గరబితికేవోళ్ళంగదాలని;

కల:- ఏందొరికినై కులపతి?

కుల:- పది పదేనువుత్తకాలు, శిన్నిటుపాకు, ఎండిపళ్ళాలతో
తమాసాతమాసా ఏందొంటు, యెండిగానులతోకాఫీగిపీ
సాలాదొరికినైదొరో! యియిగాక పెద్దయెండిదేకిశాతో
కోడిపలావావుందిదొరో! యియన్ని యెండిగిన్నెలతో
మాగూడిపోళ్ళంయివ్వగలమాదొరో! అందరినీకాలిశినంపే
ఆ థంగాడికి అన్నిసవలయిలునేత్తానికి బుద్ధిపుట్టిందిగాని
మాడినత్తున్న (ఏడుస్తూ) కూలోళ్ళకి మంచినీలుఅయినా

యిచ్చినోరులేరుదొరా! ఆరాచ్చసముండాకొడుకులు మా
గూడాలదగ్గరగా దాక్కోట:తో మాకూ, గూడాలకూ
యీగతివట్టిందిదొరో! అదిగాక నాక-టంలోపూపిరుండగా
థంగాడు గూడెంలోకాలుపెడితే వనమలమ్మతల్లికి ఇలి
వ్వనుదొరో!

రాధా:- ఐరా! (ప్రవేశిస్తూ) భేష్కులపతి! భేష్! రత్నాలవంటివిష
యాన్నిచెప్పకున్నావు

కుల:- (ఏడుస్తూ) రాధాకృష్ణబాబూ! రాధాకృష్ణబాబూ అరుణ,
మీదవడ్డాడు)

రాధా:- (ఆశ్చర్యంగా) ఏంకులపతి? ఏమిటి?

కుల:- (లేచి) ఐరావతీదేవిగారూ! రండికూర్చోండి

డి.ఎన్.పి:- (రాధాకృష్ణవద్దకువచ్చి) రండికూర్చోండి

కుల:- ప్రభుత్వంతరపున ప్రజలతరపున మీకు నాసానుభూతి
తెలియజేస్తున్నాను రాధాకృష్ణగారూ!

డి ఎన్.పి:-అక్రూరుల్ని వెంటనేహతమారుస్తాం వాళ్ళకేదరాలను
తెచ్చిమీకాళ్లముందివడేస్తాను. అదైర్యపడకండి, (కాళ్ళ
గున్నయ్యగారిఇంటివద్దవుంది. మీనాయనగారివిఅక్రూరులు
కాల్చివేళాదు

రాధా:- (కళ్ళవెంటనీళ్ళతో తలవంచాడు)

ఐరా:- మామయ్యా (ఏడుస్తూకూలపడింది)

గున్న:-విచారించ చోకురాధాకృష్ణా! అన్నయ్య నన్నువదిలివెళ్ళి
పోయాడుదేవికో నేనుబ్రతికివున్నాను. అమ్మదిరావతీ
చిచారపడకు రమ్మ!

రాధా:- (లేస్తూ) ఒరేయి ధంగా సిప్రాణంతీసి. నీర క్తంతోపీవల్ల
అహుతిఅయినవారందరికీ తర్పణవిడుస్తానురా! అంతవరకు
నిద్రపోనురా!

కుల:- అంతేబాబు అంతే, యిప్పటికి నావ్యవయంశాంతించింది

బరా:- (కోపంగా) లెండి అది కార్యరూపంలోకి తీసుకునివద్దాం
పదండి, క్షణ-ఆగకూడదు (లేచినదీకట్టుబిగించి)

బరా:- అగండి బరావతీదేవిగారూ! ఆలోచించి ఆచరణకుతీశికొని
వద్దాం డి. ఎన్. పి. గారూ యిలారండి (అవతలకుపిలచి
చెవిలోఏదోచెప్పాడు)

డి.ఎన్.పి:- యస్. అలాగేసార్ ఆ. గున్నయ్యగానూ! మీరువెంటనే
వెళ్ళి మున్నబుగార్ని వెంటపెట్టుకురండి. తరువాతకార్య
క్రమం ఆలోచించాలి వెళ్ళిరండి

గున్న:- చిత్తం. వెంటనేతీశికొనివస్తాను (నిష్క్రమ)

కుల:- అయ్యో! నేనూశలవుతీశికొనియెల్లొత్తాను. యెల్లిఅరుణమ్మ
గారిని పలకరించుకొని (ఏడుస్తూ) శోబనాద్రిబాబుపట
మన్నా ఒకసారిసూసుకుంటాను

రాధా:- మేంకూడావస్తాంగా కులవతీ!

కుల:- ముందునన్నెల్లనివ్వండిదొరో! (ఏడుస్తూ) ముంగలగానే
మిమ్ముల్నిసూత్రేట్టితల్లి అరుణమ్మగారికి కడుపగిలిపోద్ది

కలె:- మఱిసీవచ్చినపనేచెప్పేలేదుకులవతీ!

కుల:- రేపుమాగూడెంలో ఆమ్మోరుకొలుపు పెద్దలందరినీ దయ
నేనుండనికోరడాచగిచచ్చా రెండోది గూడెంపరిత్తితి

అంతా మారాధాకృష్ణబాబే శ్రేష్ఠతాయెగుండిదొరో దండాలు
యెల్లితై. కొలువునూ నూట్టానికిదయచేయండి మహాస్వేదో
డి ఎన్ పి:- అలాగే. నీవువెళ్ళిరాకులపతి

కుల:- శివ్రం. (నిష్క్రమ)

కలె:- రాధాకృష్ణజీ మీరూ, ఐరావతీదేవిగారూ అనేకశ్రమలు
పడుతూ కష్టనష్టాలుభరిస్తూ దేశంకోసం ప్రజాప్రభుత్వం
కోసం చేయుచున్న నేవకు మేము సర్వదాకృతజ్ఞులం గావి
యికముందు మీదంపతులిద్దరూ (డి. ఎన్. పి. ని చూపి)
వీరితోపాటు (రహశ్యంగా) మారువేషాల్లోవుండి పనిచేయ
వలసివుంది. స్థానుఅంతారదీగావుంది తరువాతఅందజేస్తాను
యీధంకాడితో గున్నయ్యగార్కికూడా సంబంధమున్నట్లు
గూడెంలోకొందరు అనుచరులున్నట్లు (డి. ఎన్. పి ఇచ్చిన
కాయితంచూచి) భోగట్టావచ్చింది. అందుకుమీరు యీ
విధంగా పాల్గొనాలి

రాధా, ఐరా:- విరభ్యంతరంగా పాల్గొంటాం

కలె. డి ఎన్. పి:- త్యాగంకు (షేక్ హ్యాండు యిస్తారు)

ఐరా:- (దుఃఖంతో) మంగవరంమీటింగునుంచి సరాసరి యిక్క
డకేవచ్చాం. యింటికివెళ్ళివస్తాం శలవు (నిష్క్రమ)

కలె. డి ఎన్. పి:- శోభనాద్రిగారిఆత్మకు భగవానుడుకాంతిని
కలుగజేయుగాక!

రాధా:- (వెనుతిరిగివచ్చి) అయ్యా! మొన్న గూడెంలో అన్ని విధాలా
నష్టపడ్డవారికి ఆర్థికసహాయంచేయవలసిందని మాగున్న
య్యబాబాయి గార్నికోరాం వారుయింకా....

కలె:- ఇస్తానని అనివుండడు మేం ఏర్పాట్లుచేస్తాం మీరువెళ్ళండి
గున్న:- (ప్రవేశించి) మున్నబుగారు పూళ్ళోలేరటండయ్యా రాం
గానే రమ్మనిచెప్పినట్టాను

డి ఎన్ పి:- సర్ నేనువెళ్ళి ముందు ఆ యేర్పాట్లుచేయిస్తాను
(నిష్క్రమ)

కలె:- యస్. వెళ్ళిరండి. మీరుకూర్చోండి గున్నయ్యగారు

గున్న - చిత్తం. (కూర్చున్నాడు)

కలె:- గున్నయ్యగారూ! మీవురుగూడెంలో ప్రమాదానికిగురి
అయినవాళ్ళకు ఎవరెవరుఏంసహాయాలుచేస్తున్నారోఅసలు
మీకుతెలుసా?

గున్న:- చిత్తం. కూలిముండాకొడుకులు వాళ్ళకుసహాయాలుచేమి
టండయ్యా! వాళ్ళగాభరాయేగాని ప్రమాదమేముందడయ్యా
డబ్బుగల మావంటివారియిళ్ళచుట్టూ వాళ్ళతోకావలాలి
యేర్పాటుచేయించారండయ్యా తమరు

కలె:- ఛీ. ఛీ. ఊహకోవయ్యా. మాట్లాడక. నీకుహృదయంలేద
టయ్యా. ఒక్క యిమ్మాకాలి. అన్నంపీట్టాలేకవచ్చేవాళ్ళకి
సహాయంచేయటానికి చేయరాకపోయినా, వాళ్ళతోకావ
లాలికాయించమని అడగటానికి నోరెట్టావచ్చిందయ్యా
నీకు. ఆ గూడెంయోవత్తుకు వారంరోజులకుసరిపడ అన్ని
సప్లయలు వెంటనేచేయించుముందు

గున్న:- ఆయ్యా. ఒకటిరెండూకాదు మొత్తం రెండువందలపాతిక
గడవవుందండయ్యా!

కరె:- ఆవును. ఆలెఖలువివరంగామావద్దవున్నయి మీయ్యప్పక్కరలేదు. మీరల్లా ఆసప్లయితోపాటు వాళ్ళు యిప్పుకట్టుకునేందుకుయింటికిచూడై రూపాయలరొఖం కూడాయవ్వండి. ఆయేర్పాట్లుచేశివచ్చి నాకుఆఫీసులోకనుపించు. ఎవర్రా అక్కడ. కారుతీసుకొనిరమ్మనమను మేంవస్తాం. గున్నయ్యగారూ (నిష్క్రమ)

గున్న:- (బిక్కముఖంతో) చిత్తం. మారాధాకృష్ణచెప్పినప్పుడు యిస్తే ఆయిదువందలతోపోయేది. యిప్పుడు అయిదువేలయిదిగదా? ఖర్మయేంచేస్తాం. తప్పదు. (నిష్క్రమ)

నేపద్యమున పాట — (రాగం శివరంజనిరాగం)

ఉంగరాలచేతులతో మొట్టిన

తలలోపుదుగులురాలే - సీతలబిరుసంతయుజారె ||ఉ||

మంచిమాటలకు - మామిడిపిందెలు

రాలపురా, మూఢా - ఇది నేటిన్యాయమేరా ||ఉ||

(తెర)

నా విడిముఠా

శివ రంగం

మొదల

కొంచు గట్టమోస్తావో ప్రశ్నించాడు. వెనుకట మాస్తూ మోస్తూ
లేచి, మోస్తూ వెళ్తున్న చుట్టూ చుట్టూ పూస తీశాడు. ఎం
కొంచుతో కంటకా ప్రశ్నించి

శివ : నిన్ను బాధకుడై ఆస్తా.

కొంచు: నిన్నులేం బాధించినంత! రా కూతో ఆస్తా! ఏమూరు
లేది, ఏక్కడ కెళ్తున్నా?

శివ : నాది గుడ్డలపాడు. కొంచురం యెవవామని వచ్చాను.

కొంచు: టిఫిన్ తీసింది (లేచి ఆ బాయిని చూచి) టిఫిన్ నీమంక
తే! థమ్మవా! ఆరిడియోస్పావియూ! గుడ్డలపాడు
నుమా!

శివ : ఉహ్! రిడిగాని నీం జరిగింది గుడ్డలపాడు వచ్చిచ్చాడా?

కొంచు: నీ పిచ్చిన ఉత్తరం యిచ్చాను. సామాన్యపెట్టి యిచ్చాను.
నగళ్ళు తీసి చూశాడు. ఉత్తరం చూచుకున్నాడు.

శివ : నులేనున్నాను! చూచి....

కొంచు: అది అనలంకారం కావచ్చునని, ఇది అనుమానంగా
వుందని నేనీపెట్టాడు.

శివ : చివరకు ఏమన్నాడురా? చచ్చి యిచ్చాడా? లేదా? చెప్పు.

కొండ: ఇప్పుడేమిటా: ఆ మొత్తం సగతన్నీ, పెండి ఇంగారం
కలిపి పీకెట్టెయ్యి నుంకె తీసికొంటాడంటా:

ధం : పీకె మొలా కాదా? న్నాటా ఇంగారం, పెండి:

కొండ: పీకె పద్మాసుగున్నరచొప్పనైతే తీసుకుంటాడట.

ధం : (కోపంగా) ఆసాదాన పచ్చరాకెట్టు కొట్టరపోయావు.
ఇంగారం, పెండి పీకె పద్మాసుగున్నరచొప్పనైతే తీసు
కుంటాడు! వాడెహిగారు తీస్తారే, నరవాత?

కొండ: ఏం తీస్తావా? నీవు కేకలేస్తావని అంటే ఏమన్నాడో
తెలుసా:

ధం : ఏమన్నాడు?

కొండ: అట్టే బెనిరిస్తే మొత్తం యనారమంతా పోలీసులకి వచ్చి
గిర్తాడంట. నిన్నూ నన్నూకూడా జైలుకి పంపిర్తాడంట—

ధం : ఆ, వంపుకాదా జైలుకి. వీట్టే ముందు యమలోకానికి
పంపకపోతేను—సరే వెళ్ళిరా! మళ్ళీ జాతరదగ్గర కలు
ద్దాం. ఇంగారుగా వస్తాం; బుర్రకట్ట చెవుతూ, నీవు కుల
వతికి నచ్చేటట్లు నటించి చుమ్మల్ని తీసికొనివెళ్ళు—వస్తా
(బయలుదేరాడు.)

కొండ: (ధంచేయి పట్టుకొని) ఒరేయి ధం! నీ వందరికి ఫం
గాని, నాకుమాత్రం పెంటయ్యవేరేయి. అగు—అది సరే
గాని, రెండు లెసాంసుంచీ చూర్తాను. నా వాటాకి రావలి
సింగి అసలే యిచ్చరేం? గున్నట్టే అడిగితే, ఏన్నుడగమం
టాడు. నిన్నుడిగితే, అట్టడగమంటా! ఒరేయి నా కీ నాట
కాలు వసికిరావురేయి. అయితే నా పెర్రండికొడుకు

వయ్యావ్ ఆట్రే యికిస్తే మీ యిద్దర్నీ ఏమిటా తెగేర్తా!
జాగ్రత్తలో పెంటన్నా:

మం : ఓరి అగళా! నీ అబుపేరు యంతెవరన్నా వింటే
ఏమన్నా వుందా? నీ బాబా సీ కిర్తాను. జాతరవంగానే
రా: కిసుకుపోడువుగాని, తొందరపడక.

కొండు: ఒకపక్క నువ్వు పెద్ద కమ్మూనిట్టువని పెన్నలేకనప్తు
న్నావా. ఒకపక్క బటాకట్టి మహానెట్టుకొని — రాత్రిం
దెన్ను నీకు బాపలాచాంలేకనప్తున్నాను. నన్నే మరిసి
పోతావేమిటా! అన్నట్టు ఆ కొర్తాన్నిర్తూ అంకుళానికి
బచ్చారా! ఎవడు బులాతీ, యంగాదూరా.

మం : వచ్చిరన్నేగాని. ఇక మనం నువ్వుట్టే వుంచితే లాబం
లేదు ఏవ్వోలేరా బాపట్టు క్లైబువేకతాను, తన్నుడు.
లేనో బాడినీ తిప్పానేర్తాం—రీతా వుండు.

బా: న: వూర విడిచిపెడికి రావడం:

మం : నీ బాబా—మనం నువ్వేదా కమ్మూనిట్టులే నేకారని అయి
గ్రుచ్చున్నం, అయి గ్రూబాకూడా అనుకుంటున్నాను.
మన: ఆ ఇంబాయ్ బాడుచున్నాం; ఒరేయి మనకేం భయం
లేదు! కొంకనప్పన్నా; యీ యెవరుతోనే బాగా తట్టు
గుండాని. మనం ఇంబాయ్ బొంగలమని యెవరితో తెలి
చుడు. తెలిసిన బాబ్బో! ఒక్కడినీ మిగల్చరా! గనక
నీవు లేవు జాతరనప్పక బాగా పనిచేయ్యాలి—నీబాబా
పెంటనే యిచ్చేస్తా, అం:

కొండు: సరిలే. మూలాన ఎవరో నన్నంతాను. మన్నీ నీవు చెప్పిపో.
ఇనిగో బాబు పూకేకతా, బాబు!

ధం : ఇలేలే, నాకే లేంది నీ కేద తేను బాబు పడుతుందా.

కొంబ: మా పెండ్లిన్ను ఎంతవోదయ్యో! ధం అని పేరెచ్చుకొని
పైకి కమ్మూనిట్లుగంటూ చూలావువచ్చు సంసారిత్వం
దాదు. అప్పుడెందుకప్పుడెసి — అదిట్టమెప్పుడెంతివాడు
మనవాడు—కానియ్యి.

[మోక్షతో నిష్క్రమణ]

దే పి డి ము తా

8 వ పాఠం

అంశం

గూడూ ఆఫీసు.

బులాత్: మంచి మాటలు వస్తున్నాయి. రంగం రహస్య వివరాలు తెలుసుకుంటున్నాను.

బులాత్: ఛీ! ఛీ! ధంపవత్తంతా పరమసహ్యంగా వుంది. నేను యిక యివిధంగా అయితే వుండలేను ముం.

ముం : సిగరెట్లు, నేను మాత్రం నేనూ అంతే! చేతి దేమిటో తెలియదు. చేయబోయేదేమిటో తెలియదు. చేస్తున్నది యెందుకో తెలియదు. ఎట్లా? ఎంతకాలం యిలా పాలో ఆనందిం ఎప్పుడు చూచినా...

బులాత్: పట్టుకుంటా, నోరు మూయకుంటూ వినబడుతున్న యిగా! అయినా అనిలేదు ఎక్కడో, ఏనెల్ వాచో తెలియకుండా పాలో ఆనందిం మంచి తప్పుకెట్టా!

ముం : మరేదేన్నా: ఆనాడు మనం ఆ దేంబరులోంచి తప్పుకుంటున్నాం? నవాయుధాదేగా మనం పాలో ఆనందిం ప్రారంభించింది.

బులాత్: మనం ఏదే: పోనీ తెలికో తెలియకో యిలా పాలో ఆనందిం వున్నాం. మరి గురువుగా చూడడా ధం చెప్పినట్లే పాలో ఆనందిం వున్నారే:

ముం: మరి క్రమశిక్షణతో తయారై ఆనందం పొందే దృక్పథం

థంతో దేశనేడ వేస్తున్న గురుదేవు రామరేమపంతుగారేగా
మనల్నికూడా ఏగడుచెప్పిసజ్జ విసమంటున్నది. కాని
వారికి నీదివర్యులు చాలా అసహ్యంగావున్నాయి.

బులాకీ: ఏమో ఇవండా చూస్తే ఆరుట థం అంటే నాకు అస
మానంకోస్తోంది.

ముం : గురువుగారు రాంగారే విషయం యాచస్తు లేట్టాంగా,
నీవు దొందరవది థం రాగానే ఏమీ ఆనకు.

బులాకీ: నీవు ఏదో ఒకటి యివ్వాలి లేల్చివేయి ముం.

[రెసిన్వలె ఆకారంతో రామరేమపంతు విసుగ్గా చెమట
అడ్డుకుంటూ, తొందరగా ప్రవేశించి]

రామరేమపంతు : చెపితే విసడమా! పెళ్లదమా? ఒకపే తీవ్రం,
ఒకపే అజేగమాను. పెళ్లిరనోరెట్టుకొని చెప్పలా?
అది నక్కెప్పులేగా జరుగదురా అని-డిసిప్లైన్ అన్నావు,
వంపావు. (అటాయిటూ చూ.) థం ఏడిరా?

ముం : నమస్కారం గురూజీ. కూర్చోండి. థం ఇంకా రాలేదు.

బులాకీ: ఎక్కడకు వెళ్ళాడోకూడా తెలియదు. పెడుతూ రివా
ల్వర్ను తుడిచి తూటాటా అవీ రదీచేయమనిమాత్రం చెప్పి
వెళ్ళాడు.

రామ : మళ్ళీ ఎక్కడికి ప్రయాణం?

ముం : అలా తెలిస్తే యింకేం? ఎప్పుడో ఎక్కడికో కూడా
తెలియదు.

వంతు: అడుగో వస్తున్నాడల్లేవుండే! పెద్ద ధ్వనిఅవుతుంది.

ముం : థంతో విషయాలన్నీ సాకల్యంగా మాట్లాడాలండీ!

థం : (ప్రవేశించి) పంజరిగించండి గురూజీ!

నందు: ఏ! ఇంకొకరుండి-శరో పెయిల్యూర్ జరిగింది. ఎందుకు
జరుగదూ మరి: దానికి వండమెంటల్స్ట్రోంక్టు ఏది?
అరబి ఒక తియరీ ఏదిరా?

నం : అదన్నీ వదువాల కూడా: అనబ మి రక్కడకు వెళ్ళి
సిం చేశారండి:

నందు: నీవు యిచ్చిన గ్రోగ్రాం అంతా ప్రకారంపుకు యిచ్చాను.

నం : వెరిగెడ్. తరువాతి:

నందు: వాళ్ళ అస్సీము అప్లయిచేసి వట్టుబడ్డారు.

నం : (రోషంగా) నాస్పెసును:

యిలా: ఆ వట్టుబోవడానికి వచ్చినవాళ్ళను కార్మిపారెయ్యలా?

నందు: ఏమిటి కాలేదీ. ఏబ్బు శిగరెట్లూ, చుట్టలూనా?

నం : ఛీ! స్క్రీము ప్రతిదీ దెబ్బతింటోంది. చుట్టూ చిమరు
కాళ్ళవెళ్ళవలు చేరితే యిలాగే వుంటుంది.

నందు: అదిగాదురా: అనబ నీ పంథాకు వండమెంటల్స్ట్రోంక్టు
ఏమి ఒక తియరీ ఏదిరా? ఈ రెండూ లేంది దెబ్బ
తిగి అనేగొస్తుంది, శరే యిక్కడ మీ రేం చేశారు?

నం : పేడచేసి పిడకలుకొనుచున్నాం. రాను రాను రిండిదండగ
గార్లును చేరింది. (రోషలకు వెళ్ళాను.)

యిలా: నేనే అడిగేవాన్ని కాని రావటమే ముడిపడుతూ వచ్చి.

నందు: ఏమిటి వాట్లే మీ రడిగేది—? మీ రడిగేది వాడు
ఏంజేసా:

నం : శిశుక సిం చేస్తాడండి:

నం : (రోషనుంచే) బరేయి ముం: నీవూ, నురూకీ—ఈ
టూమురొక వస్తేయండి.

పంతు: చేసికిరా మనం ముం:

ముం: షి షో చేసికో గురూజీ:

ధం : (ప్రవేశించి) గురూజీ! మీరు వెళ్ళి అరియర్లు కరస్పాం
డెన్సు పూర్తిచేయండి-సీవు మిగిలినకాయితాల పైక్లే
ప్రజలు చేయరా చూ-వెళ్లు. వెళ్ళండి. ఆ పసంతా
ఆరాగేవుంచి హస్తాల్లోజీ ప్రారంభించారా? వెళ్ళండి
ముంషి-క్షణం ఒక యుగంగా వుంటుంటే మీ కి విధంగా
కూర్చోస్తానికి యెలా మనస్సొప్పించండి గురూజీ!

ముం: సీతో ముఖ్యమైనవిషయాలు యిప్పుడు మాట్లాడాలిరా:

ధం : అంతకన్న ముఖ్యమైన అపని పూర్తిచేసి రండి-అనంతరం
మాట్లాడుదాం. వెళ్ళండి-(పంతు, ముం లోనికి వెళ్ళారు)

ధం : ఈ ప్రక్కతయవు వేళేయండి. పారెష్టువైపు తలుపు
తీయండి. వెళ్ళండి - (సాగనపి వెనుతిరిగి-బులాకీని
చూచి) మై డియర్ బులాకీ: ఆవ్ (చేయజాచును)

బులా: డియ్యర్ ధం: (చేతులతోనికి వచ్చింది)

ధం : ఏమిటి బిశేషాలు. వీళ్ళు యిద్దరూ ఏమంటున్నారు?

బులాకీ: సీ పంథాఅన్నా, సీవన్నా మండిపడుతున్నారు. ఆపబ
సిన్ను అడిగేద్దామనే చూస్తున్నారు-వీళ్ళు వుంటే ఇక
మనసని వట్టిచే!

ధం : అయితే సీవు ఇట్లా నా సి. ఐ. డి. గా పనిచేస్తున్నట్లు వాళ్ళ
గుర్తించలేదుగదా! మనం కమ్యూనిస్టులమనే చాళ్ళకు
నమ్మకం బాగా కలిగించు.

బులాకీ: హూ, వాళ్ళకి అసలువిషయం నేను తెలియనిస్తానా:

వాఁ బాబులకికూడా తెలియనివ్వను. మరి నాకు నెక్కెన్ తెస్తానన్నావు ఏది? తెచ్చావా?

భం : (పప్పుకూ బుగ్గ నొక్కుతూ) నీకు తక్కువేమిటి సగ లికి. బులాకీ! నెక్కెన్ క్రికమే రదిదేశాను (తీసి మెడలో పెట్టి) ఇంకా పీళ్ళపట్టతిలో మార్పులు చెప్పు.

బులాకీ: వాళ్ళ యిద్దరివల్లా మరి ప్రమాదమంటూ రాబోతుంటే చేసే వాళ్ళను కాల్చేస్తాను. ఆప్పుడు మరి నాకు నీవేమి ప్రశంసించేస్తావు భం?

భం : నీకా? ఈ సర్వస్వాన్ని పట్టం కట్టేస్తాను. గాని నీ ప్రాణానికి నుభం కనుపించలేదు బులాకీ! నీ శ్రమనీ, మంచిని గుర్తించేవాళ్ళే లేరు. నాకు విరక్తి వచ్చేస్తోంది.

బులాకీ: ఆ. ఆ. యెంతమాట! రక్తిలేనివెడవలికి విరక్తిగాని, నీకేం? ప్రిన్సువి - కొంచెం రక్తిరసాయనం వాడిస్తాను వుంటు. విరక్తి ఎగిరిపోయి మహారక్తి ఏర్పడుతుంది. (అంటూ పాక ప్రారంభించి ద్వాన్నుచేస్తూ బ్రాండ్ సీసా, గ్లాసు తెచ్చి పోసి త్రాగింది, సంతోషపడుతుంది. భం బాగా త్రాగి ఆనందిస్తూవుంటాడు.)

భం : బులాకీ నీకు వ్యాధిగల విశ్వాసానికి, ప్రేమకి సంతోషం. నీకు N. B. నుంచి తెచ్చిన క్యాఫిలోసగం ప్రజం బులా: నన్నా! పో - (బుగ్గిల్లాడు)

సంభ: (లోపలనుంచి కాయితాలతో ప్రవేశించి) ప్రాణాలుపోవటానికి సిద్ధమయ్యేలాగుందిరా వ్యవహారమంతా! రాను రాను మరి విపత్తింగా మారుతోంది నీ పంఖ. వచ్చేనెల 10వ తేదీ ఆనంతరంనుంచీ చేయడానికి ఏర్పాటుచేసిన

ఆ ప్రోగ్రాం ఆంధ్రా మ్యూజిక్ గా పెయిలయ్యేదే. అచ్చన్న కొద్దేసి నేను నోటు వ్రాశాను. సిఫ్టు వెళ్ళి చూచి ఆ ప్రకారం వ్రాసి ఉన్నట్లు వేయి.

ధం : పబ్లిక్ పర్ఫమాన్స్ యు గెటప్పర్.

పంతు: సీఫ్టు చెప్పేదానికి ఫండమెంటల్ స్ట్రక్చర్లు ఏదీ? ఒక తియ్యటి ఏదీరా? ముందుకు మూరెడు వెళ్ళి వెనక్కి బారెగు తగ్గబంగా వుండినా ప్రతిపే; ఏమిటని ఆలోచించావట్రా?

ధం : ఆలోచించ నిక్కరలేదు. నీ మాటలతో కామ్రేడ్స్ లో చైతన్యం సృష్టించి—నీ వోరడే కట్టిపెట్టు.

పంతు: ఒరేయి ధం, నీ వద్దతి రానురాను చెట్టుపేరు చెప్పుదాని కాయలమ్మకొనేటట్టు కియారవుతోంది.

బులాకీ: మనకమ్మానిష్టులు ఎప్పుడూ అలా చెయ్యరండి.

పంతు: (కోపంగా) ఆ. ఆ నాలుగు అక్షరాలా ప్రతివాడూ వూరికే వాడి, పవిత్రమైన ఆ శబ్దానికే కళంకం తెచ్చారు. చివరకు ఆ పేరుకు రాక్షసత్వం అని అర్థంచెప్పుకునేలాగు తయారుచేశారు, అలోచనారహితమైన ఈ పనులవలన.

ధం : కమ్మానిష్టుపార్టీకి భిన్నంగా ఏం నడుస్తున్నాం పంతు?

పంతు: తియరీనుసరించి ఒకటైనా చేస్తే తిక్కినవన్నీ కాదని చెప్పుకోవచ్చు. అసలు పార్టీ, దాని ఫండమెంటల్స్, తియరీనుకూడా తెలియని పసికూనయిరా మీరు. గనుక మీరు ముందు అసలు పార్టీ, దానిసిద్ధాంతాలూ, నిబంధనలూ, అన్నీ తెలిసికోవాలి.

బులాకీ: మేమంత తెలియనివాళ్ళమనడం కేవలం నీ జుద్దిపౌర పాటు పంతు! మూకా పార్టీ, దాని సిద్ధాంతాలూ దాగా

తెలుసు. నేనే 212 వుస్తకాలు చదివాను - గం యంటు చదివినపుస్తకాలకు అంతలేలేదు. కొన్నిదీనివారే వున్నయ్. పంతు: అందువల్లనే యంత అధ్యాన్నంగావుంది - చక్కటి పేరు గడించారు.

భం : ఏమని?

పంతు: గూంబాలనీ, నరకూపరాక్షసులనీ, ప్రతాప్రోహలనీ, స్వార్థంకారకేగానీ, సంఘంకారకు చేసేవని కించిత్తయినా లేవనీ.

భం : నటవ్ పంచూ: చట్టువార్నింగిస్తున్నాను. సీవేకాదు, మేమూ లిలిలేచర్ వాగా వ్టడీచేకాం అని గుర్తించు:

పంతు: అలాగే: తెలుసుననే సంతోషిద్దాం. చూర్చు ఎవరో, ఎక్కడ వుట్టాదో, ఎక్కడ వ్టడీచేకావో తెలియని బులా తీయే 212 వుస్తకాలు చ్ఛంగా చదివానని చిల్లరగాకూడా చెప్పింది. దేనికీరా ఈ దాండాలు. దాంబికంగా ప్రతిదీ చ్ఛ ముగ్గానిష్ఠులక్షణం కామకదరా:

బులాతీ: ఏమి ముగ్గనానునేనుపంచూ: నాకు తెలియదనిఆకటాపికి నీ వెవకవు: నీం తెలుసుకొని నీవంటున్నావు - మూర్ఖు రహ్మా కావుచస్తుననీ, గ్రంథాలు తాని ఇంటివద్దనే చదివా ననీ. అతను రిహ్మా వ్రాహ్మాననీ, నాకు తెలియదను తున్నావా: క్షణ్ణ బిగ్గో:

పంతు: నోపగూము బులాతీ: అలా చెబితే కలవంతుతోవాలని కూడా తెలియదమ్మా నీకు. మరీ నీవూ ఈ దోపిడి ముఖలో దేరి దబాయ్తున్నావు. నీవు చెప్పిందియావత్తూ అన్నే చ్ఛ: చూర్చు రహ్మా దేవస్తుతు కాదు. ఇర్మన్

దేశస్తుడు. యూదుకుటుంబంలో పుట్టాడు. అంతేకాని రహస్య బ్రాహ్మణుకాదు; మాస్కోలోనూ పుట్టలేదు. ఇంగ్లండులో ప్రవాసం అనుభవిస్తూ బ్రిటిష్ మ్యూజియం లోని గ్రంథాలు చదివి అర్హవిచారణచేసి, తన సిద్ధాంతాలను క్రోడీకరించి ప్రపంచానికి వెల్లడిచేశాడు. తెలిసిందా! ఇవన్నీ మీరు - ఇప్పటికైనా బ్రాహ్మణుడు వలె వేయండి. అంతవరకూ దయపుంచి కమ్యూనిస్టులను చిచ్చుకోమని దీక్షిత్తెసికాని పార్టీకి సహాయపడండి. కనీసం యిదైనా తెలియకపోవడం అప్రతిష్టరా!

దం : అవి తెలియకపోతే యేం? పార్టీతీయరీస్ తెలుసుగా!

సంతు: అవి తెలియవురా మీకు.

బలాత్: అవి బాగా చంకి తెలుసు. నీవు చెప్పేయి దం.

దం : ఒరేయి వంతు, నేను చెవుతున్నాను. నీకు శకండు వార్నింగిస్తున్నాను. నోరుమూసి ముందు కార్యక్రమం ఆలోచించు.

సంతు: (నవ్వుతూ) ఏం ఆలోచించనురా! ఆవేశంతో వార్నింగులు యిస్తున్నావు. పెద్ద లాఠూ, బూటు, స్పెట్టు, రివోల్వరు వేసికొని, అమాయకుల్ని పట్టి కాల్చివంపి లూటీలూ దోపిడీలూ చేసి డబ్బుగడిస్తున్నావు; అధికం కమ్యూనిస్టులని చెప్పుకుంటూ ఆ పవిత్రమైన శబ్దానికి కళంకం తెచ్చి పార్టీకి తీరనిద్రోహం చేస్తున్నావు. నీ యీ రాక్షస కృత్యాలన్నీ పవిత్రమైనపార్టీకి ఆపాదించబడేస్తున్నావు. ఆమాయకప్రధానీకం, తెలియనివాడూ యివన్నీ కమ్యూ

నిష్టులు చేస్తున్నారని భావిస్తున్నారు. యిత దౌర్జన్యం పనికిరాదురా నాయనా.

౪౦ : పోనీ! అసలు ఏం చేయమంటారో చెప్పండి.

పంతు: జాగ్రత్తగా వినరా! వాస్తవికజగత్తులో వుండే లోపాలను సవరించడానికి, ఆదర్శప్రపంచాన్ని నిర్మించడానికి నిరంతరం కృషి చెయ్యాలి—అదిరా యదార్థమైన కమ్యూనిస్టులక్ష్యం—మానవవిధికూడాను.

౫౦ : అని మీరు చెప్పేది ఆచరణకు అర్హంవస్తుంది.

పంతు: అర్థంరాదురా నాయనా! రాదు.

౪౦ : మీరు దురాలోచనచెయ్యండి—వస్తుంది. నే నాలోచించా!

పంతు: అర్థంరాదు. ఇది నా మాట అనుకొని ఏదో సమాధానం చెప్పేస్తున్నావుగాని. ఈ మాటలు మహామృహులైన ప్లాహో, మూర్, కారల్ మార్క్సు మొదలైనవారు కూడా శలవిచ్చారు:

౬౦ : అయితే వెంటనే వచ్చుకొన్నాను. మరి దౌర్జన్యపద్ధతులు అమలుపర్చవచ్చని మార్క్సు చెప్పాడటండీ!

పంతు: అలా చెప్పిన మార్క్స్ ఇంగ్లండులోని ప్రత్యేక పరిస్థితుల్నిబట్టి అక్కడ విప్లవసాధనలకు హింసాత్మకచర్యలు అవసరంలేదని చెప్పాడురా: ఇవి తాను చితాలా, సమయాసమాలా గుర్తించి వివరిస్తా చేయాలిరా ౪౦.

౪౦ : మరి లెనిన్ కాలం వచ్చేసరికి, దౌర్జన్యమే ముఖ్యమని అన్నాడు గదండీ!

పంతు: విషయం తెలియక అలా అంటున్నావు. లెనిన్ మహా శయుడుకూడా హింసను శుండించాడు. కార్మికోద్య

మానికి గట్టి పూజమిచ్చడానికి హింసార్థకచర్యలు
అవసరమంటే ఆ విషయాలను బండించాడు. పాప
సంసుగర్భంలోనుంచి నూతనస్యవస్త్ర వుచ్చుపించే
సమయంలో, హింసను మంత్రసానిగా మాత్రమే వ్యవ
హరించాలని రెనిన్ మహాకయ్యడు శలవిచ్చాడురా.

భం : పోనీ ప్రజలు వివరాలికి వచ్చాం. స్టానిన్ పీరియడ్
లోకి రండి.

పంతు: ఏ పీరియడ్ అయితే ఏమిరా? వారందరిదీ ఒకే మార్గంరా.
1907 సం॥లో పార్టీని డి కే కరణ్ సరం టెఫిలిన్ లో ఒక
బ్యాంకును యాతీ చేసి 25 మందిని మర్తదేయించి
హిరపాటని గ్రహించుకొని పార్టీ నుంచి డి టెయిన్
అయినాడు స్టానిన్. గనుక, ఆ మహామహాలు ఎప్పుడూ
ఎక్కడా యిలా యాతీలా, దోపిడీలా చేసి అనలోచి
తంగా ప్రవర్తించవచ్చని చెప్పలేదురా! మీ యీ అప్రా
చ్యవసమలన్నీ వారికి, పార్టీకి అపాదించవేయకండిరా!

భం : షుటవ్ పంతు: మీతోమీరుతోంచి నీ ధోరణి. ఇక ముం
దెప్పుడూ యిలాటివాగుడు వాక్క విను. అసలు విష
యం చెప్పేస్తున్నాను. కిలయినంత త్వరలో హత్యలా
యాతీలా ఎన్నయినాసరే చేసి, కొన్ని లక్షల రూపాయలు
గడించాలి. ఇది డబ్బుయ్యగం - అదిగాక మేం ఏదీ
చేసినా కమ్యూనిస్టులే చేశారని గుర్తిస్తున్నాడు గదా ప్రజలు.
ఇంకా మనకేం భయం. అధికం ఆ జండా కూడా వాడు
తున్నాం. గనుక నీవూ నా యీ పంధాకే తలబిగ్గి ముందు
కార్యక్రమంలో పాల్గొను. నీకూ రెండు లక్షలు రూపా

యిలా వస్తయి. నా సిద్ధాంతానికి వప్పుకున్నానని సంతో
పంగా నీనాచందెయ్యి. వందూ, అనందూతో అంగీకరించు.

పంతు: వచ్చునోను; వప్పుకోలేను; వప్పుకోను.

వం : (పంతుచొక్కా వట్టుకొని) వప్పుకో.

బులాత్: పోనీ వప్పుకోండి గురూజీ!

పంతు: వప్పుకోను గాని, నా అభిప్రాయాన్ని చెవుతాను వినం
డిరా! ఒక కార్యక్రమమంటూ లేకుండా, ప్రజల
రక్తమాంసాలను పిండి, పోపిడివిధానాలు మొదలుపెట్టి,
సంపాదనే ముఖ్యమని, కూరీ, రైతూ, చనికుడు, ఆఫీ
సరూ, చిన్న పెద్ద, అద మొగ విచక్షణ లేకుండా కాల్చి
చంపి, సరదూహరాక్షసుడనై చరిస్తున్న నీ పంచాను
పూర్తిగా వ్యతిరేకిస్తున్నాను. నీవు కమ్యూనిస్టువని
క్రమించి పొరబడ్డాను. నీవు కమ్యూనిస్టువకావు. నీకు
కమ్యూనిజమంటేనే తెలియదు.

వం : సరే సంతూ! (రెంపటై కొట్టాడు.)

పంతు: తెలిసినవాడైతే, కిర్రకైతే రాకనాదీనీ, ఏమీ ఎరగని
అమాయక ఆ పోలీసుఆఫీసరువారూ కాల్చి చంపు
తావా? కమ్యూనిస్టు అయినవాడు యివి చేయడు గణికదా
నీటికి చూచి నడించడుమాదా. గనుక నీ యీపంథాను
నేను తీరకకువట్టిగా వ్యతిరేకిస్తున్నాను - నీవు కమ్యూ
నిస్టువకావు. నీకు కమ్యూనిజం అంటేనే తెలియదు.
అధికం నీ స్వార్థంకోసం ఆ చేతు వాడి, ఆ పార్టీకి తీర
కవంకం తెస్తున్న ఐండిపోలీసుంగవు - నేను వెను
తున్నా (ఐదుబడెరును)

ధం : ప్రాణాలపై ఆశవుంకే అగిపో. నా సిద్ధాంతాన్ని వప్పుకో పంతు:

పంతు: యదార్థమైన కమ్యూనిస్టు తన ప్రాణాలపై ఆశపెట్టుకొని, స్వార్థంతోనం నిచానికి వడికట్టడు. దేశక్షేమంకోసం, దుర్మార్గాన్ని, అవినీతిని ఎదుర్కోకుండానం, సంఘ శ్రేయస్సుకోసం తన ప్రాణాలను అంకితం చేస్తాడరా! జాగ్రత, నేను యదార్థమైన కమ్యూనిస్టునని గుర్తించు.

ధం : నేనూ ఆ జండా వాడి, ఆ పేరే చెవుతున్నాను పంతు.

పంతు: నీవు ఆ జండా వాడని, నీవు ఆ పేరు చెప్పుకొని జీవించడం ప్రోహం, ప్రోహం! నీవు నల్లజండా ఎత్తి దోపిడీముతా అని చెప్పుకు బ్రతుకరా ధం. అంతే కాని మార్క్స్ ప్రోహం....

ధం : పటప్ పంతు! నా సిద్ధాంతాన్ని వప్పుకో.

పంతు: వప్పుకోను.

ధం : వప్పుకోవా?

పంతు: వప్పుకోను.

ధం : ఆఖరిసారిగా చెవుతున్నా, వప్పుకో.

పంతు: వప్పుకోను. (కాల్చేకాడు ధం)

[వప్పుడు విని యం పరుగెత్తుకొచ్చాడు. పంతును చూచి, మీదపడి ఏడుస్తూ]

యం : గురూజీ! గురూజీ—

ధం : ఒరేయి యం! ఛావిభారతదేశానికి నియంతృత్వం కావలసిన సేవే యీ పేనుగుపైపడి యేడుస్తావేమిరా! లే, ముందు కార్యక్రమం చాలావుంది. కార్యరంగంలోకి చూకు.

బోలో కామ్రేడ్ యం జిందాబాద్! (రెండుసార్లు బులాకీ థం అంటారు.) ఆత్మహత్యచేసుకున్న గురూజీపైన నాకూ శీరనిఅభిమానమే వుంది, ఏం ప్రయోజనం....

బులాకీ: వద్దన్నకొద్దీ బలవంతంగా కాల్చేసుకున్నారు గురూజీ- ఏంచేస్తాం యం! ముందుకార్యక్రమంలో పాల్గొందాం పద.

యం : సీ సెంట్రాలో నాకు కొన్ని సందేహాలు కలిగినైరా థం.

థం : అన్నీ నెమ్మదిగా తీర్చుకుందాం. ముందు మనం మారు వేషాల్లో వెళ్ళి జరగబోయే గూఢచారిలో పాల్గొని ఆ యేడుగూడాలనూ వశంచేసుకోవాలి. అందువల్ల చాలా పువయోగాలున్నయి మనకి.

బులాకీ: అయితే జగంవేషాల్లో ఐర్రకథలు చెప్పుకుంటూ పోదాం. పంతును దహనంచేయటానికి యేర్పాట్లుచేస్తాను.

థం : వెరీనైస్, రడీచేయండి. బయలుదేరుదాం. (నిష్క్రమణ)

యం : ఏమిటి బులాకీ! థంను అడిగేద్దాం.

బులాకీ: ఇప్పుడు కాదు యం. సమయం వస్తుంది; నే చెవుతగా. నేను చాలాధాగం అడిగాను. చివరకు మనం చెప్పిన ట్టిక్లా విశేషట్టు చేసే భారం నాది. నీ కెందుకు పద, డ్రస్సు మార్చుకుందాం.

[తె ర]

రాజా సి డి ము తా

9 ప రం గం

—

[రాధాకృష్ణ విరావత మాయపేషార్హో సప్తవం.]

[ప్రస్తు కూర్చున్న రాధాకృష్ణ, విరావతము, రైల్వేకూర్చిగా D.S.P. గారు ప్రవేశించి సంభాషిస్తారు. తిట్ట, అందులో ఆర్థింగిన్నెలు వచ్చేరా లతో విరావతి, పదగూ పాఠలతో రాధాకృష్ణ ప్రవేశించారు.]

—: పా ణ :—

విరావతి, రాధా : ఏమిచిత్రమో! ఏమిచిత్రమో!

పీడలక్షేమము కోరీ! ఓహో! ఓహల

ర క్తము తాగే

పీడలపాలిటి కల్పతరువులని చెప్పే కళనవు

కవటమదేమో || ఏమి ||

విరా : ఒరేయ్! నీవు మొన్న యెల్లినవూళ్ళో యికేకాలేంబో తెప్పావుకావు.

రాధా : ఏం శప్పమంటావు? ఇక్కడకన్న పనులు అక్కడ దాగా చారుకుతయ్యేమోనని సూత్రానికి పోయాను. గాని యిక్కడే నయంగా వుండాది. పనులు యిక్కడే వాగుండాయి.

విరా : పట్టసోపే ఎతుక్కుంటే నయమని యీవూళ్ళోనే వుండి పనులుసూత్ర అప్పుడు యింకో వూళ్ళోకి పలిదాం.

రాధా : అదుగో మారాన యెవరో మనిషి వెడుతోంది. గూడెం పై పుకే వెడుతోంది. నీవు వెనకాల ఫాలో (follow) అయి, యిన్స్పర్ షేషన్ తీసుకొని కార్యాలయానికి వచ్చేయి అక్కడనుంచి సరానరి జాతరదగ్గరకు వెడదాం.

బిరా : సరే, నేను వెళ్ళి వెంటనే వస్తాను. మీరుమాత్రం జాగ్రత్త సుమీ! ఎవరో వస్తున్నారన్నేవుంది. ఒరేయ్! యీ తట్ట ఎత్తుకుని యింటికి నడు. పుట్టిమీద గంజిదుత్త తీసి, యిద్దోళ్ళకి పోయ్యి. మళ్ళీ యంటనే లగెత్తుకొత్తా. యిద్దరంతల్ని పంబరానికెట్టాం.

రాధా : అట్లాగేలేయ్. ఎల్లి తొందరగా రా.

బిరా : సందరంలో నేను లక్కసిట్టియి, సెరుగ్గెళ్ళ, గాంధీవోరి కుంకం కొనుక్కుంటా.

రాధా : నేను ముళ్ళగుత్తి, గువిలితెడ్డి కొనుక్కుంటా. ఎల్లెరా
(బిరావతి నిష్క్రమణ)

D.S.P: (ప్రవేశించి) ఏమన్నా, అగ్గి యేమైనా వుండదా!

రాధా : లేకన్నా! యిప్పుడే మా ఆదవి అమ్మగోరితో యెల్లంది; వుంటే అగ్గి తెత్తుందిలే.

D.S.P: హూ యావ్ షీ: కామ్రేడ్ కాదుకదా?

రాధా : అరుమానంలోదే పంపించాను సార్:

D.S.P: సరే: యిన్స్పర్ షేషన్ అందిందా?

రాధా : నా కింకా తెలియరేదు సార్! మీ కేమైనా తెలిసిందా?

D.S.P: తెలిసింది. (ప్రక్క చూచి) ఎవరో వస్తున్నారన్నేవుంది.

అన్నా: నేను తిరిగిచిరిగివస్తున్నాను. కూకో: సాయం కాలం గున్నయ్యబోరోంటికి సుట్టాల్సొత్తారంటు. మా

పోతు నెప్పాడు. మా గొప్పోరంట. పోసీ పాపిట్టికళ్ళతో
సూడ్చున్నా సూడ్చాం, వత్తావా?

రాధా : అట్టాగా, మరయితే యికనేం? మా అడపికూడా రాం
గానే వత్తాం. గూదెంసంబరం సూసుకొని ఎత్తాం, నీవు
కూడా సరిబరానికొ ఆన్నా?

D.S.P: ఆసలు గున్నయ్యదొర యింటివద్ద వుండట్టేనా?

రాధా : ఎక్కడికీ ఎల్లలేదంట. వుండాడుంటనే.

D.S.P: డబ్బేమైనా యిత్తాడేమోనని - ఆ వచ్చే సుట్టాలకి-

రాధా : సుట్టాలసందడిలో ఏది కొవాలన్నా యిత్తాడు. ముందు
గానే ఎల్లి కనబడదాం.

D.S.P: వత్తావుగా ఎంటనే. ముందు నువ్వెల్లి మేము వత్తుండా
మని చెప్పివుంటు.

రాధా : అట్టాగే; జాతరదగ్గరకు తప్పుకుండా రండి. అక్కడ
నుంచి ఎల్లాం గున్నయ్యగారింటికి.

D.S.P: మావాళ్ళు నేనూకూడా వత్తాం. ఎల్లొత్తా.

రాధా : వత్తే కులపతిమామనుకూడా కలుసుకొత్తా, నువ్వెల్లిరా.

[చెరోవై పుకి నిష్క్రమణ]

[జంగం వేషాలతో, బుర్రకథ చెప్పతూ డం, ఝం,
బులాకీలు ప్రవేశం. డం కథ చెప్పుచుండును. ఝం, బులాకీలు
పంత అనుచుండురు.]

—: బుర్ర కథ :—

డం: రామ రామ శ్రీరామా రామా రామా రఘురామా తంభానతాన
భగవంతునకూ, చారతమాతకు దండంబులండి ..

ప్రజానాయకులు ప్రజాప్రభుత్వం ఉందాబాదండి ..

దే : కేమిమూ, ప్రభుత్వకేమిమూ వర్ధిల్లాలండి ..

యం : ఓ జంగందేవరా మన పూర్వీకులు బొబ్బిలి కథ, బాల నాగమ్మ కథ, ముగ్గురుమరాతీలు కథా చెప్పేవారుగదా! మరి నీవు యీకథ చెప్పుచున్నావేమి దేవరా?

శం : ఈ రోజుల్లో ఆ కథలు పనికిరావోయి దేవరా! అదిగాక ప్రభుత్వపుత్తరువులను అనుసరించి, దేశంలోని పరిస్థితు లనుగూర్చి ప్రజలకు తెలియజేయుటకే యీ బుర్ర కథలు వుట్టినై గనుక, యిలాటి కథలను చెప్పుచున్నాము దేవరా! ఒకేయి యం (రిప్టువాచి చూచి) ఎనిమిదిగంటలకే జాతర ప్రారంభమవుతుందని కొండడు చెప్పి వెళ్ళాడు. యిప్పుడు పది కావచ్చింది, మనం వెంటనే వెళ్ళాలి.

యం : అయితే కథ చెప్పుకుంటూనే పోదాం. బులాకీ: నీవు రివాల్యూరును జాగ్రత్తగా వుంచానుమా! గణాదారిగా పూజేసేనుయంలో చాలా బాగా నటించాలి.

బులాకీ: ఆ: అదంతా నాకు చెప్పనక్కరలేదుగాని, ఎర్రతలగుత్త వాడేగా కొండడు.

శం : యస్! వాడే. వాడింట్లోనే పెరిస్తానని చెప్పాలినుమా! దాంలో మనకు కావలసిన ఆహారపదార్థాలన్నీ, చర్మ నైవేద్యము, వేడి నైవేద్యాలుద్వారా ముట్టుతాయి. ఏడు గూడాలు మనకి వలచువుతై.

యం : పైన ఏదో కాటచప్పుడవుతోంది. (అరికించి) పోలీసు వానక్లేపుంది.

శం : అనుండి, అయితే అనుండి.

—: బుర్రకథ :—

బ్రహ్మదేవుడే గాంధీజీగా, మహాబిష్ణువే నెహ్రూజీగా

పుచ్చమించుండి || తిండానతాన ||

పరమశివుడే పటేలజీగా, మేనారక్షణ పట్టాభిషిగా

దత్తాత్రేయులు రంగాజీగా పుచ్చమించినాడు || తం ||

(వచనం) బోలోస్వకంప్ర వారకేకే కై! పూజ్యదాహుటికి జోహార్.

రుం : ఒరేయి అటుదోయిందో—లారీ—యిటు వస్తోందో చూడు.

బులాకీ: (ప్రక్కకు చూచి) అపే పోయింది.

థం : అయితే పదండి పోనాం. మనం సాదెందగ్గరకు వెళ్ళు

గానే కొండను మనకి ఎదురవులాను. మనం వాడిని

ఫాలో అవాలి. తెలిసిందా?

బులాకీ: అలాగే, హోదాం పదండి.

రుం : ఒరేయి! అక్కడ చెప్పేకథ జాతన్లను గూర్చి, గణాదా

ర్లనుగూర్చి చెప్పాలి. గణాదారంటే దేవతే అనే

పుష్టేక్యం బాళ్ళకు కలిగేలాగు చెప్పాలి.

థం : అలాగే చెపుతాగాని అక్కడ సి. ఐ. డీ.యి వుంటారు.

జాగ్రత్తనుమా!

బులాకీ: బాళ్ళను నిమిషంలో గ్రహిస్తాను మన రుం. కాని అటు

S. A. P. సడలివస్తున్నారల్లేవుండి, వినండి.

రుం : బోలో స్వలింక్రవారకేకా కై! ప్రధాని నెహ్రూకి కై!

థం : ఒరేయి రుం! యిటు లావడంలేమిలెండి. మనం వెంటనే

గూడానికి హోదాం.

రుం : లెండి. ఉన్నకొద్దీ అవాంకరాతే. హోదాం పదండి.

[బుర్రకథ చెప్పుకుంటూ ముగ్గురూ సక్కుమణ]

దో పి చి ము తా

10 వ పాదము

[తెర లేచేసరికి మేఘం. దుప్పలు. పీఠాంగువేస్తూ కులపతి, కొండకు వగైరాలు చిందులేస్తూవుంటారు. వేపవండలతో ఘటం పండ. పోచరాజుకర్త. సాంబాబి. గొడ్డె. కోడి వగైరాలు వుంటాయి. ఘటంపండకు నమస్కరిస్తూ రావాకృష్ణ. ఐరావతులు ప్రవేశం.]

కులపతి: (మారువేషాలతోవున్న రావాకృష్ణ, ఐరావతుల్నిచూచి)
ఒరేయి మేఘాలా, ఆనందిరా. ఏవూరు బాబు మీది?
ఎవరండీ మీరు?

రాధా: మాది ఐరావతీపల్లెకొండకి మేఘూ అరిజనులమే.

కుల: అయితే యికనేం. యియ్యాల యాదుండి, కొలుపులు సూసుకొని దోచునాననే మరీ ఎల్లండి. మీరు మా కులాలలో నమానమే.

రాధా: అట్లాగేలే పెద్దయ్యా! మేంకూడా సంతోషంగా దాచిన పేర్తాం.

కుల: అట్లాగేనమ్మా! ఒరేయి కొండన్నా! ముంగలగదేసి పార్లన కానివ్వండిరా. కొలుపు మొదలైందాం.

కొండ: అట్లాగేలే మామా. ఒరేయి రండరా. పార్లనకేదాం.

రాధా: పెద్దయ్యా, పాప మేం చెప్పొచ్చా, మాకూ పాటలొచ్చు.

కుల: అంతకన్నానా. చెప్పుమ్మా చెప్పు.

రాధా: (పాట) గజాయకుని శైవోయంపరా, శివ, గజాదిపతి

శైవోయంపరా ||గ||

కరూణ కింకర అపారమో రామ హిరారేనుడని

కరూణ మాపై ॥గతా॥

[లోపలినుండి బ్రకట]

అదిశేషుపై మహావిష్ణుపూ అధిష్టించియుండె ॥శం॥

దేవతలందరు ఏకకంఠమున మ్రొక్కుచుండిరపుడు ॥తం॥

కొండ: (ఆలకించి) ఒరేయి మామా! అంగందేవర్లు వత్తుండా
రల్లేవుండురో సూడు.

[లోపలినుండి]

“ఏమని శైలవిచ్చాడయ్యా దేవరా? భగవంతుడు

భూలోకములో బీదలు సాదలు ॥తండానో తానితంఛానా॥

కొలుపులు కొలిచే విధములు తెల్పెను”

కుల : ఒరేయి కొండన్నా! ఎల్లి ఆర్ని పిలుచుకురా, మా దాగా
సెవుతుండారు.

కొండ: అలాగే పిలుస్తాలే మామా (లోపలికి వెళ్ళును)

బరా : అడకూతురుగొంతు మా నక్కగావుండాది.

కొండ: (వెనక్కు తిరిగి) రండి బాబూ రండి. వత్తున్నారు
మామా.

కుల : రండి బాబూ రండి, దయసేయండి. ఆమ్మోరినిగూర్చి
యివరంగా శైలవియ్యండి. చూకు తోశిన కట్నం
యిచ్చుకుంటాం.

థం : మేము కట్నాలు తీసుకోమయ్యా పెద్దమాలగారూ: మా
తాత తండ్రులవద్దనుంచి, మీ తాత తండ్రులవద్దనుంచి
వస్తున్న కానుకాయి యిది. అందువల్ల రివాజప్రకారం
నడవవలసినదే. దేవతను మనస్సున ప్రార్థించి, మేము

అమ్మనాడు పలికించే పలుకులు సంబరంలో చెప్పడం, ఆవి మీకు తప్పక జరగించడం రివాజుని మీకు తెలియదా పెద్దమాలిగారూ:

కుల : సిత్తం, అంతే. సత్తెప్పెమాజకంగా అంతే. అందుకు అబ్బెంతరం ఏమీలేదు. నెప్పండి బాబూ, నెప్పండి.

ధం : (బుర్రకథ)

భక్తులకొరకూ భగవంతుండూ, దేవతరై వెలసే ||తం||

దేవతరూపము చూడలేరని గణాచారి యయ్యే ..

గణాచారిగా పూనినవారూ పరమభక్తులండి ..

భక్తితో గొలిచేవారియిందను వెలినెడమన్నారూ ..

(వచనం) గనుక గణాచారిగా పూనినవారిని పరమభక్తులుగా భావించి, వారి అడుగుతాడలో నడుచుకోవలసిందని శ్రీ మహావిష్ణువు తెలివిచ్చియున్నారు.

బాబూ: అట్లా పినుకుంటే ఏమి లాభాలు కలుగుతయ్యి దేవరా! ఆరాలు ఏ గణాచారిమాట వినాలి. పోలేరమ్మా, పోకురాదా?

ముం : (వచ్చం)

పోలేరమ్మము, పోకురాదాయు మహాసత్యంబుగల్వారలే,

పాలేనైనను పాడివంటలో, పశుసమ్మర్థియో లేక యే

చేలోనైనను చుట్టకెక్కువకు తొట్కుండినన్ వెంటనే

పాలైనన్ మనమున్ దలంచుచు, గణాచార్యునిన్

ప్రార్థనల్ సల్పుడి

ధం : (వచనం) అలా గణాచార్యుని ప్రార్థనలు చేసినచో

సిరిసంపదలూ, పాడివంటలూ ॥ తంధానోతానితంధాన॥

ఆరోగ్యమూ, పశువృద్ధియూ ..

ఐకమత్యమూ, ధైర్యసాహసమూ ..

పసిమండిరో పరుపు చుర్యూవా ..

సంఘటించుమీ, కలగొరచమూ ..

ఏర్పడి నుభముగ జీవనంబులూ ..

గడచుచునుంటా నిజమని నమ్మండి ..

(వచనం) యిక కానివ్వండి మీ కొలుపులు (మేళాలు మోగిస్తారు)

కుల : మోగించండిరా మేళాలు.

ఐరా : (మేళాలు బాగా మోగినాక) కీ, కీ, (పూనకం వచ్చి పూగుతుంటుంది)

కుల : ఏం కావాలమ్మా! ఏం కావాలి తల్లీ! సాంబ్రాణిపొగ పెయ్యండిరా.

కొండ: పలుకుతల్లీ పలుకు. ఏమిటో తెలివియ్యి తల్లీ, నీద్దంగా వుండాం.

ఐరా : నాకు మీరు కొలుపులునెయ్యడం మానేర్రో! నాకు మేళాలేవిరో!

కుల : యిక మానం తల్లీ! మేళాలు బాగా మోగనియ్యండ్రా.

ఐరా : ఏడుగూడేలవాళ్ళూ కలసి నాకు కొలుపునెయ్యార్రో. లేకపోతే మీగూడాలన్నీ కాలి మాడి మళానమైపోతాయిరో!

కొండ: అంత అగ్రహం వద్దు తల్లీ. సర్లనినూపు చూడు తల్లీ. ఏడు గూడాలవాళ్ళం కలసి కొలుపులు నేనుకుంటాం తల్లీ. రచ్చించి కాపాడు తల్లీ!

ఐరా : నేను నా బత్తునియింటి ఎలుత్తారో.

కొండ: సిర్తం తల్లి. ఎక్కడ ఎలుతావో నెప్పు తల్లి. నలవ పందిచ్చు పీసి, కొలుపులాకొలుసుకుంటాం.

కుల : సిర్తం తల్లి, సిర్తం. నలవపందిళ్లుపీసి కొలుపులు కొలుస్తాం.

థం : (కోపంగా) రామ రామ శ్రీరామా రామా రమరామా

॥ తండాన కాన ॥

బులాకీ: (కొండజ్జిచూచి) దోపన్నా చూపించవయ్యా కొండలరావు (కొండకుతో నహా యూ. థం, బులాకీలు వెళ్లుచుందురు.)

కుల : (వెళ్ళేవాళ్ళను చూచి) అయ్యా! ఎదుతుందాను. పళారం తీసికెళ్ళండి (కొబ్బరిచిప్ప తెచ్చియిచ్చి) సంజరం గుడికి పోనియ్యండిరా. (యూ, థం, బులాకీలు నిష్క్రమణ) [సంజరం వెళ్ళిపోతుంది. కులపతి, జరావతి, రాధాకృష్ణ మిగులుతారు.]

రాధా : మామా! మేమిద్దరంకూడా యీ దగరవారు ఎవ్వరైతే.

కుల : ఆ, ఆ. అంతమాపే! కొలుపు అయ్యేవరకూ గణాచారి ఎక్కడకూ కలంకూడదు. అదీగాక కలకపేరువారోరు, నూలకెండువారోరు, రాధాకృష్ణగోరు, దరావతమ్మఅమ్మ గోరు. గున్నయ్యవారోరు యిప్పుడు వస్తారు. అవేగాకుండా మీరు వాడనాలన్నా కేంద్రలేవాలె. (ఎదురుగుండాచూచి) ఆరిగోవారని రానేవస్తుంటారు. వారో వారో దయనే యిండి. దండాలు, కందాలు మహాపెచ్చో.

[కలకపేరు, D. S. P., గున్నయ్య ప్రవేశము]

గున్నయ్య: ఏదా సంజరం పీడిరా; వారంతా వచ్చారు. ఎక్కడా నడీ నప్పిడి లేవేం:

కుల : సిర్తం. యిప్పుడే ఊరేగించు గుడికెళ్లించి పోలో. గణా

కా. పూనకం, అమ్మోడు వలనం, చరాలు యిప్పుటం
మాత్రం ఉండింది దొరో! (చరావరిని చూపించి)
అమ్మాయి మీదికే అమ్మోడు వచ్చింది చూపిస్తాను.

కరెక్టరు: ఓరీ యీ గూడెమేనా?

రాధా : దండా న. అంతే దొరో.

D. S. P: అమ్మనాడు ఏ ఏ చరాలు యిచ్చింది మరలా? మీ
గూడెమందా కలసి.... ..

కుల : అమ్మాయి—గజాచారి నెప్పిసల్లు మేము యిసుకుంటాం.
మేము నెప్పిసల్లు యేడుగూడెయి యిసుకుంటా దొరో.
యిక అంతా అమ్మాయి యిట్టం. దేవి అమ్మాయి
నోచింటి ఏది నెప్పే అదే కాయం. లేకమోతే ఏడు
గూడాయా మాడి మళయిపోతాయి దొరో! అనీ అసలు
యిసయం,

D. S. P: అమ్మా! నీ అభిప్రాయం ఏమిటో చెప్పు?

కరె : సీవుకూడా చెప్పవయ్యా మీ ఆడంగులకి.

రాధా : అక్కరలేదు దొరో! అచ్చైరివంటిమీదికి వచ్చి; అదే
నెవుతుంది.

బరా : (పూనకంతో వూగుతూ) ఓరి బకుతుడా!

కుల : అమ్మా, అమ్మా, ఏంటి తల్లీ?

బరా : దొరలుకోరికలు చెల్లించండిరో; దొరలుకోరికలు
దాఖకండిరో.

కులజీరాధా: అట్లాగేనమ్మా, అట్లాగే—అట్లాగే—

బరా : అన్నియిదాలా జనానికి అందయా కలసి నచ్చకెప్పుం
డిరో (పూనకంతో పడిపోవును)

కలి : మనం యిక ప్రజలతో కలిసి ప్రచారంచెయ్యాలి. వైజ్ఞానిక ప్రదర్శనలద్వారా ప్రచారం చేయించాలి—పాటలు కూడా పాడించాలి.

సన్న : అలాగే చేదాం. చేతనయినట్టుమేమూ అంటాం.

బరా : (లేచి, మామూలు స్థితిలో) పెద్దయ్యా! దొరలిని పాటలు నెప్పుడూ, యిప్పువస్త వదిలివద్దామా:

కుల : అలాగేనమ్మా. ఏది నెప్పు.

బరా : (పాట)

చూతురేమీ! గ్రామ ప్రజలూ, లేచి రారండీ

గూండాలను హతముచేదామూ

కత్తి, కర్రా, బాకు, పుపాకీ కలవుగ మనకు యినాడూ,

కలవుగ మనకు యినాడూ

గూండావురుగుల హతమార్చేకీ, గడ్డురోజులను

గండంబులనూ కొలిచిన్నందీ, మీరూ కొలిచిన్నందీ

[పాపి పాడుకుంటూ అందరూ నిశ్చమజ]

[తెర]

దో పి డి ము తా

11 వ రీతి గము

[తెరముడు]

[థం, యం, బలాకీద జంగంజేహంతో ప్రవేశిస్తాడు.]

థం : (వెనక్కితీరిగి చూస్తూ) యిందాక అక్కడ స్త్రీముగనుక దెబ్బతినకపోతే ఏడుగూదాయాకూడా మనకి అదుగులికిమడుగులొత్తేవి. పరవారేదు, పదండి. అన్ని విషయాలు నిర్ణయిద్దాం, పదండి. మీరు నిరుత్సాహంపడకండి. యింకోస్లాసు వేదాం నిరుత్సాహంమాత్రం వస్తే. (కోపంగా) ముందు గున్నయ్యను హతమార్చిగాని మనం తిరిగి వెళ్ళం. పదండి. వాడిని సఫాచేస్తేగాని మన దరిద్రం వదలదు. పదండి—

యం : (ప్రక్కకు చూచి) ఎవరో వస్తున్నారల్లేవుండి.

థం : (బుర్రకట)

చేసిన ప్రయత్నం విఫలంబయితే నివ్వెరపోరాదూ

॥తంధానతాన॥

వరిపిడిచేతనె బంగారంబూ వన్నెతేలునండి ॥తం॥

నీరునకెప్పుడు వడుదుడుకులూ వచ్చుచుండునండి ॥తం॥

స్త్రీమితముగానూ స్లాసులువేసిన తంధానో లానితంధాన

దో పి డి ము తా

12 వ రంగము

(గున్నయ్య స్వహం)

[గున్నయ్య కం పంపిన ఉత్తరం చదివి చికాకుగా ఆటా యిటా తిరుగుచూ, నెత్తిపై కొట్టుకొని]

గున్న: నాకు అన్నింటా చావచ్చినదీంది. ఉంటానికి అన్నీం దాలా వుంది, నీం ప్రయోజనం! కాస్త హాయిగాని, మన స్తీమితంగాని ఏదీ? రానురాను నా జీవితం రండాగర్భం లాగు తయారైంది. చెప్పుకుంటే మానంపోయే—చెప్పుక పోతే ప్రాణంపోయే అన్నట్లయింది. ఇటు ఆ ధఃగాడి వత్తిడి ఎక్కువైంది. ఈవిషయం కలెక్టరుగారితో చెప్పదామా వెంటనే నన్నే ఆరెస్టు చేస్తారాయె యెట్లా? చీ! చీ! యిలాటి బ్రతుకు బ్రతకటంకంటే చావటమే మేలు. నా ఆంతట నేనే చచ్చామంటే ప్రాణం వచ్చదు. అయినా నాలాటిబుద్ధులు గలవాళ్ళకు యిలాటికాస్తే కావాలి.

[జండాకర్రకు జండాను తొడుగుచూ అరుణ ప్రవేశం]

గున్న: (అరుణను చూచి) అమ్మా! అరుణా నీమి చేస్తున్నా చమ్మా? కర్రకు జండాతొడుగుతున్నావా? ఇవ్వాళ రేడియో పెట్టుకున్నావా?

అరుణ: లేదండి బాబాయి!

గున్న: పోనీ నీవే ఓక్కపాట హాయిగా పాడమ్మా!

అనుబంధం:

(పాట)

ఏయగెత్త పాదండి జాతిహారువగీతి

ఏయగెత్త పాదండి మీ విజయధ్వజమునోయి:

ఏయగెత్త పాదండి గ్రామపాటనివరకు స్వారసంక్ర

వారరా యజమానులే: శుభమానులే

యజమానులై యుండి పల మానెన రింక

గూడారకై నుల బట్టి వదియింపుడి, వనియింపుడి

దేవతేమము ప్రకాశతేమమును గొలుతే (బాటాయి)

దేవతేమము ప్రకాశతేమమును గొలుతే

నిజమైన యజమాని నిజభర్తమూ, నిజభర్తమూ (నిజ)

[పాటపాడుతున్నంతసేపు గున్నయ్య అటూయినా

అడుగుతూ ఎలపీట్కుంటూ మనఃపరివర్తనపొందుతాడు.]

అరు : డోలో స్వకంక్రవారకేకు జై: (గున్నయ్యకు జండా

ఎదురు)

అరు : జై (పిల్లకైస్త్రవాని) జై: స్వకంక్రవారకేకు జై: జయ

జయశ్వానాలలో వారకమాది ప్రకృతమైయు పలికావు

అట్టి: నీ యా ప్రదోషంబు నాలో నూకనజై రస్యం

ప్రారంభమయింది. తరుచుకట్టిన నా యా తతిన

హృదయం, దబ్బితే ప్రాధాన్యమొందిన నా యా సంతకు

పరనావాలు, అన్నిటను అభివృత్తి, అన్నివనపులు నాతే

కావాలను పేదన, బిరుదు పుష్కరిత చూచి సర్వలేనిననం

చెప్పనది ఒకటి చేయనది యింకొకటి యెను నా యా

కృత్రమప్రవర్తన, ఆత్మస్తుతి, పరసేవ, నా యా అప

రాకవారీశ్వరులు బుద్ధిబోక్కుటిగా చేతటినీ చేర్చినైను

రేరాజునది, నీ యీ పలుకులూ, మహాశివదేవద్రై నసి
యీ నానదు, శంధానాదమై నన్ను మార్చిపేరివమ్మా!
నచునది కంఠత్వరములనుంచి నన్నా పిరించుమున్న
యీ గుహానాననినానామలన్నియు నీ ఈ ఉపదే
వముతో పటావంతద్రై నయ్యమ్మా! అరుణా! నీర్లు తాచి
కపు కాపు. ప్రత్యక్ష నాన. మార్చు బుద్ధిపర్చివమ్మా!
పరిత్ర కాంతులక్ష్యలను పోచిస్తూ యీ ద్రై. దా నీశ్వర,
నా నాదాకృష్ట ఆదేశానుసారం నా పరవ్యం చే. చేమము
కొరకు, గూండాసర్పాలన కార్యాచరితకొరకు, గూండా
దాచిపలనహాయార్థం వినియోగిస్తానని పూజ్య పాపూశీ
సాతీగా యిదే ప్రమాణంచేస్తూ, పంచలహ్మకయమ
నగుటచే నా అస్తినినూ యిప్పుడే నీకు వ్రాలేస్తా
న్నాను. (అస్తి కాగితంపై వ్రాసి సంతకంచేసి అరుణ చేతికి
యిచ్చి) అమ్మా! అరుణా! అను తల్లి, బోలో స్వకలత్ర
చారిత్రకు డై!

ఆరు : (గున్నయ్యగర్వం పట్టుకొని) బాదాయ్! యిప్పుడు మా
నాన్న వుంటే నీ మాబలకు చాలా అనందపడేవాడు.

గున్న : (కళ్ళ నీరుంచి) ఆ విషయం ఎత్తకు తల్లీ! అన్నయ్య!
మా అన్నయ్యను ఆ పరమకిరాతకులు నిష్కారణంగా
పొట్టుపెట్టుకున్నారు. వాళ్ళను నాశనంచేయిస్తాను.

[ధం, డూ, బులాకీలు ప్రవేశిస్తారు.]

ధం : (ప్రవేశిస్తూనే) ఒరేయి గున్నా! అపనిచేయదానికే
వచ్చానురా.

గున్న : ఒరేయి ధంగా (అరుణను దగ్గరకు తీసుకొనును)

అప : నన్ను ఒదిలేయ్ బాబాయ్: వాట్టి చంపేస్తాను. వీడే నాన్నను చంపింది. దొంగముందాకొడకా (అని 'థం' మీరికి వెళ్ళును.)

బులాకీ: ఆగు (అరుణను కొట్టి రోపలికి త్రోసివేయును)

థం : యిప్పుడు వదిలేయ కావాలి యివ్వనా, గున్నా:

గున్న : అప్పుడు దిబ్బ యిచ్చాను. యిప్పుడు ప్రాణాలు తీసుకుంటా (పిచ్చీపర్చును)

థం : ఒకేయ్ గున్నా: తీసుకోరా. చాదిగో (కాల్చివేయును)

[అరుణ కారం చేర్చో పట్టుకొని వస్తుంది.]

బులాకీ: థం, పిల్ల కారం తెచ్చింది. ఇ-గ్రేట్! తలలు యిటుతిప్పండి.

థం : ఒకేయ్ పిల్లా! (వివాల్చురు తీయును)

ముం. ఒకేయ్: ఆగరా, పనిపిల్లరా.

[థం వివాల్చురుతో అరుణను కాల్చివేయును]

ముం: ఏదేయ్ థం. నీసి చాలా కిరాతకంగా వుండిరా.

థం : ఏదేయ్ రామ్మోల్: ముండు యిగప్పెట్టి తీయ్.

ముం: మనస్థాితి నమ్మకంపాడనే ప్రాధాన్యత: ఒక ఆదర్శము. చూ లేకుండా ప్రతివాక్కును కాల్చివేయకపోనా?

థం : అదిబ్బవలెయూ మొదలుపెట్టావ్. యిది సమయంకాదు.

పద: ముండు యిగప్పెట్టి తీయ్. బులాకీ: నీవూ, పెచ్చముండు, ఆని బులాకీ. ముండు త్రోయును)

బులాకీ: (విచిరించుకొంటూ) ఏమి చీ చార్లన్న: మనం కేళ్ళం ఒకటిబోయిపోయేదేనా. యిప్పుడే తీర్చేయ్.

థం : ఒకటో నన్ను యిరకాబంలొప్పెట్టి విషయనిర్ణయం మొదలుపెట్టారు. బులాకీ, పట్టువాళ్ళిండు యిస్తున్నాను.

ముందు వెళ్ళి యిసవెళ్ళి తిమ్మ.

బులాకీ: నేను వెళ్ళను. నుండు ఈ విషయం తెల్పు. లేకపోతే నీ ఈ తిరస్కారాన్ని బయటపెట్టేస్తాను. రుంతో అన్ని విషయాలు

ధం : (కేంపై కాట్టి) పటవ్ వెళ్ళు. యాకప్పైట్లకు యాసిద్దే వేసి తెలుసుకు.

బులాకీ: నేను వెళ్ళను. యప్పుడే పోలికుండు పిలస్తాను (విడుటికి వెళ్ళవోకుండగా 'ధం' రివాల్వరుతో బులాకీని కాల్చి వేస్తాను. బులాకీ పడిపోయింది.)

రుం : (కోపంతో) ఒరేయ్ ధం! ఇప్పుటివరకూ ప్రతి విషయంలోనూ నీవు చెప్పినట్లుగా వున్నాను. గాసి ఫలితాల అద్దా న్నంగా వున్నాయి. ఆపి నీకు తెలుసు. చివరకు నీవు మనుష్యత్వంకాల్పడం, చోపిడియచేయడం, డబ్బు గడించడమే మరలని అనేకంగా తయారయ్యావు. స్వాస్థ్య గురూజీ రామరేవుపంతును, గున్నయ్యను, యేమీ తెలియని ఆ చిన్నపిల్లి అరుణను, బులాకీని కాల్చిచంపావు. నీ పాలసీకి రైతు, కూలి, ఆడ, మొగ, చిన్న, పెద్ద, మనిషి, పశువు అనే వివక్షత హిన్యం అయిపోయింది.

ధం : ఒరేయి రుం. మితిమీరుచున్నావ్. (రివాల్వరు చూపును)

రుం : తుపాకీగుండలతో సంఘాన్ని ముందుకు నడిపిద్దామని, అనుకోవడం ఏదీభ్రమరా. ప్రశాంతతా, స్థిమితిం, నైర్యం వుంకేనే ప్రపంచములో ఏ అభ్యుదయకాముక మైన వనేనా చేయగలిగేది. గనుక నీ పంపా మార్చుకో. యిప్పటికైనా ఆలాగ మారుకానని అంగీకరించు.

ధం : ఒరేయ్. యం, నేను మళ్ళీ హెచ్చరిస్తున్నాను. పార్టీ
శ్రేణులరీగా హెచ్చరిస్తున్నాను; ఆదేశిస్తున్నాను. పద.
యిరప్పెట్టి రేయ్.

యం : నో, నెవర్, నేను తియ్యను. యదంతా రాజకీయ సిద్ధాంత
మత్రా చెప్పు.

ధం : చెప్పనా? విను. నా సిద్ధాంతాల్లో జాలి, దయ వుండవు.
నాకు కావలసింది ప్రజాక్షేమంకాదు. అన్నింటినీ నాశనం
చేసి అయినా సరే, పుష్కలంగా గడ్డు గడించడం,
సీకూ సగభాగం యిస్తాను. వెళ్ళు తెలియక పిచ్చివాడిగా
మాట్లాడబోకు.

యం : నీనుంటి నిరభూషరాక్షసులను దేశంలో క్షణం వుంచకూ
డదు. పార్టీ అని, దేశోద్ధరణ అని మమ్మల్ని మోస
గించి నేమెరు తీసుకువచ్చి ఒకరు యిది బయట
పెట్టావు. నీవు ఒక పెళ్ళిబంధువోడువంటివాడన్నమాట.
నీవు వుండను. ('ధం' మీద పనిచేయదు. యం, ధంలు
కొట్టుకుంటారు. నివరకు యం రిపబ్లికన్ తీసుకొని
ధంను కాల్చివేస్తాడు.) (D. S. P., కత్తెక్కడ ప్రవేశిస్తాడు)

D. S. P.: (ప్రవేశిస్తాడు) ఒరేయి 'ధం' ఎరకాలానికి వారి
కాపలా (అని అంటూనే యంను కాల్చివేస్తాడు.)

ధం : అండరూ నాకికరా. డైరేచేయండి. వెనుక రాదాక్కష్ట,
బావతేదేవేగన్న వస్తున్నాడు.

యం : (వదిలిపోతూ) నేను ధంను కాను.

ధం : ఆ, ఆ. మంచిదేమి తెలియి. ధం మీదకాదుబ. అరే:
(యంవల రిగ తొడమీది పెట్టుకుంటాడు.)

రుం : డంగడు బందిపోటు దొంగని తెలియక పార్టీలీడరు అని పాలోఅయ్యాను. 'డం'కిరాతకాల్లులు ఎక్కువైనై. నేటికి గ్రహించి, ఎదురుతిరిగి వాడిని నాశనంచేదాం అని ప్రయత్నించాను. చంపాను. వీడు చేసిన ఈ దోపిడీలూ, హత్యలూ, లూరీలూ అన్నీ పవిత్రమైన కమ్యూనిస్టుపార్టీకి అపాదింపజేసి తను తప్పుకునేందుకు ఆ జెండా వాడాడు. అంతేగాని యీ కిరాతకునితో పార్టీకి గాని, నాకుగాని సంబంధంలేదు. వాడివెంట వుండటంతో తెలియక D. S. P. గారు నన్ను కాల్చారు. అసలు యదార్థం యిది. జై స్వతంత్ర భారత్ కు జై! (ప్రాణం వదిలాడు.)

కలె : ఆహా! ఎంత రహస్యం బయటపడింది! (ప్రక్కకుచూచి) యీ పిల్ల ఎవరు? రాధాకృష్ణగారి సిస్టరేనా, పాపం!

[రాధాకృష్ణ, ఐరావతి ప్రవేశిస్తారు.]

కలె : రాధాకృష్ణగారూ! మీ కుటుంబం యావత్తూ దేశంకోసం, గూండారాక్షసనిర్మూలనకోసం చేసినత్యాగం సువర్ణాక్షరాలతో లిఖింపబడుతుంది.

[రాధాకృష్ణ, ఐరావతులు 'అరుణ'నుచూచి ఏడుస్తారు.]

రాధ : (పిల్లను రెండుచేతుల తీసుకొని) భారతజాతీయప్రభుత్వానికి, భారత ప్రజాసేవకు గూడ విషసర్పాలై వెన్నాడిన యీ గూండారాక్షసులకు నీ ఆశువులను అహతిగా యిచ్చి, యీ రాక్షసులబాధ నేటితో తొలగించితివాల్సి! భారతదేశచరిత్రలో నీలాటి అవ్యక్త దేశసేవకుల పేర్లు సువర్ణాక్షరాలతో లిఖింపబడుతాయి.

జరా : అయినా! మా అందరికీ మార్గదర్శకులారై వెళ్ళిపోయావా
అమ్మా:

కలె: (ఆక్ష్మదప్తన్ను తాగినం చూచి) గున్న య్యగారు వారి ఆస్తిఅంతా
దేశసేవావినియోగంపై ఉత్తం అయింకు వ్రాసి యిచ్చారు.

రాధా : దాదామ్! యిప్పుటికి సీరో మూర్తిధవింఁన దేశసేవా
దురంధరత్వాన్ని క్రికల నిరో నిటదీకృతమైయున్న అవ
కాలవాసిత్విమహాహరి మ్రింగివైచినది కదా!

కుం : (ప్రవేశించి) అక్కడవున్న పరిస్థితులను చూచి) గున్న
య్యదాబూ! వెళ్ళిపోయావా. అమ్మా అయినా! మమ్మలిని
వదిలి యెక్కువితెల్లావచ్చా! రాధాకృష్ణదాబూ, మీ కుటుం
బంలో పరోరూ పంచలములో పతిమనిసికి మారగం
చూపించేదోరయ్యగు

D.S.P. విచారపతకం కలపతి (రెండవగుండు ముందుకువేసి)
వైస వెన్లగా వుండి కలెక్షరుగారు, సహాయకులుగా వుండి
రాధాకృష్ణుని పలుకూ, కులపతిగార్లు చేసిన కృషి ఫలి
తమే యీ సూచకపతకార్థమని విగ్విజయానికి
కారణం. ప్రతిదానా పీరిని అదర్శంగా తీసుకొని దాపి
కీర్తిలో మునిగివుండేస్తూ, ప్రభుత్వానికి అండగా
వుండవలసిందిని ప్రార్థిస్తున్నాను.

కలె : ప్రజలు ప్రసన్నులైనా, ప్రసన్నం ప్రజలతోనూ పీకి
నదిస్తూ, రాధాకృష్ణగారి కుటుంబమువంటి అదర్శపేషకు
లను అదర్శంగా తీసుకుంటూ, ప్రతి సమస్యను పరిష్క
రించుకుంటూవుంటే, మన దారతదేశమే అన్నిటను
ప్రపంచమునకు మార్గదర్శకులారై తీరుకుంది. హింసా

విధానముకంటె అహింసావిధానమే కార్యాదరణకు అను
వైనమార్గమని స్వరాజ్యసంపాదనకుముందుకూడ సిరూ
పించిన మనకు, అన్నిటను అహింసావిధానమే
శరణ్యమని యీ సంఘటనకూడ చెప్పక చెప్పుచున్నది.
దీనిని మీ రెవ్వరూ విస్మరించకూడదని నా ప్రార్థన.

బిరా : ఆరుణ స్మారకచిహ్నంగా యీ ఆస్తిసంతా గూండా
బాధితుల సహాయార్థం, బీద, కూలీ, రైతుకుటుంబ
రక్షణ నిమిత్తం వినియోగించుదాం.

రాధా : మన జాతీయప్రభుత్వఅడుగుజాడల్లో నడుస్తూ ఐరావతి
చెప్పినప్రకారం సర్వస్వం పీడితప్రజానీకసహాయార్థం
వినియోగిస్తాను. మార్గదర్శకుడు, వయోవృద్ధుడు,
దేశసేవకుడూ అయిన కులపతిని ఈ ఆస్తి కంతకూ
వారసుడుగా యేర్పరచి, ఆయన సరిహద్దుప్రకారమే
ముందు కార్యక్రమానికి పునాదులువేస్తాం. మనం
ఇప్పుడు 'నాది' అనుకునే ప్రతి ఒక్క ఆస్తి గూడా
ప్రజలందరిదీగాని ఏ ఒక్కరిదీగాదు. పూజ్యబాపూజీ
శలవిచ్చినట్లు ధనవంతులు తమవద్దనున్న ఆస్తిని ప్రజోప
యోగార్థం వినియోగిస్తూ, తమ డబ్బుకు తాము బ్రష్టి
లుగామాత్రమే వ్యవహరించాలి అనేది మరచిపోవద్దని
ప్రార్థిస్తున్నాను. "నాన్ పొజిషన్ ఆఫ్ ప్రోపర్టీ"
(Non Position of property) అనగా ఈ ఆస్తి
నాది అని అనుకోకుండా వుండడమనేది వేదకాలం
నుండి మనకు వస్తున్న ధర్మం. దాన్నే బాపూజీకూడా
ఎరిల జ్ఞప్తికి తీసుకువచ్చారు. మహాత్ముని దివ్య సందే

కాలను ప్రతి భారతీయుడూ తన తనము ^{శిక్షణ} చేయుచు, ఆచరణరూపంలోకి తీసుకురావాలి. విద్యుత్తవర్మాన్ని మనం గుర్తించాలి. ముఖ్యంగా మన భారతీయులలో మృగ్యమైనది "డిసిప్లైన్" (Disipline) అనగా క్రమశిక్షణ. దానిని ముందు అమలులోకి తెచ్చుకోవాలి. పాశ్చాత్యదేశాలు ప్రపంచవిఖ్యాతం అవడానికి కారణం యీ "డిసిప్లైన్" అనగా యీ క్రమశిక్షణే ముఖ్య కారణం. తరువాత యింకా రెండు మహామారులు మన భారతీయుల్ని పీడిస్తున్నాయి. ఒకటి ఆర్యస్తుతి, పరనింద. అనగా మతసుల విషయమైమాత్రమే విమర్శనాత్మక స్పృహ. రెండవది కరడుగట్టిన సోపానం. యివన్నీ మనలోనుండి సంపూర్ణంగా నశించి వాగ్ద్యయాలతోనూ, కాలక్షేపాలతోనూ, ఆమూల్య కార్యక్రమాన్ని ఆచరణలోకి తీసుకురావాలని మిమ్ములనందించి ప్రార్థిస్తున్నాను. ఈ విషయంలో అపారకృషిసల్పిన శ్రీ కె.కె.కె., D.S.P గార్లకూ, ప్రజలకు, ప్రభుత్వానికి వందనాలర్పిస్తూ దీక్షతో, పట్టుదలతో, ఐకమత్యంతో మేరంలా భావి కార్యక్రమాల్లో పాల్గొనవలసిందిని ప్రార్థిస్తున్నాను.

కుల : రాధాకృష్ణ, ఐరావతమ్మగోష్ఠి తల్లితండ్రులకు మల్లె యీ ఓడ కూలీజనానికి చెప్పిరేవంత సహాయంచేసి, మనుసు రెవ్వరం తీర్చలేనంత కష్టసమస్యలకు లోనయిపోయారు. వారికి మేమంతా ముణపడివున్నాము. ఆఫీసర్లయినా కలెక్టరు చొరవారూ, ముఫరెంటుచొరొనూ, అన్నపమ్మల

బావంతో పెజలందరిని కనికరించి మనతోబాటు అన్ని
యసయాల్లోనూ శ్రమపడ్డారు. వీరందరికి మనందరి
తరపునా వందనాలర్పిస్తున్నాను. రాధాకృష్ణబాబు నామీద
పెద్ద వారంపెట్టారు. ఆ యిరయంలో నలుగురూ చెప్పి
నట్లు యిసుకుంటూ నా తనువును చారబోతాను. పెబుత్తం
యడల బకితిలో మెలుగుచూ, ఆయికమత్తంగా ముంద
డుగు వేద్దాం. శలవు. (నంగి నమస్కరించి) మీ అం
దరివద్దా శలవుతీసుకుని సిట్టికల్లి అరుణమ్మను (ఏడుస్తూ)
తీసికెడుకున్నా. (ముఖానకొట్టుకు ఏడుస్తున్నాడు.
రాధాకృష్ణ అరుణను రెండుచేతులపైనా వేసికొని ఏడుస్తూ
నడుస్తున్నాడు. ఐరావతి అరుణ ముఖంపైన గుడ్డకప్పింది.
కరెక్టరు, D. S. P. వెనక కలవంచి నడుస్తున్నారు—
నేపశ్యముగ పాట వినబడుతోంది)

—: పాట :—

ధర్మభూమియో భారతభూమిపై-

శాశ్వతమే న్యాయమురా-

విశ్వకాంతిని కోరు దీక్షెనా!

భగవత్ - గీతావాక్య మిదేరా

॥ధర్మ॥

ద్రోహచింతలూ - స్వార్థపరతలూ

త్రోయును పాతాళముకు నిను

నాశమువేయును నమ్మా!

గని మానుము దౌర్జన్యములు.

॥ధర్మ॥

[తెర]

తస్మాద్విద్యోగ

పేజీ	పంక్తి	తస్మాద్	విద్యోగ
4	2	విద్యోగ	విద్యోగ
5	4	ఈరమా	ఈరమా
14	12	యంతెవరితోనో	యంతెవరితోనో
17	17	రావాలిన	రావాలిన
18	15	అగ్రగణ్యులలో	అగ్రగణ్యులలో
20	11	ప్రకృతి	ప్రకృతి
21	11	యాదీవాతో	యాదీవాతో
21	18	హింసానికేం	హింసానికేం
31	1	అలోచించి	అలోచించి
38	9	సమకూర్చు దేవా	సమకూర్చుము దేవా
40	28	హృదయంలోంచి	హృదయంలోంచి
43	9	ప్రచారానికి	ప్రచారానికి
45	11	స్నేహితులమని	స్నేహితులమని
52	2	మన	మనవి.
52	5	వేలన్	స్లిన్
52	12	విమర్శ	విమర్శనాత్మకపృష్టితో చూడటం
52	13	నాత్మకపృష్టితో చూడటం	(అవసరములేదు)
52	22	నీకాని	నీకానికి
54	17	నశింపు	నశింపు
54	21	మహర్షము	మహాత్మము
55	7	జేయండన	జేయండని

55	18	వాక్యంబు	వాక్యంబును
56	4	పోతున్న	పోతున్నారు
58	3	తలకట్టిస్తే	తలకంట్టిస్తే
59	9	చెప్పాల్సి	చెప్పాలి
60	8	అరుణ	ఈ మాట తీసివేయవలెను
60	9	మీదపడ్డాడు	(కాళ్ళమీద పడ్డాడు)
60	16	(కాళ్ల	(అరుణ
61	20	చెప్పలేదు	చెప్పలేదు
63	12	ముందడయ్యా	ముందుండయ్యా
63	1	మీరుప్పక	మీరు చెప్పక
64	3	నీ అసలుపేరు	నా అసలుపేరు
73	9	నీ ప్రాణా	నా ప్రాణా
77	10	దురాలోచన	దురాలోచన
79	20	వ్యతిరేకిస్తు	వ్యతిరేకిస్తు
81	11	జగంవేషాల్లో	జగంవేషాల్లో
84	4	ఎల్లాం	ఎల్లాం
86	5	రక్షణ	దక్షిణ
91	3	వ లైనుకు 5 వ లైనుకు మధ్య	
విరా :- నేను నా బిక్తుడు కులపతియింట యెలుత్తారో			
91	13	ఎల్లోతా	ఎల్లోతాం
98	7	కాంగెను	కాంగ్రెసు
101	12	డదు.	డదు. నిన్ను వుంచను.
101	15	నిన్ను వుంచను.	తీసివేయవలెను.

